

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Diplomová práce

**VÍRA, NADĚJE A LÁSKA
V DÍLE VLADIMÍRA BOUBLÍKA**

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Brichcínová

Autor práce: Bc. Eva Hejdová

Studijní obor: Učitelství náboženství a etiky

Ročník: Třetí

2014

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

29. dubna 2014

Eva Hejdová

Děkuji vedoucí práce Mgr. Kateřině Břichcínové za cenné rady, připomínky, milé jednání, podporu a metodické vedení práce. Dále srdečně děkuji váženému panu prof. Dr. Karlu Skalickému, Th.D. za trpělivost, ochotu a poskytnutí informací týkajících se osoby Vladimíra Boublíka.

OBSAH

ÚVOD.....	6
SEZNÁMENÍ S TÉMATEM PRÁCE	6
SEZNÁMENÍ SE ZÁKLADNÍ UŽITOU LITERATUROU A PRAMENY	7
1. ZE ŽIVOTA VLADIMÍRA BOUBLÍKA.....	8
2. DÍLO VLADIMÍRA BOUBLÍKA.....	11
3. LÁSKA, VÍRA A NADĚJE JAK SE O NICH ZMIŇUJE PÍSMO SVATÉ	13
3.1 VÍRA, NADĚJE A LÁSKA VE STARÉM ZÁKONĚ	13
3.2 VÍRA V NOVÉM ZÁKONĚ	17
3.2.1 <i>Víra jakožto důvěra Bohu a víra proroků</i>	17
3.2.2 <i>Víra dosahující věčného života</i>	18
3.2.3 <i>Uzdravující víra</i>	18
3.2.4 <i>Víra hory přenášejí</i>	18
3.2.5 <i>Víra Ježíšova</i>	19
3.2.6 <i>Víra Mariina</i>	19
3.3 NADĚJE V NOVÉM ZÁKONĚ	19
3.3.1 <i>Naděje jako kotva</i>	19
3.3.2 <i>Naděje jako cesta ke spáse</i>	20
3.3.3 <i>Základ naděje</i>	20
3.4. LÁSKA V NOVÉM ZÁKONĚ	21
3.4.1 <i>Jak o lásce hovoří Ježíš</i>	21
3.4.2 <i>Co o lásce píše apoštol Jan</i>	22
3.4.3 <i>Jak o lásce píše svatý Pavel</i>	22
4. LÁSKA, NADĚJE A VÍRA OČIMA BENEDIKTA XVI.	24
4.1. DEUS CARITAS EST – ENCYKLIKA	24
4.2 SPE SALVI – ENCYKLIKA O KŘESŤANSKÉ NADĚJI	26
4.3 CARITAS IN VERITATE – ENCYKLIKA O INTEGRÁLNÍM LIDSKÉM ROZVOJI V LÁSCE A V PRAVDĚ	28
4.3.1 <i>Láska – caritas a její smysl pro člověka</i>	28
4.3.2 <i>Poselství Pavla VI.</i>	29
4.3.3 <i>Lidský rozvoj v naší době</i>	29
4.3.4 <i>Bratrství, ekonomický rozvoj a občanská společnost</i>	30
4.3.5 <i>Rozvoj národů, práva a povinnosti, životní prostředí</i>	30
4.3.6 <i>Spolupráce lidské rodiny</i>	31
4.3.7 <i>Rozvoj národů a technika</i>	31
4.3.8 <i>Láska a humanismus</i>	32
4.4 PORTA FIDEI – APOŠTOLSKÝ LIST K VYHLÁŠENÍ ROKU VÍRY Z 11. ŘÍJNA 2011	32
5. LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V DÍLE VLADIMÍRA BOUBLÍKA	34
5.1 LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V PUBLIKACI BOŽÍ LID	34
5.1.1 <i>Názvy církve</i>	34
5.1.2 <i>Tajemství církve</i>	35
5.1.3 <i>Vlastnosti církve</i>	37
5.1.4 <i>Poslání církve</i>	38
5.1.5 <i>Příslušnost k Božímu lidu</i>	39

5.1.6 Laici	39
5.1.6.1 Poselství víry a pravdy	40
5.1.6.2 Poselství lásky	41
5.1.6.3 Poselství naděje	41
5.1.6.4 Poselství svobody	41
5.1.6.5 Poselství radosti	42
5.1.7 Řeholníci	42
5.1.8 Církev – svatí – Matka Boží	43
5.2 LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V KNIZE SETKÁNÍ S JEŽÍŠEM	44
5.2.1 Ježíš, nebo Kristus	44
5.2.2 Ježíš ve světle dějin	48
5.2.3 Ježíš ve světle filozofie	49
5.2.4 Ježíš ve světle znamení	53
5.2.5 Svědectví Ježíšova života	58
5.3 LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V DÍLE TEOLOGIE DĚJIN SPÁSY	59
5.3.1 Spásná láska je Božím darem	59
5.3.2 Vztah mezi láskou a dějinami	60
5.3.3 Láska Boha k vyvolenému národu vzbuzující naději	60
5.3.4 Plnost lásky a plnost časů	60
5.3.5 Tajemství lásky, smlouva lásky a Kristovo prvenství	61
5.3.6 Výkupná láska a obsah Kristova prvenství	61
5.3.7 Rozdíl v bohatství lásky a naděje	62
5.3.8 Láska, moudrost kříže a smrt	62
5.4 LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V KNIZE ČLOVĚK OČEKÁVÁ KRISTA	63
5.5 LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V KNIZE TEOLOGIE MIMOKŘESŤANSKÝCH NÁBOŽENSTVÍCH	66
5.5.1 Náboženství očekávají Krista	66
5.5.1.1 Základní rozměry náboženské zkušenosti	66
5.5.1.2 Od náboženské zkušenosti k náboženstvím	68
5.5.1.3 Náboženství a příchod Krista	71
5.5.2 Církev a mimokřesťanská náboženství	71
5.5.2.1 Výlučnost křesťanství a jeho dějinná tvář	71
5.5.2.1 Spásný význam náboženství	72
5.5.2.2 Církev a spása náboženství	72
5.5.2.3 Církev a budoucnost náboženství	74
ZÁVĚR	76
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
HLAVNÍ PRAMENY	80
STANDARDNÍ LITERATURA	81
SEKUNDÁRNÍ PRAMENY	81
ABSTRAKT	82
ABSTRACT	83

ÚVOD

Zdůvodnění tématu práce

Láska, víra a naděje se obecně řadí mezi kardinální ctnosti, o kterých se hodně mluví, píše, avšak ne každý jejich obsah chápe stejně a jednoznačně. Především výraz *láska* je dnes velmi zneužíván a degradován na pouhý pudový akt či emocionální vzplanutí. Zajímalo mě, co je obsahem těchto tří slov pro tak velkého teologa, jakým byl a zůstává prof. Vladimír Boublík.

Vladimír Boublík, jehož dílo budeme zkoumat, byl především fundamentální teolog a svou teologii zaměřil na všeobecnost spásy a její problematiku v kristocentrickém založení. Ve svém díle se snaží čtenářům ukázat pravdivost křesťanské víry, založené na osobě Ježíše Krista. Otázka pravdivosti v oblasti křesťanství se však klade jinak než na úrovni přírodních či antropologických věd, a proto k ověření pravdivosti nelze použít experimentálních metod; největším důkazem pravdivosti křesťanské víry je láska. Svätý apoštol Pavel ve své 13. kapitole 1. listu Korintským popisuje lásku jako nejvyšší dar, který kdo nemá, není nic, i když může mluvit andělskými jazyky, mít dar proroctví, může rozumět všem tajemstvím, obsáhnout všecko poznání a třeba i mít tak velikou víru, která hory přenáší.¹ Lásku považuje za nejdůležitější ze všech duchovních darů, které nám dává Duch svatý.

Právě láskou a nadějí je určován osobní postoj každého věřícího k Ježíši Kristu. A podle toho, jaká je naše naděje a láska, jsme ochotni také v něco věřit. Láska a naděje jsou podstatné pro vytvoření víry člověka. Je tedy patrné, že tyto kardinální ctnosti od sebe nelze oddělit, neboť jsou podstatně provázány.

Cílem této práce je prozkoumat a analyzovat v díle vybrané téma, porovnat jej s názory současné teologie, zhodnotit a shrnout získané poznatky a odpovědět na otázku: Jakou roli hrají v životě každého člověka již zmíněné ctnosti, láska, víra a naděje, jakou měrou přispívají k nalezení a naplnění obsahu lidského života a jak je kategorizuje a posuzuje sám Vladimír Boublík ve svém díle? Dále bude jistě zajímavé prozkoumat, zda se Boublíkovo učení o víře, naději a lásce během jeho života vyvíjelo a zda je vůbec možné tento posun v jeho tvorbě zaznamenat.

Postup a struktura práce se bude systematicky řídit jednotlivými publikacemi a díly autorů, jejichž chronologická návaznost umožní sledovat také vývoj úsudku a názoru na dané téma.

¹ Srov. 1 K 13; 1-3

Seznámení se základní užitou literaturou a prameny

Tato práce, má-li obsáhnout dílo profesora Vladimíra Boublíka, musí vycházet především z jeho knih. Základní literaturou jsou knihy psané česky, pro českého čtenáře. Jedná se o publikaci *Boží lid*, napsanou v Římě roku 1967, která byla určena pro věřící laiky. Kniha je vlastně českým komentářem ke konstituci *Lumen gentium*, dokumentu 2. vatikánského koncilu. Boublík zde reflektoval koncilní učení a hlavně jeho ekleziologický ráz, který byl Boublíkovi tak blízký. Druhou důležitou česky psanou knihou je publikace *Člověk očekává Krista*, vydaná v roce 1972, jejímž ústředním tématem je očekávání budoucnosti, tedy naděje společná všem lidem, neboť všichni jsou stvořeni v Kristu a pro Krista, aniž o tom ví, nebo neví. Neméně důležitou, a v této práci hojně citovanou, je kniha *Setkání s Ježíšem*, kterou autor napsal italsky v roce 1970 jako učebnici fundamentální teologie. Kniha je určena pro lidi orientované v současné vědě a filozofii, kteří hledají místo pro dialog mezi Ježíšovým poselstvím a moderním světem. Zde autor nejvíce pojednává o lásce, víře a naději, a to v kapitole nazvané Svědectví svatosti. Další v pořadí děl je publikace *Teologie dějin spásy* rozvíjející nauku o tajemství spásy v dějinách od stvoření až k eschatologickému dovršení v souvislosti s biblickou teologií. Autor se ve své argumentaci opírá především o listy svatého Pavla. Poslední v řadě základní literatury je pro nás dílo *Teologie mimokřesťanských náboženství*, které se ukázalo být stěžejním v mnoha ohledech. Kniha vyšla na Vánoce roku 1973 a podle slov Moniky Schreier se jedná o jakousi duchovní závěť či odkaz, který zanechal Boublík své milované církvi. Tímto dílem vrcholí také jeho tvorba, protože se jedná o jeho poslední vydanou publikaci. Pro srovnání Boublíkovy teologie se současným teologickým smýšlením jsme zvolili jednoho z nejvýznamnějších současných teologů Benedikta XVI. a jeho encykliky: *Deus caritas est*, *Spe salvi*, *Caritas in veritate* a *Porta fidei*, které se již podle názvu věnují problematice lásky, naděje, víry a pravdy v životě současného křesťanství.

Kromě základní literatury jsme v této práci použili **Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka** od Jiřího Žúrka, jež se zabývá nejen rozbořením jeho děl, systematizací a organizací jeho tvorby, ale také obsahuje velmi zajímavou sbírku dokumentů týkajících se Boublíkovy obžaloby, vyslýchání a věznění.

V neposlední řadě je nutné zmínit i rozhovor s profesorem Karlem Skalickým, který nám pomohl nastínit a upřesnit osobnost Vladimíra Boublíka očima jeho žáka a věrného posluchače. Ráda bych mu tímto poděkovala jménem všech studentů, kteří s nadšením, láskou a vděčností naslouchají jeho jedinečným přednáškám.

1. ZE ŽIVOTA VLADIMÍRA BOUBLÍKA

Dětství Vladimíra Boublíka nebylo vůbec jednoduché.

Narodil se 16. listopadu 1928 v jihočeských Mokrosukách u Sušice jako Vladimír Levý, syn Marie Levé. Teprve po dvou letech, když se otec Vladimíra - Josef Boublík - postaral o věno svých sester žijících bez rodičů, se mohl oženit s Vladimírovou matkou. Později se jim narodili další synové František a Jaroslav. Jejich otec však brzy zemřel a matka zůstala se všemi třemi dětmi sama. Malý Vladimír pobýval často u své babičky v Mokrosukách a navštěvoval zde obecnou školu.²

Jelikož si jeho matka přála mít alespoň z jednoho syna kněze, přihlásila jedenáctiletého Vladimíra na podzim roku 1939 do malého semináře v Českých Budějovicích, kde studoval 8 let na Jirsíkově gymnáziu především oblíbené jazyky (němčinu, latinu, řečtinu a milovanou francouzštinu, později i ruštinu) a kde také roku 1947 maturoval z českého a latinského jazyka, matematiky, vlastivědy, a to s vyznamenáním. V kolektivu spolužáků byl Vladimír velmi oblíbený, družný, veselý, se smyslem pro humor, v učení byl pečlivý a svědomitý, některé spolužáky ochotně doučoval. Působil i jako skautský vedoucí. Po maturitě vstoupil do velkého semináře v Českých Budějovicích, kde patřil k nejnadanějším bohoslovcům, a proto měl nastoupit na studia do Nepomucenu v Římě. Avšak únorový komunistický puč mu tyto plány překazil.

V létě roku 1948 byl Boublík zatčen pro své spojení se studentskou odbojovou skupinou „Erqije“ a kamarádství s bývalým spolužákem z gymnázia Radomírem Jánským, jemuž pomohl dostat se přes hranice pryč z republiky. Není pravdou, že sám by přitom chtěl uprchnout, jak se obžaloba snažila dokázat. Boublík byl v poutech odvezen do věznice na Pankráci, kde zůstal asi půl roku až do soudního přelíčení. V únoru 1949 byl za „zločin přípravy úkladů o republiku...“ odsouzen na dva roky těžkého žaláře „čtvrtletně jedním tvrdým ložem zostřeného“, což v tomto procesu patřilo k nejmenším trestům. Nastoupil do vězení na Borech a jako vězeň pracoval v keramičce v Horní Bříze. V této době na Borech pracovali obávaní dozorcí, kteří se

² Srov. ŽŮREK, J. *Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka*. Praha: Krystal, 2008, s. 12.

k vězňům chovali zvlášť sadisticky, což mělo u Boublíka za následek těžké zdravotní komplikace a pozdější hospitalizace.

Na svobodu byl Boublík propuštěn v srpnu 1950, pracoval jako soustružník a skladník v plzeňské Škodovce, kde navazoval kontakty s laickým dělnickým prostředím, našel si zde dokonce dívku. V soukromí však nadále studoval a v Plzni u profesora Hejdy absolvoval některé předměty odpovídající 2. ročníku bohosloveckých studií.

V říjnu 1951 byl Boublík povolán k vojenské službě u PTP na Libavou, později byl převelen na Šternberk u Olomouce, kde pracoval na stavbě. Vánoce chtěl však strávit doma, a proto si vyrobil falešnou dovolenku, kterou si sám podepsal a odjel domů. Po Silvestru navštívil v Plzni svou dívku, se kterou se, podle jejích slov, prakticky rozloučil. Po návratu do Olomouce byl již podvod s dovolenkami odhalen, Boublík tedy na nic nečekal a pokusil se o útěk. Husté sněžení a silná zima mu celou situaci komplikovaly, nakonec se dostal do Děčína, kde hledal azyl na místní faře. Ze strachu před Státní bezpečností nebyl děčínským panem kaplanem přijat a nakonec byl zatčen v Litoměřicích na jeho udání. Po krutém vyslýchání v Litoměřicích byl převezen nejdříve na Libavou a poté do vojenského vězení v Olomouci.

Z vězení se podařilo Boublíkovi šťastně uprchnout večer dne 29.2.1952. Útěkem začalo svízelné a vyčerpávající putování z velké části pěšky přes celou Moravu, Čechy a tehdy ještě východní Německo do západoněmeckého Berlína, odkud mohl konečně odejít do Říma. Cesta z Olomouce do Berlína mu trvala 10 dní.

Odchodem z vlasti nastalo jeho plodné období, nejdříve studia v Římě, o kterých si vedl zápisy ve svém duchovním deníku, a která ukončil vysvěcením na kněze 30. října 1955. Následovala jeho tříletá kaplanská služba v brixenské diecézi, později v jihotyrolském Terentenu, poté se vrátil ke studiu do Říma. Po ukončení studií disertační prací na téma „*Predestinace u sv. Pavla a sv. Augustina*“ a doktorátem nastoupil na Lateránskou univerzitu jako učitel fundamentální teologie i dalších teologických disciplín a asistent prof. Piolantiho.

V červnu roku 1972 byl jmenován řádným profesorem fundamentální teologie a také děkanem Teologické fakulty Lateránské univerzity. V této době, ovlivněné myšlenkami a závěry II. vatikánského koncilu, docházelo na univerzitě k proměně studijních plánů a jejich reformu musel Boublík často obhajovat.

Vladimír Boublík se pod krycím jménem Detva dostal i do hledáčku Státní bezpečnosti. Na Druhém vatikánském koncilu si jej vytipovali čeští kolaborující kněží, aby tak získali komplice a také přehled o exilových duchovních a jejich kontaktech v Čechách. Boublík se české delegaci na koncilu plně a s láskou věnoval, snažil se o dobré vztahy, které by dále mohl využít pro dobro církve. Boublík kontaktoval rozvědka, se kterou se sešel podle archivních materiálů na 139 schůzkách, nikdy však žádný vázací protokol nepodepsal, zřejmě zprvu ani netušil, s jakými podezřelými lidmi jedná. Za jeho vstřícný postoj jej dokonce směli v Římě navštívit jeho bratři i milovaná maminka. Většina informací, které Boublík rozvědce podával, byla obecně známého charakteru a pro komunistický režim nevýznamná, citlivější údaje neposkytoval. Rozvědka neměla žádný kompromitující materiál, aby mohla Boublíka ke spolupráci donutit. V jeho dochovaných materiálech se objevilo dokonce podezření, že byl české rozvědce „podstaven“ a řízen Vatikánem.

Boublík se vždy cítil být příslušníkem českobudějovické diecéze, můžeme jej tedy právem řadit mezi české teology žijící v exilu. V Římě poznal Moniku Schreier, která jako první z žen mohla studovat na Filosofické fakultě Lateránské univerzity, a s ní navázal zvlášť přátelský vztah, jenž vedl k mnoha nepochopením a pomluvám. Upřímnost a hloubku přátelství dokládá i fakt, že právě Moniku Schreier učinil svou dědičkou. Byla to právě ona, kdo se o něj staral v jeho posledních chvílích života. Z jejího článku, věnovaného posledním šesti rokům života Vladimíra Boublíka, kypí láska spolu s porozuměním pro tak těžký úřad, jaký Boublík zastával: *„Kdo chce být dobrým teologem, musí být především nejdříve skutečným člověkem a skutečným mužem!“*³

V roce 1972 propukla u Boublíka plicní choroba, která se vlivem dalšího stresu a pracovního přetížení rozvinula v těžkou rakovinu plic. S tou přijel v létě 1974 do Čech, aby umřel „doma“. Dne 25. září 1974 umírá v nemocnici v Klatovech ve věku nedožitých 46 let, zaopatřen blízkým přítelem P. Antonínem Prokešem. Pohřben je v rodinné hrobce ve Zbynicích.

³ *Česko-římský teolog Vladimír Boublík*. České Budějovice: Studie TF JČU, 1999, s. 3.

2. DÍLO VLADIMÍRA BOUBLÍKA

Boublíkovo teologické dílo, o kterém lze tvrdit, že je především pedagogického zaměření, vzniklo během čtrnácti let jeho tvůrčího období od roku 1960 do roku 1974. Jedná se celkem o 18 knižních titulů, z toho 12 z nich jsou skripta a 4 lze považovat za vědecké monografie. Boublíkův kolega z univerzity prof. Luis Arigas jeho dílo člení do tří oddílů: na učebnice, knihy, studie a články; na recenze a anotace; na příležitostné spisy zahrnující kázání, přepisy přednášek a korespondenci.⁴

Nejvzácnějšími jsou Boublíkovy vědecké knihy, studie a články. Jeho největším dílem je doktorská práce „*La predestinazione. S. Paolo e S. Agostino*“, Predestinace. Sv. Pavel a Sv. Augustin, kde se autor věnuje problematice předurčení u sv. Pavla a sv. Augustina, rozebírá a zkoumá jejich nauky, porovnává je a přichází s vlastní inovací zasazenou do soteriologického rámce. Další neméně významnou publikací je monografie „*L'azione divina „praeter ordinem naturae“ secondo S. Tommaso d'Aquino. Filosofia del miracolo*“, Boží jednání „praeter ordinem naturae“ podle sv. Tomáše Akvinského. Filosofie zázraku, tedy téma z oblasti apologetiky. Kristovy zázračné činy zde staví jako důkaz jeho božství. Druhou důležitou monografií je *L'uomo nell'attesa di Cristo*, Člověk očekává Krista, která patří také do oboru fundamentální teologie. Boublík se zde snaží dokázat, že jedinou dokonalou odpověď na existenciální otázky každého člověka, tedy i nevěřícího, přináší křesťanství. Závěry svého zkoumání a studia jiných náboženství a jejich rolí v dějinách spásy představil a shrnul Boublík v publikaci *Teologia delle religioni*, Teologie náboženství, a v článku *L'expérience anonyme du sacré*, Bezděčná zkušenost s posvátnem. Formuluje svou teorii „anonymního katechumenátu“ a „teologii očekávání“, podle které „...každá autentická náboženská zkušenost vyjadřuje, byť neuvědoměle, očekávání Krista.“⁵

Nejpočetnější skupinou Boublíkových publikací jsou vysokoškolské učebnice. Jde především o skripta z christologie *Praelectiones integrative tractatus dogmatici „De Verbo incarnato“*, doplňující přednášky k traktátu dogmatické teologie „O vtěleném Slově“, a také z trinitární teologie *De Deo trino. Notae privatae*, O Bohu trojím. Interní tisk. Další dvě publikace *Il Salvatore del mondo*, Spasitel světa, a *La storia della Salvezza*, Dějiny spásy, věnoval Boublík soteriologické problematice

⁴ Srov. ŽŮREK, J. *Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka*. Praha: Krystal, 2008, s. 46.

⁵ Tamtéž, s. 49.

Kristova primátu v dějinách spásy. Fundamentální teologii věnoval další dva tituly: *La religione di Cristo*, Náboženství Krista, a *Incontro con Cristo*, Setkání s Kristem, která později vyšla v českém překladu jako Setkání s Ježíšem. Hlavním cílem autora bylo dokázat pravost křesťanství nikoli pomocí vnějších kritérií, ale „zevnitř“ tak, aby i moderní člověk mohl dojít až k branám víry.⁶ Tyto učebnice byly určeny pro posluchače kurzů na Lateránské univerzitě. Další výčet učebnic věnoval frekventantům kurzů centra *Ut unum sint*, tedy pro dálkové studium, psané spíše jednoduchým jazykem a ve stručné formě. Jednalo se o *Teologia per Corrispondenza XI. Settimana di Studio. Ariccia, 31 ottobre – 7 novembre 1969*, Korespondenční kurz teologie. 11. studijní týden, Ariccia, 31.10.-7.11. 1969, a *Metodologia teologica*, Metodika teologické práce, což byl praktický návod k organizaci vlastního studia a psaní diplomové práce. Dále učebnice teologické antropologie *L'uomo in Cristo Gesu*, Člověk v Kristu Ježíši a *Problemi di Teologia Fondamentale*, Problémy fundamentální teologie, 11 tématických okruhů z fundamentální teologie.

Další částí teologického díla Vladimíra Boublíka jsou knihy, studie a články popularizačního charakteru, do určité míry psané podobně jako učebnice pro centrum *Ut unum sint*. Jedná se o množství krátkých populárně-naučných článků věnovaných duchovnímu životu věřících, problematice smrti a vzkříšení, pokroku vědy a techniky, vzpouře ateismu proti Bohu, dále pojednávajících o řeholním životě, nových proudech v christologii, apod.

Psaní v českém jazyce se Boublík věnoval jen okrajově. Přesto však stojí za to zmínit jeho dvě česky psané učebnice srozumitelné i laikům. První z nich *Boží lid*, zdůrazňující význam Druhého vatikánského koncilu, je komentář ke konstituci o církvi „*Lumen gentium*“, kde autor rozvádí aktuální teologickou nauku o církvi a s ní související pojmy „Boží lid“, „tělo Kristovo“, „hierarchické kněžství“ a další. Bibliografické odkazy prozrazují široké spektrum moderních teologů, jimiž byl Boublík inspirován, a neprávem dokonce mnohými tradičními teology považován snad i za heretika.⁷ Na žádost biskupa Hloucha a kardinála Berana napsal Boublík druhou česky psanou knihu *Setkání s Ježíšem*, která byla přepracováním jeho italské učebnice „*Incontro con Cristo*“. Autor knihu napsal opět jazykem srozumitelným i neteologicky vzdělaným čtenářům a představuje v ní své pojetí fundamentální teologie.

⁶ Srov. ŽŮREK, J. *Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka*. Praha: Krystal, 2008, s. 51

⁷ Srov. tamtéž, s. 54.

Druhým oddílem Boublíkových teologických děl jsou recenze a anotace, které směl publikovat v prestižním univerzitním časopise *Euntes docete*, dokonce i v oficiálním vatikánském deníku *L'Osservatore Romano*. Jeho recenze se týkaly slavných knih a teologů, např. kniha o svátostné ekonomii spásy E. Schillebeeckxe, Schmausova dogmatika nebo dílo *De ecclesia* Mons. Uga Lattanzia, dále christologie J. Dunse Scota, teologie Jana od Kříže, či studie o Lutherově teologii a další.

Třetí oddíl tvorby Vladimíra Boublíka tvoří příležitostné spisy, většinou kázání nebo přípravy k přednáškám na univerzitě či relace určené pro vysílání Vatikánského rozhlasu. Lze sem zařadit i předmluvy k publikacím jiných autorů, také vědeckou studii o eucharistii věnovanou A. Piolantimu. Patří sem i Boublíkovy deníky a dochovaná korespondence s Monikou Schreier, Janem Šimou či Radkem Kleinem-Jánským.

3. LÁSKA, VÍRA A NADĚJE, JAK SE O NICH ZMIŇUJE PÍSMO SVATÉ

3.1 Víra, naděje a láska ve Starém zákoně

Přestože slova láska, víra a naděje se ve Starém zákoně nevyskytuje až tak často. Celý Starý zákon je více méně o lásce vyvoleného lidu k Hospodinu, také však o víře a nevěře, o důvěře v jeho slovo a o naději plynoucí Izraelitům z Božích zaslíbení.

V knize Genesis je Boží láska vyjádřena v samotném vztahu Stvořitele a stvoření. Vše, co Bůh stvořil, stvořil z lásky k člověku. Ačkoli člověk Bohu neodpovídal pouze láskou, ke které byl stvořen, nýbrž také zhřešil, Bůh jej nezavrhl, ale měl s ním slitování. Boží trpělivost s člověkem se projevuje v jeho milosrdenství. Bůh si vyvolil Abrahama; jeho velkou lásku, víru a spravedlnost vyzkoušel, když po něm žádal obětovat jediného syna Izáka. Abraham z lásky ke Stvořiteli nezaváhal, a proto mu Bůh žehnal a povstal z něho velký izraelský národ, kterému Bůh dal mnohá zaslíbení.

Kniha Exodus vyzdvihuje lásku, víru a důvěru v jediného Boha, kterou mají prokazovat Izraelité Hospodinu. Mojžíš vysvětluje svému lidu význam základního Božího přikázání ctít a milovat Boha a vyzývá lid k věrnosti. „*Budeš milovat*

Hospodina, svého Boha, celým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“⁸ Tato slova si má každý Izraelita vzít k srdci, má s nimi uléhat a s nimi vstávat, má je vštěpovat svým synům. Dále Mojžíš varuje svůj lid před nevěrou vůči Bohu. „*Nesmíte chodit za jinými bohy z božstev těch národů, které jsou kolem vás, neboť uprostřed tebe je Bůh žárlivě milující, Hospodin, tvůj Bůh.*“⁹ Těm, kteří ho milují, slibuje Bůh pomoc v boji proti nepřátelům, zavede je do země zaslíbené a postará se jim o hojnost v žití. „*Poznej tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh věrný, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisícího pokolení těm, kteří ho milují a dbají na jeho přikázání.*“¹⁰ Bůh neopustil svůj vyvolený lid, vyvedl jej z otroctví z Egypta, uzavřel s ním smlouvu a přivedl ho do země zaslíbené. Stál při něm v boji proti pohanským národům a žádal od něj dodržování Zákona, víru, důvěru, lásku, oddanost a věrnost. Přesto však vyvolený lid často zápasil s nevěrou. Proto v něm povstali proroci, kteří upozorňovali na hříšnost vlastního lidu, varovali jej a volali po nápravě.

V knize Letopisů David velebí Hospodina, modlí se před svou smrtí a vyznává Boží svrchovanost s pokorou. „*My jsme před tebou jen hosté a příchozí jako všichni naši otcové. Naše dny na zemi jsou jako stín a naděje není.*“¹¹

Knihy Job varuje svévolníky, že jejich naděje bude zničena, pokud budou zapomínat na Hospodina. Pokud však své srdce svévolník napraví a vztáhne ruce k Bohu, má naději na nový život. Neodvratnost smrti člověka přináší beznaděj, kterou autor srovnává s nadějí stromu. „*Stromu zbývá aspoň naděje, že i když je podřát, začne rašit znovu a že jeho výhonky růst nepřestanou...*“¹²

V Žalmech je doložena a opěvována láska izraelského lidu k Bohu. Příkladem toho je žalm 18, ve kterém král David opěvuje Boží ochranu, pomoc, věrnost, spravedlnost a milosrdenství. „*Miluji tě vroucně, Hospodine, moje sílo.*“¹³ S láskou k Hospodinu se v Davidových žalmech spojuje i naděje, David smí doufat v Hospodina, svými ústy jej chválí, Boží zákon má ve svém nitru. „*Všechnu naději jsem složil v Hospodina.*“¹⁴ Podobně se David dovolává přímo Hospodina, který je jeho naděje. „*Ty jsi přece má naděje, Panovníku Hospodine, v tebe už od mládí doufám.*“¹⁵ Ve 25. žalmu najdeme ujištění, že milosrdenství a věrnost Hospodinova je pro ty, kteří dodržují jeho smlouvu a

⁸ Dt 6; 5

⁹ Dt 6; 14

¹⁰ Dt 7; 9

¹¹ 1 Pa 29; 15

¹² Jb 14; 7

¹³ Ž 18; 1

¹⁴ Ž 40; 1

¹⁵ Ž 71; 5

svědectví, ve 36. žalmu je zdůrazňováno milosrdenství a věrnost Hospodinova, která se dotýká nebe a mraků.

V Přísloví Šalamounově najdeme verš, jenž vypovídá o lásce působící odpuštění a novou naději. „*Nenávist vyvolává sváry, kdežto láska přikrývá všechna přestoupení.*“¹⁶ Podobně i Slova moudrých obsahují rady pro život, kde právě moudrost je zárukou naděje. „*Právě tak poznávej moudrost pro svou duši. Když ji najdeš, máš budoucnost, tvá naděje nebude zmařena.*“¹⁷

Píseň písní nabízí alegorický výklad vztahu mezi Bohem a jeho lidem, který je zde přirovnán ke vztahu lásky mezi mužem a ženou. Láska člověka k člověku je zde obrazem lásky Hospodina k lidu či Krista k církvi. Svého vrcholu lidská láska dosáhne pouze tehdy, bude-li ukotvena v lásce Boží. Opěvuje se zde zrod lásky, zrání lásky a její moc, hledání lásky, společenství lásky a tajemství lásky. „*Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky. Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův. Lásku neuhasí ani velké vody a řeky ji nezaplaví. Kdyby za lásku chtěl někdo dávat všechno jmění svého domu, sklídl by jen pohrdání.*“¹⁸

V knize Izajáš najdeme naději v Boha, který má poslední slovo. Jeho spravedlnost převyšuje lidské dohody. „*Budu očekávat Hospodina, ačkoli skryl tvář před domem Jákobovým, s nadějí budu na něho čekat.*“¹⁹ Prorok Izajáš se také zmiňuje o naději pro ty, kdo neopustili Hospodina. Těm Hospodin stvoří nové nebe a novou zemi, aby lid mohl žít vskutku novým životem. „*Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl. Veselte se, jásejte stále a stále nad tím, co stvořím. Hle, já stvořím Jeruzalém k jásotu a jeho lid k veselí.*“²⁰

Prorok Jeremjáš v 17. kapitole hlásá, že ti, kdo spoléhají na Boha, jsou požehnáni. Jedná se o osobní Jeremjášovo vyznání víry v Boha. „*Prokletý buď muž, který doufá v člověka, opírá se o pouhé tělo a srdcem se odvrací od Hospodina (...)* Požehnán buď muž, který doufá v Hospodina, který důvěřuje Hospodinu. Bude jako strom zasazený u vody; své kořeny zapustil u vodního toku, nezakusí přicházející žár.“²¹ V textu 30. kapitoly opět Hospodin dává svému lidu naději; vyvede jej ze zajetí a ujistí ho, že jeho úděl změní. „*Hle, já tě zachráním, i když jsi daleko, i tvé potomky, ze země zajetí (...)* Hle, změním úděl Jákobových stanů, slituji se nad jeho přibytky. Město bude

¹⁶ Př 10; 12

¹⁷ Př 24; 14

¹⁸ Pís 8; 6-7

¹⁹ Iz 8; 17

²⁰ Iz 65; 17-18

²¹ Jr 17; 5-8

vystavěno na svých sutinách a palác bude obýván podle svého řádu.“²² Další zmínka o nevěře vyvoleného lidu a o Hospodinově veliké lásce k němu je v 31. kapitole. Hospodin slibuje uzavřít se svým lidem novou smlouvu, kterou vepíše do jejich srdcí. „*Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu (...) Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce.*“²³

Prorok Ezechiel nabízí naději na mnohá Hospodinova zaslíbení svému lidu. Hospodin slibuje, že se slituje nad svým nevěrným lidem a pošle mu nového Davida, věrného pastýře, a uzavře s lidem smlouvu pokoje. Slibuje svému lidu, že jej očistí od jeho nepravostí a uchrání od nových nevěrností, daruje mu nové srdce a nového ducha. Tak jako suché kosti probudí k novému životu, stejně tak probudí i svůj lid proti všemu lidskému očekávání. „*Toto praví Panovník Hospodin těmto kostem: Hle, já do vás uvedu ducha a oživnete. Dám na vás šlachy, pokryji vás svalstvem, potáhnu kůži a vložím do vás ducha a oživnete. I poznáte, že já jsem Hospodin.*“²⁴

V knize Ozeáš je popsán vztah Hospodina ke svému nevěrnému lidu coby k cizoložnici, nad kterou se Hospodin smiluje.

Kniha Moudrosti nabízí vztah moudrosti k lásce. „*Počátkem rozumnosti je neupřímnější touha se poučit, a péče o poučení, to je láska k ní. Láska pak znamená zachovávat její zákony; dbát jejích zákonů je zárukou neporušenosti. A neporušenost přibližuje člověka k Bohu.*“²⁵ Dále je zde také láska spojována s Boží všemocností. Bůh, Panovník všeho, miluje život a ze své všemohoucnosti se nade všemi smilovává, vše živé ochraňuje a šetří, protože nemůže nenávidět nic, co stvořil. „*Miluješ všecko, co je, a neošklivíš si nic z toho, co jsi učinil, vždyť bys ani nemohl připravit něco, co bys měl v nenávisti.*“²⁶ Kniha se zmiňuje též o marné a zbytečné naději svévolníků, nevděčníků, modlářů, kteří nepoznali Stvořitele.

Kniha Sírachovec vyzývá ke stálosti ve víře v Hospodina. Slouží-li člověk Hospodinu, musí být připraven na pokušení, má přijímat vše, co ho potká, s pokorou a trpělivostí, neboť i víra lidí se zkouší v peci pokoření podobně jako zlato v ohni. „*Přilni k Hospodinu, neodvracej se od něho, abys nakonec dosáhl vyvýšení.*“²⁷ S důvěrou a nadějí v Boha se člověk dočká Božího milosrdenství. Kdo je ochablý strachem, nebude ochráněn. Kdo Hospodina miluje, drží se jeho cest a usiluje o to, co se

²² Jr 30; 10-18

²³ Jr 31; 31-33

²⁴ Ez 37; 5-6

²⁵ Mdr 6; 17-19

²⁶ Mdr 10; 24

²⁷ Sír 2; 3

Bohu líbí, je naplněn jeho Zákonem. V knize Sírachovec autor varuje před krásou a půvabem žen. „*Odvrát' svůj zrak od půvabů žen, a neseznamuj se s krásou, která ti nepatří. Pro ženskou krásu se mnozí pomátli; jí se láska rozpaluje jako oheň.*“²⁸ Dále zde nalezneme zmínku o lásce k moudrosti, která je nad víno a hudbu, jež obveselují srdce a také o naději ve věrnost Hospodinovu, která bude trvat navěky.

Knihy Báruk vyzývá k pokání s důvěrou a nadějí. Hospodin je nadějí pro Jeruzalém. Kdo se dopouští zlého, bude bédovat nad vlastním zpustošením. Jeruzalém však s důvěrou hledí na Hospodina, může se radovat, neboť ten jej povolal jménem. „*Ohlédni se na východ, Jeruzaléme, pohlédni, jaké potěšení ti přichází od Boha!*“²⁹

3.2 Víra v Novém zákoně

3.2.1 Víra jakožto důvěra Bohu a víra proroků

V Písmu svatém je víra a důvěra výrazem Boží milosti. Důvěra neznamena náivní ochranu proti zlému, neznamena nemít strach. Ježíš povzbuzuje k důvěře, jak nám popisuje ve svém evangeliu svatý Lukáš, když mluví o vyslyšení proseb: „*Což je mezi vámi otec, který by dal svému synu hada, když ho prosí o rybu? Nebo by mu dal štíra, když ho prosí o vejce? Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec z nebe dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí!*“³⁰

Víra poskytuje člověku základ i ve strachu a nebezpečí. V listě Židům je zmínka o víře, jež je upnuta k tomu, co ještě není vidět: „*Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme.*“³¹ Dále je zde poukazováno na proroky Starého zákona a jejich víru, za kterou byli Bohem obdarováni. Ábel přinesl Bohu lepší oběť než jeho bratr, protože věřil, Henoch, který byl za svoji víru přijat rovnou do Božího království, Noe byl také skrze svou víru zachráněn, Abraham díky své víře a důvěře v Boha doputoval do zaslíbené země a jeho žena Sára mu porodila syna, kterého neváhal pro lásku a důvěru v Boha Bohu také obětovat. Izák, Jákob i Josef věřili a předávali své požehnání dětem. Mojžíšovi rodiče svého syna ukrývali, protože věřili, že je vyvoleným dítětem. Izraelští prošli Rudým mořem také skrze svoji víru,

²⁸ Sír 9; 8

²⁹ Bár 4; 36

³⁰ L 11; 1-13

³¹ Žd 11; 1

ze stejného důvodu zdolali hradby Jericha, nevěstka Rachab z víry přátelsky přijala vyzvědače. V listě se objevuje zmínka také o dalších prorocích, kteří svým činem dokázali velikost a hloubku své víry, nechali se ukamenovat, utiskovat, soužit, skrývali se v jeskyních, byli mučeni, řezáni, apod. Všichni svými skutky osvědčili svou víru.³²

3.2.2 Víra dosahující věčného života

Vírou se nejvíce zaobírá Janovo evangelium, které klade důraz na víru ve spojitosti s věčným životem tak, jak jej kázal Ježíš: „*Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života.*“³³ Víra v Janově evangeliu je cestou k věčnému životu, ke svobodě.

3.2.3 Uzdravující víra

V mnoha místech Nového zákona se Ježíš odvolává na uzdravující a zachraňující víru. Když koná své zázraky, uzdravuje a léčí, křísí mrtvé, vždy vyžaduje od nemocných, uzdravovaných nebo jejich okolí víru. V evangeliu svatého Marka se dočítáme v kapitole o uzdravení slepého Bartimea: „*Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila.“ Hned prohlédl a šel tou cestou za ním.*“³⁴ V kapitole o vzkříšení dcery Jairovy se obrací na jejího otce slovy: „*Neboj se, jen věř.*“³⁵ Krátce před tímto zázrakem se obrací k ženě, která se dotkla jeho pláště a uzdravila se: „*Dcero, tvá víra tě zachránila.*“³⁶ Také v Matoušově evangeliu najdeme Ježíšova slova, kterými chválil víru římského setníka: „*Amen, pravím vám, tak velikou víru jsem v Izraeli nenalezl u nikoho.*“³⁷ Poté uzdravil setníkova sluhu a řekl setníkovi: „*Jdi, a jak jsi uvěřil, tak se ti staň.*“³⁸

3.2.4 Víra hory přenášejí

Svatý Marek nám v evangeliu zanechal Ježíšův odkaz: „*Mějte víru v Boha! Amen, pravím vám, že kdo řekne této hoře: „Zdvihni se a vrhni se do moře“ – a nebude pochybovat, ale bude věřit, že se stane, co říká, bude to mít. Proto vám pravím: Věřte,*

³² Srov. Žd 11; 4–40

³³ J 5; 24

³⁴ Mk 10; 52

³⁵ Mk 5; 36

³⁶ Mk 5; 34

³⁷ Mt 8; 10

³⁸ Mt 8; 13

že všechno, oč v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít.“³⁹ Podobně i v Lukášově evangeliu najdeme Ježíšův výrok o síle víry, kterým odpovídá Ježíš svým učedníkům, když ho žádají o více víry: „*Kdybyste měli víru jako zrnko hořčice, řekli byste této moruši: „Vyrvi se i s kořeny a přesad’ se do moře“*, a ona by vás poslechla.“⁴⁰

3.2.5 Víra Ježíšova

Ježíšova víra nás osvobozuje od strachu, Ježíš nabádá učedníky, aby se nebáli, protože kdo věří, nemůže se mu stát nic špatného. Ostré vystupování Ježíše proti malověrnosti učedníků najdeme v Matoušově evangeliu, kdy Petr po vzoru Ježíše kráčí po moři. Ve chvíli, kdy zapochybuje a začne se bát, začíná tonout a prosí Ježíše o záchranu. Ježíš mu podává ruku a říká: „*Ty malověrný, proč jsi pochyboval?*“⁴¹ Dalším příkladem kárání malověrnosti je při utišení bouře, kdy Ježíš spí, zatímco učedníci se bojí a budí jej a prosí o záchranu od záhuby. Ježíš jim říká: „*Proč jste tak ustrašení, vy malověrní?*“⁴² Ježíš tak dává jasně najevo, že kdo věří v Boha jakožto dobrého a milosrdného Otce, nemusí se bát zlého.

3.2.6 Víra Mariina

Maria je pravzor a příklad víry, neboť uvěří andělovu poselství a vyznává svou víru chvalozpěvem. Svědectví nalezneme v evangeliu svatého Lukáše, v kapitole popisující návštěvu Marie u Alžběty, která chválí její víru: „*Blahoslavená, která uvěřila, že se splní to, co jí bylo řečeno od Pána.*“⁴³ Po narození dítěte věří Maria všemu, co jí říkají pastýři i prorokuje Simeon, přestože tomu ještě zcela nerozumí.

3.3 Naděje v Novém zákoně

3.3.1 Naděje jako kotva

V Listě Židům najdeme povzbuzení v naději, která je nám daná a pevně zakotvená do nebeské svatyně, kam jako náš předchůdce vstoupil Ježíš. Jde o potvrzení pravdivosti Božích zaslíbení. Naděje naši duši ukotvuje v tomto nebeském prostoru,

³⁹ Mk 11; 21-24

⁴⁰ L 17; 5-6

⁴¹ Mt 14; 31

⁴² Mt 8; 26

⁴³ L 1; 45

abychom svůj každodenní život žili v neutuchající horlivosti. „*Toužíme jen, aby na každém z vás bylo vidět neutuchající horlivost až do konce, kdy se naplní naše naděje; proto neochabujte, ale vezměte si za vzor ty, kdo pro víru a trpělivost mají podíl na zaslíbení.*“⁴⁴ „*Držme se neotřesitelné naděje, kterou vyznáváme, protože ten, kdo nám dal zaslíbení, je věrný. Mějme zájem jeden o druhého a povzbuzujme se k lásce a k dobrým skutkům.*“⁴⁵ Naděje je tedy základem vzájemné lásky křesťanů, je podstatná v jejich životě a povzbuzuje ke konečnému cíli víry křesťanů, tj. ke Kristu a nebeskému království, kde naděje skrze Krista kotví.

3.3.2 Naděje jako cesta ke spáse

V listě Římanům najdeme v kapitole zabývající se vykoupením ze smrti vyjádření podstaty naděje a jejího cíle, tj. spásy. „*Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to ještě doufal? Ale doufáme-li v to, co nevidíme, trpělivě to očekáváme.*“⁴⁶ Navíc nás naděje učí trpělivosti a vytrvalosti, neboť jsme byli vydáni marnosti, ale máme naději na vysvobození z otroctví zániku do slávy dětí Božích.⁴⁷ Svatý Pavel píše Titovi, vlastnímu synu ve společné víře, aby Boží vyvolené přivedl k víře a pravdě a aby měli naději na věčný život.⁴⁸ Apoštol Pavel nabádá věřící, jakým způsobem mají nastolit pořádek v církvi, a připomíná obsah víry. „*Ukázala se Boží milost, která přináší spásu všem lidem, a vychovává nás k tomu, abychom se zřekli bezbožnosti a světských vášní, žili rozumně, spravedlivě a zbožně v tomto věku a očekávali blažené splnění naděje a příchod slávy velikého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista.*“⁴⁹ Rozumnost, spravedlnost a zbožnost jsou zde vyzdviženy jako základní postoje křesťana.

3.3.3 Základ naděje

„*Viděl jsem Pána stále před sebou, je mi po pravici, abych nezakolísal; proto se mé srdce zaradovalo a jazyk můj se rozjásal, nadto i tělo mé odpočine v naději, neboť mě nezanecháš v říši smrti a nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach.*“⁵⁰ Petr ve svém kázání mluví o vzkříšení Krista, které již dávno prorokoval David. Ježíšovo vzkříšení je

⁴⁴ Žd 6; 11-12

⁴⁵ Žd 10; 23-24

⁴⁶ Ř 8; 24-25

⁴⁷ Srov. Ř 8; 20-21

⁴⁸ Srov. Tt 1; 1-4

⁴⁹ Tt 2; 11-13

⁵⁰ Sk 2; 26.

proto základem naší naděje. Svatý Pavel mluví o naději před místodržitelem, kde hájí svoji víru a naději v Bohu, že jednou spravedliví i nespravedliví vstanou k soudu. Pavel končí svou řeč slovy: „*Pro víru ve zmrtvýchvstání jsem dnes od vás souzen.*“⁵¹ V Listě Korintským Pavel připomíná bratrům evangelium, které je základem jeho víry a mluví o Kristu, který zemřel za naše hříchy podle Písem, byl pohřben a třetího dne vzkříšen, ukázal se Petrovi, poté Dvanácti, pak pěti stům bratří najednou, Jakubovi a naposledy ze všech i jemu, který je nejmenší z nejmenších a není hoden jména apoštol, protože pronásledoval církev Boží. Takto Pavel věří a svou víru ve zmrtvýchvstání Krista staví správně jako základ naší naděje a svůj cíl v Pánu.⁵² V Listě Římanům dává svatý Pavel za příklad naděje Abraháma: „*On uvěřil a měl naději, kde už naděje nebylo; tím se stal „otcem mnohých národů“ podle slova: „tak četné bude tvé potomstvo.*“⁵³

3.4. Láska v Novém zákoně

3.4.1 Jak o lásce hovoří Ježíš

O lásce mluví sám Ježíš v Janově evangeliu, když vyzdvihuje lásku, která miluje druhého, aniž by chtěla vlastnit. V podobenství O kmeni a ratolestech se Kristus přirovnává ke kmeni, bez kterého ratolesti nemohou nést užitek, neboť mohou růst pouze na něm. Kdo nezůstane v Kristu, bude vyvržen a uschne jako odříznutá ratolest. Tím, že zůstáváme v Kristu, oslavujeme tak Otce, jsme schopni nést „ovoce“ a stáváme se Kristovými učedníky. „*Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce.*“⁵⁴ Tato slova pronáší Ježíš proto, abychom mohli být naplněni radostí. Navíc Ježíš přidává ještě přikázání lásky milovat se navzájem tak, jako On miloval nás. „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele. Vy jste moji přátelé, činite-li, co vám přikazuji.*“ Ježíš nás povyšuje na přátele, protože pouhý služebník vykonává příkazy svého pána, ale neví proč, my však důvod známe. On si nás však vyvolil a prokázal nám tu největší lásku, když za nás položil svůj život, abychom my žili s ním. Proto nás vyzývá, abychom si

⁵¹ Sk 24; 21

⁵² Srov. 1K 15; 1-22

⁵³ Ř 4; 18

⁵⁴ J 15; 9-10

i my mezi sebou prokazovali lásku, jednali podle jeho vzoru a přinášeli tímto způsobem „ovoce“ lásky.

V Lukášově evangeliu najdeme Ježíšovo potvrzení platnosti Zákona Izraelitů, ve kterém je psáno: „*Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe.*“⁵⁵ Ježíš zde odpovídá na otázku, kdo je to bližní, podobenstvím o milosrdném Samařanu. Spojuje zde lásku k bližnímu s prokazovaným milosrdenstvím.

3.4.2 Co o lásce píše apoštol Jan

V Listě Janově je láska znakem nového života, protože kdo nemiluje, zůstává „ve smrti“. „*Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život.*“⁵⁶ V kom zůstává Boží láska, ten má soucit s nedostatkem a nouzí bratra a svou lásku dokládá opravdovým činem. Kdo je z Boha, miluje bratra a je ochoten, podle vzoru Krista, za něho položit svůj život. „*Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska. V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život.*“⁵⁷ Láska spočívá v tom, že Bůh si nás zamiloval, ne my jeho, a poslal svého Syna jako smířčí oběť za naše hříchy. Láska Boha k nám je základem naší lásky k bližním, které když milujeme, Bůh zůstává v nás a jeho láska v nás dosahuje svého cíle. „*Kdo vyzná, že Ježíš je Syn Boží, v tom zůstává Bůh a on v Bohu. Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.*“⁵⁸ Toto je cíl Boží lásky. Láska nezná strach, zahání jej, kdo se bojí, nedošel v lásce k dokonalosti.

3.4.3 Jak o lásce píše svatý Pavel

O lásce píše také svatý Pavel v Listě Římanům: „*Láska nechť je bez přetvářky. Ošklivte si zlo, lněte k dobrému. Milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému.*“⁵⁹ Dále nás prostřednictvím listu nabádá k radosti z naděje, trpělivosti v soužení a vytrvalosti v modlitbách. K této lásce patří také účast na utrpení a nouzi druhých, ochota poskytovat pohostinství, přát dobro, radovat se s radujícími

⁵⁵ L 10; 27

⁵⁶ 1 J 3; 16

⁵⁷ 1 J 4; 8-9

⁵⁸ 1 J 4; 15-16

⁵⁹ Ř 12; 9-10

a plakat s plačícími, hledat porozumění pro druhého, neodplácet zlo zlem, ale přemáhat zlo dobrem.

I v Listě Koloským dbá Pavel na poučení křesťanů, aby projevovali soucit, dobrotu, skromnost, pokoru a trpělivost, také aby odpouštěli druhým tak, jako Bůh odpouští jim. *„Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti. A ve vašem srdci ať vládne mír Kristův, k němuž jste byli povoláni v jedno společné tělo. A buďte vděční.“*⁶⁰ Lásku vnímá apoštol jako pojítka sjednocující všechny v Kristu.

V Listě Korintským vybízí apoštol Pavel církevní obec: *„Buďte bdělí, stůjte pevně ve víře, buďte stateční a silní! Všecko nechť se mezi vámi děje v lásce.“*⁶¹ Apoštol Pavel považuje lásku za nejvyšší dar, a proto také složil svou velepíseň, nejkrásnější slova napsaná o lásce:

*„Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí,
láska se nevychloubá, není domýšlivá.
Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch,
nedá se vydráždit, nepočítá křivdy.
Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy.
Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.“*⁶²

⁶⁰ Ko 3; 14-15

⁶¹ 1 K 16; 13-14

⁶² 1 K 13; 4-7

4. LÁSKA, NADĚJE A VÍRA OČIMA BENEDIKTA XVI.

Svatý otec Benedikt XVI. je jedním z nejvýznamnějších teologů současné doby. Ve svých encyklikách a apoštolských listech se nejvíce věnuje tématu víry, naděje a lásky v dnešním sekularizovaném světě. Pomocí teologického rozboru významných děl a také pomocí poznatků různých vědních disciplín se snaží argumentovat a přesvědčit čtenáře, že křesťanství má stále aktuální význam pro dnešní svět.

4.1. Deus caritas est – encyklika

„Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm.“ (1 Jan 4, 14).“ ⁶³ Uvěřit v Boží lásku je základním křesťanským rozhodnutím. Ježíš spojil přikázání lásky k Bohu s přikázáním lásky k bližnímu. Jelikož Bůh nás miloval první, láska není jen přikázáním, ale přímo odpovědí na Boží dar lásky, kterým jsme byli obdařeni. Svátý otec se v první části encykliky, pojednávající o jednotě lásky ve stvoření a v dějinách spásy, pozastavuje nad termínem „láska“, který je dnes jedním z nejužívanějších a také nejneužívanějších slov, pod nímž si lidé představují odlišné významy. ⁶⁴ Hovoří o lásce k vlasti, povolání, mezi přáteli, rodiči a dětmi, mezi sourozenci, příbuznými, k bližnímu, k Bohu. Prvním archetypem lásky je však láska mezi mužem a ženou, kterou nazýváme erós. V Písmu svatém se erós vyskytuje pouze ve Starém zákoně v knize Píseň písní, ve které v alegorickém výkladu chápeme vztah Milého k Milé obrazně jako vztah Hospodina k Izraeli. Řečtina nabízí dva odlišné významy lásky, první ve smyslu lásky hledající, druhý ve smyslu lásky zakoušené, tedy objevené zkušenosti, která se stává starostí a péčí o milovanou osobu. Tato láska se tak stává odříkáním, obětí, v Novém zákoně nacházíme pojem agapé. Jde o lásku, která odpouští. Vtělenou Boží láskou je Ježíš Kristus. Láska k Bohu a láska k bližnímu se sjednocují v eucharistii. Eucharistie je Boží agapé. *„V ní k nám Boží agapé přichází v tělesné podobě, aby pokračovala ve svém působení v nás a skrze nás. Jedině na základě tohoto christologického a svátostného východiska lze správně pochopit Ježíšovo učení o lásce.“* ⁶⁵ Láska k Bohu a láska k bližnímu se prolínají, protože v tom nejmenším z nejmenších se setkáváme se samotným Ježíšem. Cokoli, co vykonáme

⁶³ BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*. Praha: Paulínky, 2006, s. 5

⁶⁴ Srov. tamtéž, s. 7

⁶⁵ Tamtéž, s. 22-23

pro něho, jako bychom vykonali pro Krista. Láska k bližnímu je tedy cestou k Bohu. Kdo nemiluje bližního, kterého vidí, nemůže milovat ani Boha, kterého nevidí. „*Láska roste skrze lásku. Láska je „božská“, protože pochází od Boha a sjednocuje nás s Bohem, a prostřednictvím tohoto sjednocovacího procesu nás proměňuje v „my“, které překovává naše rozdělení a utváří z nás jedno, a to až do doby, kdy na konci Bůh bude „všechno ve všem“.* (1 Kor 15, 28).“⁶⁶

Ve druhé části encykliky se Benedikt XVI. zabývá láskou uplatňovanou církví – caritas, ve které vidí trojiční projev lásky. Caritas je úloha církve, jde o samozřejmou službu církve poskytovanou bližnímu ve jménu komunity. Svatý otec také zmiňuje období 19. století, kdy marxismus zpochybnil caritas tvrzením, že chudí nemají zapotřebí charitu, ale spravedlivé uspořádání společnosti. „*Lásky – caritas – bude vždy potřeba, a to i v té nejspravedlivější společnosti... . Vždy bude existovat utrpení, které volá po útěše a pomoci. Vždy bude existovat osamocenost. Vždy se budou také vyskytovat situace materiálního nedostatku, v nichž je nezbytná pomoc jako výraz konkrétní lásky k bližnímu.*“⁶⁷ Církev disponuje láskou vzbuzenou Kristovým Duchem, proto neposkytuje pouze materiální pomoc, ale též občerstvení pro duši, které je neméně potřebné. V kontextu současné společnosti mají charitativní služby mnohotvárné struktury, které zahrnují všechny lidi a jejich potřeby. Sdělovací prostředky nás denně informují o utrpení a bídě mnoha lidí v různých částech světa. Charita je odpovědí na konkrétní potřebu konkrétních lidí, kterou provádějí odborně kompetentní lidé s pozorným srdcem a lidskostí, pro něž není láska k bližnímu přikázáním, ale důsledkem jejich víry. Charita musí být politicky nezávislá. Konáním dobra přispívá k utváření lepšího světa. „*Programem křesťana, programem milosrdného Samaritána, Ježíšovým programem je „vnímavé srdce“.* Takové srdce vidí, kdy je zapotřebí lásky, a podle toho jedná.“⁶⁸ Charita není prostředek k vnucování víry církve druhým, protože každý věřící křesťan ví, kdy má o Bohu mlčet a kdy mluvit. Nejlépe svědčíme o lásce k Bohu, když vykováváme skutky lásky k bližnímu. Ti, kdo vykonávají toto dílo lásky, se mají nechat vést svou vírou, Kristovou láskou, která nás nutí k činnosti. Papež nás nabádá k lásce caritas, již opěvuje svatý Pavel ve 13. kapitole listu Korintským ve svém hymnu na lásku, bez které bychom nebyli prospěšní, nebyli bychom nic.

⁶⁶ BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*. Praha: Paulínky, 2006, s. 28

⁶⁷ Tamtéž, s. 40

⁶⁸ Tamtéž, s. 48

„*Víra, naděje a láska jdou ruku v ruce. Naděje se prakticky projevuje jednak ve ctnosti trpělivosti, která nemizí ani v dobru, ani tehdy, když stojíme před zjevným neúspěchem, jednak ve ctnosti pokory, která přijímá Boží tajemství a má k Němu důvěru i v temných chvílích.*“⁶⁹ Takto shrnuje Svatý otec v závěrečné části encykliky své pojednání Bůh je láska a připomíná, že Bůh v nás probouzí vítěznou jistotu, protože nám ukazuje svou lásku tím, že posílá člověku svého Syna. Skrze jeho vykoupení proměňuje všechny naše netrpělivosti, pochybnosti v bezpečnou naději, že Bůh vítězí. K tomu všemu nám stačí pouze víra, s ní přichází naděje a láska. Touto encyklikou chtěl Svatý otec vybídnout lidi k životu lásky, která nechává do světa vstupovat Boží světlo.⁷⁰

4.2 Spe salvi – encyklika o křesťanské naději

„*Spe salvi facti sumus.*“ „*Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje.*“⁷¹ Benedikt XVI. užívá slov svatého apoštola Pavla a spolu s ním připomíná v encyklice, že skrze Krista se nám dostalo vykoupení, a tak máme naději, na kterou se můžeme spolehnout, naději, ve které jsme spaseni. „*Kdo má naději, žije jinak; byl mu totiž darován nový život.*“⁷² Naděje je základní slovo biblické víry, dokonce lze tato slova v některých případech zaměňovat. Naděje spočívá v poznání Boha, kdo k takovému poznání dospěje, uvěří a přijímá i naději. Víra je tedy naděje. Pojetí naděje založené na víře pramení ze setkání s Pánem, které je vlastně setkáním s nadějí. Benedikt XVI. cituje definici víry z Německého ekumenického překladu Nového zákona: „*Víra potom znamená: být si jisti tím, v co doufáme, být přesvědčení o tom, co nevidíme.*“⁷³ Jde o vyjádření přítomné skutečnosti, která tvoří základ pro naši v budoucnu očekávanou skutečnost. Tak víra propojuje budoucnost s přítomností.

V novověku procházel vztah mezi křesťanskou vírou a nadějí proměnou. Na víru se nahlíželo jako na čistě soukromou nadpozemskou skutečnost, která je pro svět vědy nedůležitá. Toto však se samozřejmě ukázalo jako velký omyl. „*Pokud technickému pokroku neodpovídá zároveň pokrok v procesu etické formace, v „růstu vnitřního*

⁶⁹ BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*. Praha: Paulínky, 2006, s. 55

⁷⁰ Srov. tamtéž, s. 55

⁷¹ Ř 8; 24

⁷² BENEDIKT XVI. *Spe salvi*. Praha: Paulínky, 2008, s. 8

⁷³ Tamtéž, s. 15

člověka“ (srov. Ef 3, 16; 2. Kor 4, 16), nejedná se pak o pokrok, ale o rostoucí ohrožení člověka a světa.“⁷⁴ Rozum je velkým Božím darem, bez víry však vládne špatně. „Rozum právě proto potřebuje víru, aby mohl zcela přijít sám k sobě. Rozum i víra se navzájem potřebují, aby mohly naplnit svoji pravou podstatu a poslání.“⁷⁵

„Člověk je vykoupen láskou.“⁷⁶ Zakusí-li někdo ve svém životě velkou lásku, jako by zakusil vykoupení. Láska člověka je však napadnutelná, zranitelná, může být zničena smrtí. Proto potřebuje naprostou lásku, o které píše svatý apoštol Pavel, takovou, kterou nic nemůže odloučit od lásky Boží.⁷⁷ Kdo nezná Boha, je bez oné velké naděje, která podpírá celý život. „Opravdovou, velkou lidskou nadějí, která vydrží všechna ztroskotání, může být jen Bůh...“⁷⁸

Koho se dotkla láska, začíná tušit, co je to život a naděje. Skutečná naděje se však nevztahuje jenom k jednotlivci, ale je nadějí pro všechny. „Ke své životní cestě potřebujeme menší i větší naděje, které nás den co den udržují při životě. Tyto naděje ale nestačí, pokud schází velká naděje – která musí přesahovat všechno ostatní. A takovou nadějí může být jen Bůh, který zahrnuje celek a který nám může předložit a darovat to, čeho my sami nejsme schopni dosáhnout.“⁷⁹

Křesťanská naděje se uplatňuje podle papeže Benedikta XVI. především v modlitbě, skrze kterou Bůh zůstává s člověkem a můžeme se na něj kdykoli obracet. „Při modlení se musí propojovat společenský i osobní prvek modlitby.“⁸⁰ Dalším místem osvojení naděje je jednání a utrpení, ve kterých naděje, založená na nezníitelné lásce, ujišťuje člověka o významu a smyslu jeho jednání a dodává odvahu k činům a vytrvání. Naše dobré skutky jsou zdrojem naděje pro druhé, můžeme tak sebe i svět připravit pro příchod Boží: pravdu, lásku a dobro. „Konečně i rozhodné ano lásce se stává pramenem utrpení, protože láska vyžaduje opakované sebezřeknutí, v němž se nechávám prořezávat a zraňovat; láska nemůže bez toho bolavého sebezřeknutí vůbec obstát; stala by se tak jen čistým egoismem a sebe samu by tak vyvracela.“⁸¹ V neposlední řadě také soud je místem osvojení i uplatnění naděje. „Bůh je spravedlnost a spravedlnost zjednává. To je naše útěcha i naděje.“⁸²

⁷⁴ BENEDIKT XVI. *Spe salvi*. Praha: Paulínky, 2008, s. 30

⁷⁵ Tamtéž, s. 32

⁷⁶ Tamtéž, s. 34

⁷⁷ Srov. Ř 8, 38-39

⁷⁸ BENEDIKT XVI. *Spe salvi*. Praha: Paulínky, 2008, s. 34

⁷⁹ Tamtéž, s. 39

⁸⁰ Tamtéž, s. 42

⁸¹ Tamtéž, s. 47

⁸² Tamtéž, s. 53

4.3 Caritas in veritate – encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě

4.3.1 Láska – caritas a její smysl pro člověka

Láska – caritas – je mimořádná síla, mající svůj původ v Bohu a ve věčné Lásce a Pravdě, podněcující člověka k odvážnému zasazení se o spravedlnost a pokoj. Dobro člověka tkví v Božím plánu, který se snaží uskutečňovat. Láska a pravda jsou vlastně povoláním, které vložil Bůh do srdce a mysli člověka. „*V Kristu se láska v pravdě stává Tváří jeho Osoby i povoláním pro nás, abychom milovali své bližní v pravdě jeho plánu. On sám je totiž Pravda...*“⁸³ Láska se projevuje v osobním vztahu k Bohu a bližnímu, ve vztazích v rodině, s přáteli, ale i v ekonomických a společenských vztazích. Láska je prostě vším, je to největší dar, který Bůh lidem dal, je jeho zaslíbením i naší nadějí. Vše pochází z Boží lásky, v ní vše nachází svůj tvar a smysl a vše k ní směřuje. Lásku však dnes společnost degraduje. Je nutné ji doceňovat, uskutečňovat, neustále spojovat s pravdou, hledat „pravdu v lásce“ a „lásku v pravdě“. Jedině tak budeme sloužit lásce, když bude osvětlována pravdou, přispějeme k věrohodnosti a přesvědčivosti pravdy. „*Jen v pravdě láska zazáří a může být opravdově prožívána. Pravda je světlem, které dává lásce smysl a hodnotu.*“⁸⁴ Pravda je světlem rozumu a víry, skrze které poznáváme lásku a chápeme její význam jako dar. Bez pravdy je láska sentimentem, stává se obětí nahodilých pocitů a je zkreslována.

Láska – caritas – je láska přijatá a darovaná, je „milostí“ Otce, sestupuje na nás od Syna, je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého. Kdo ji přijímá, je nástrojem milosti Boží, a je uschopněn k tomu, aby ji také šířil a tvořil vzájemné svazky. Láska se stává službou v pravdě. Pomáhá proto v sociálních oblastech, které trápí lidstvo. Láska přesahuje spravedlnost - milovat totiž znamená darovat; láska nepostrádá spravedlnost - nedávám druhému spravedlivě co mu náleží, ale z lásky to, co náleží mně. Spravedlnost je součástí lásky, je její „minimální mírou“. Rozvoj lidské společnosti je umožněn nikoli spravedlností, ale díky milosrdenství a lásce. Láska v lidských vztazích vždy zjevuje lásku Boží.

Láska souvisí se společným dobrem, neboť to je dobrem pro lidi, pro ostatní. Chtít společné dobro a přičiňovat se o ně je požadavek spravedlnosti a lásky: „*Každé úsilí o společné dobro oživované láskou má větší hodnotu než úsilí čistě světské*

⁸³ BENEDIKT XVI. *Caritas in Veritate*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 9

⁸⁴ Tamtéž, s. 10

či *politické*.“⁸⁵ Láska v pravdě je velkou výzvou pro církve v dnešním globalizovaném světě, protože přemáhá zlo dobrem a činí lidi otevřenými pro vzájemnost.

4.3.2 Poselství Pavla VI.

Poselství Pavla VI. vyjádřené v encyklice *Populorum Progressio* upozorňuje na dvě velké pravdy. První je, že celá církev svým bytím a jednáním usiluje o integrální rozvoj člověka, když hlásá evangelium, slaví eucharistii a koná skutky lásky. Druhá pravda je, že opravdový rozvoj člověka se týká všech dimenzí lidské osoby. Integrální rozvoj je možný pouze svobodným a solidárním přijetím odpovědnosti a také potřebuje Boží vedení. Sociální učení Pavla VI. má velký význam, protože podtrhává důležitost evangelia pro celou společnost a také představuje křesťanskou lásku jako hlavní sílu sloužící rozvoji společnosti. Křesťanská víra pečuje o rozvoj, neopírá se o zásluhy křesťanů, spoléhá pouze na Krista, ke kterému váže každé opravdové povolání k integrálnímu lidskému rozvoji. „*Pojetí rozvoje jakožto povolání konečně obnáší ústřední postavení lásky v tomto rozvoji.*“⁸⁶ Globalizovanější společnost z nás dělá sousedy, ale ne bratry, jsme schopni postarat se o klidné soužití, ale nedokážeme vytvořit bratrství.

4.3.3 Lidský rozvoj v naší době

Rozvoj by měl přinášet prospěch všem, místo toho světové bohatství roste, nerovnosti se zvětšují a chudých neubývá. Zisk dnes nevzniká za účelem smyslu či prostředku vedoucího k dalšímu cíli a využití, zisk dnes je závěrečný cíl. Roste korupce, nezákonnost, nerespektují se lidská práva, mezinárodní pomoc často nedojde svého cíle kvůli neodpovědnosti dárců či příjemců. Z toho je patrné, že rozvíjet se pouze po ekonomické a technologické stránce nestačí. Prvním a nejdůležitějším kapitálem, který je potřeba chránit a ocenit, je člověk, lidská osoba ve své integritě. Stále existují země, kde je bída a hlad. „*Je proto nezbytné, aby rostlo solidární vědomí, které bude pokládat výživu a přístup k vodě za univerzální právo všech lidských bytostí a to bez rozdílu a jakékoli diskriminace.*“⁸⁷

Důležitý aspekt rozvoje tvoří otázka úcty k životu. Otevřenost vůči životu je základem pravého rozvoje společnosti. Pokud ale společnost život odmítá a potlačuje,

⁸⁵ BENEDIKT XVI. *Caritas in Veritate*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 15

⁸⁶ Tamtéž, s. 25

⁸⁷ Tamtéž, s. 35

nemůže se nasadit do služeb pravého dobra. Přijetí života posiluje morální síly a poskytuje potřebnou motivaci a energii.

S rozvojem člověka souvisí ještě právo na náboženskou svobodu. Násilí všeho druhu brzdí opravdový rozvoj a brání vzniku společenského, ekonomického a duchovního blaha. Terorismus a fundamentalismus přináší bolest, devastaci a smrt. Každé konání potřebuje vědění a vědění potřebuje lásku, bez které je neplodné. „*Intelligence a láska nejsou vzájemně oddělené: je láska bohatá na inteligenci a inteligence plná lásky.*“⁸⁸ Globalizace jako exploze vzájemné celoplanetární závislosti musí být vedena láskou v pravdě, aby nezpůsobila škody. Láska a pravda stojí před výzvou rozšířit hranice rozumu, který by byl schopen řídit tyto nové síly oživující „civilizaci lásky“.

4.3.4 Bratrství, ekonomický rozvoj a občanská společnost

Pohled na dnešní život zaměřený na výkon a užitek nerozpoznává dar lásky v pravdě, utlačuje naději představující mocný společenský potenciál sloužící integrálnímu rozvoji lidstva a spočívající ve svobodě a ve spravedlnosti. Naděje je přítomná ve víře, víra ji dokonale vzbuzuje. „*Láska v pravdě se naději živí a zároveň naději zjevuje.*“⁸⁹ Naděje je také nezasloužený dar Boží, jenž obdrželi všichni, a proto působí sjednocující silou pro všechny.

4.3.5 Rozvoj národů, práva a povinností, životní prostředí

Solidarita přinášející dobrodiní je zodpovědností, a tudíž také povinností ze strany bohatých zemí a právem ze strany zemí chudých a rozvíjejících se. Práva totiž, především ta individuální, nemají-li se stát čirou svévolí, předpokládají povinnosti. Jinak se stávají pomatenými, spouští škálu neomezených požadavků. Povinnosti práva posilují. Pojetí práva a povinností souvisí také s populačním růstem. Populační růst není příčinou zaostalosti. „*Morálně odpovědná otevřenost vůči životu představuje společenské a ekonomické bohatství.*“⁹⁰ Někdy i málo početným rodinám hrozí nebezpečí ochuzení sociálních vztahů a neschopnost „být solidární“.

Téma rozvoje je dnes těsně spjato s povinnostmi vycházejícími ze vztahu k přírodnímu prostředí, které člověku daroval Bůh, a za jehož užívání máme

⁸⁸ BENEDIKT XVI. *Caritas in Veritate*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 39

⁸⁹ Tamtéž, s. 44

⁹⁰ Tamtéž, s. 58

odpovědnost. Věřící vidí v přírodě podivuhodný výsledek Božího stvořitelského působení. „Příroda je vyjádřením plánu lásky a pravdy.“⁹¹ Mluví k nám o Stvořiteli a jeho lásce k lidstvu, je to více než materie, je to Stvořitelovo podivuhodné dílo, které nám nabízí účelně a moudře užívat přírodní bohatství, nikoli je svévolně vykořisťovat. Způsob, jakým lidstvo zachází s životním prostředím, je ovlivněn způsobem, jak zachází samo se sebou. „Pravdu ani lásku, kterou pravda odkrývá, nelze vyrobit: lze je jedině přijmout. Jejich posledním zdrojem není ani nemůže být člověk, ale jen Bůh, který je Pravda a Lásky.“⁹² Pravda ani láska se tedy nemohou stát pouhými lidskými produkty.

4.3.6 Spolupráce lidské rodiny

Samota je nejhorší druh chudoby a rodí se z izolovanosti, z toho, že se člověku nedostává lásky, že má sám obtíže milovat. Odmítnutím Boží lásky a prvotním uzavřením se do sebe vznikají také různé druhy chudoby. Člověk je odcizen „náhodně“ vzniklému vesmíru, celé lidstvo je pak také odcizeno. „Rozvoj národů závisí hlavně a především na uznání, že lidský rod je jedinou rodinou...“⁹³

4.3.7 Rozvoj národů a technika

Pokud si člověk nárokuje, že je jediným a vlastním tvůrcem sebe sama, pak rozvoj lidské osoby upadá. Ekonomický rozvoj je klamný a škodlivý, protože podporuje nepřirozený konzumní růst. Musíme posílit lásku ke svobodě, která uzná dobro a stává se lidskou. K tomu je ovšem třeba, aby šel člověk do sebe a uznal základní normy přirozeného mravního zákona, který Bůh vepsal do srdce každého. Technika je lidskou skutečností, vyjadřuje se v ní nadvláda ducha nad hmotou a uvolňuje lidského ducha z poroby věcí, povznáší k uctívání Stvořitele. Technika nám umožňuje ovládat materii, snižovat nebezpečí, šetřit námahu, zlepšovat životní podmínky. „Technika je v tomto ohledu součástí úkolu obdělávat a chránit zemi (srov. Gn 2,15), který Bůh svěřil člověku.“⁹⁴ Technika má sloužit k posilování spojení mezi člověkem a životním prostředím, má být zrcadlem Boží stvořitelské lásky. Klíčem k rozvoji je rozum, ten je schopen myslet technicky i plně lidsky chápat smysl jednání člověka, tj. odpovědnou svobodu. Rozvoj není možný bez poctivých lidí, kteří pocítují požadavky společného

⁹¹ BENEDIKT XVI. *Caritas in Veritate*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 64

⁹² Tamtéž, s. 67

⁹³ Tamtéž, s. 71

⁹⁴ Tamtéž, s. 88

dobra ve svém svědomí. „*Rozum bez víry – spoután pouhým technickým konáním – je odsouzen k tomu, že se ztratí v iluzi vlastní všemohoucnosti. Víře bez rozumu hrozí, že se odcizí konkrétnímu životu lidí.*“⁹⁵

Problém rozvoje je také spjat s naším pojetím lidské duše, protože rozvoj musí zahrnovat materiální i duchovní růst. Člověk vzdálený Bohu je neklidný a nemocný, jeho duše, navzdory veškeré tělesné a psychické terapii, se cítí opuštěna, trpí prázdnotou. Každé pravdivé lidské poznání je malý zázrak obsahující lásku, kterou když přijímáme, vzbuzuje v nás úžas.

4.3.8 Láska a humanismus

„*Humanismus, který vylučuje Boha, je nehumánní humanismus.*“⁹⁶ Bez Boha člověk není nic. Není schopen řídit sám svůj vlastní život, protože jej nemůže založit na sobě. Jedině povolání být součástí Boží rodiny člověka motivuje a umožňuje vynaložit nové síly pro rozvoj opravdového integrálního humanismu. Vědomí nezničitelné Boží lásky je nám oporou v nasazení pro spravedlnost a rozvoj národů. Láska Boží nás vyzývá k opuštění pomíjejícího a k odvaze aktivně hledat dobro pro všechny. „*Bůh nám dává sílu bojovat a trpět z lásky k společnému dobru, protože ona je naše Všechno, naše největší naděje.*“⁹⁷

4.4 Porta fidei – apoštolský list k vyhlášení Roku víry z 11. října 2011

Rok víry vyhlásil Benedikt XVI. ku příležitosti padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu. Z překladu názvu lze poznat, že jde o „bránu k víře“, tedy o pozvánku k obrácení se k Pánu. V tomto listě Benedikt XVI. upozorňuje na důležité aspekty osobní víry každého člověka: obsah víry, kterou vyznává a slaví, život z víry, modlitby a samotný akt víry, která se projevuje především láskou. To je také nové měřítko porozumění a jednání proměňující celý lidský život. „*Kristova láska naplňuje naše srdce a pobízí nás k tomu, abychom evangelizovali.*“⁹⁸ Z každodenního objevování Boží lásky můžeme čerpat sílu k misijnímu nasazení. „*Tento veřejný rozměr*

⁹⁵ BENEDIKT XVI. *Caritas in Veritate*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 92

⁹⁶ Tamtéž, s. 97

⁹⁷ Tamtéž, s. 98

⁹⁸ BENEDIKT XVI. *Porta fidei*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. s. 14

víry a její odvážné hlásání všem lidem předvedla církev zcela jednoznačně při Letnicích. Je to dar Ducha Svatého, který nás uschopňuje k misijnímu poslání a posiluje naše svědectví, aby bylo upřímné a nebojácné.“⁹⁹ Katechismus katolické církve představuje trvalý doklad množství způsobů, jakými církev rozvíjela své učení pro každého věřícího a jeho život z víry. Benedikt XVI. připomíná, že naše víra pochází od Ježíše Krista a že jedině v něm všechny strasti a tužby lidského srdce nacházejí své naplnění. Vybízí nás také k intenzivnějšímu svědectví milosrdné lásky, její velikosti, jak se o ní zmiňuje svatý Pavel v listě Korintským. Spolu se svatým Jakubem klade důraz na nerozdělitelný vztah mezi vírou a skutky, kdy víra, jež se skutky neprojevuje, je mrtvá. „*Víra bez lásky nevydává žádné ovoce, zatímco láska bez víry je pouhým sentimentem, trvale vydaným napospas pochybám. Víra a láska se navzájem potřebují tak, že jedna dovoluje druhé, aby se realizovala svým vlastním způsobem. Mnozí křesťané zasvěcují s láskou svůj život lidem osamoceným, stojícím na okraji či vyloučeným... neboť právě v nich se zrcadlí tvář samotného Krista. S pomocí víry můžeme zahlédnout tvář zmrtvýchvstalého Krista v těch, kdo vyžadují naši lásku.*“¹⁰⁰ O důležitosti milosrdné lásky a činech mluví i sám Kristus: „*Cokoli jste udělali pro jednoho z mých nejposlednějších bratří, pro mě jste udělali.*“¹⁰¹ V závěru listu nás papež povzbuzuje slovy svatého apoštola Petra, který mluví o víře, jež je vzácnější než zlato, a proto je nutno ji „čistit“ různými zkouškami a trápeními, aby naše duše skrze víru dosáhla spasení: „*Z toho se radujte, i když snad máte ještě nakrátko projít zármutkem rozmanitých zkoušek, aby se pravost vaší víry, mnohem drahocennější než pomíjející zlato, jež přece též bývá zkoušeno ohněm, prokázala k vaší chvále, slávě a cti v den, kdy se zjeví Ježíš Kristus. Ač jste ho neviděli, milujete ho; ač ho ani nyní nevidíte, přec v něho věříte a jásáte nevýslovnou vznešenou radostí, a tak docházíte cíle víry, spasení duší.*“¹⁰² Podíl na Kristově utrpení dostáváme právě ve chvíli zkoušek, které nám pomáhají porozumět tajemství kříže. Tyto zkoušky jsou předzvěstí radosti a naděje, ke kterým víra směřuje.

⁹⁹ BENEDIKT XVI. *Porta fidei*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. s. 19

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 28

¹⁰¹ Mt 25, 40

¹⁰² 1 P(t) 1, 6-9

5. LÁSKA, VÍRA A NADĚJE V DÍLE VLADIMÍRA BOUBLÍKA

5.1 Láska, víra a naděje v publikaci Boží lid

Publikace Boží lid je autorovým výkladem konstituce Lumen gentium a doplňkem některých základních myšlenek nauky o církvi zde vyjádřených. Autor se zde zabývá základní problematikou tajemného života církve a snaží se přesvědčit čtenáře, že tajemství církve se nenachází mimo nás, ale každý jej prožíváme ve svém každodenním životě, protože církev je vlastně lidský život zapojený do tajemného božského života Kristova.

V první části se Boublík zmiňuje o tajemném obsahu života církve, který může poznat pouze člověk očima víry.

5.1.1 Názvy církve

Na začátku dějin Božího lidu působí nepochopitelná láska Boží, se kterou Bůh vyvoluje židovský národ a doprovází jej v jeho dějinách. Boží lid odpovídá na přítomnost Boha ve svých dějinách poslušností, vírou, láskou, hledáním Boha. Boží lid je zasvěcen Bohu, což se projevuje v životě podle zákona a službou Bohu prostřednictvím obětí. Společenství mezi Bohem a jeho lidem v Písmu je vyobrazeno v lásce mezi mužem a ženou. Sliby, které Bůh dává Izraelitům v dějinách, se vztahují na budoucnost, proto je od nich vyžadována víra v Boha a jeho slovo. „*Abrahám věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kde je.*“¹⁰³ „*Také Sára věřila, a proto přijala od Boha moc, aby se stala matkou, ačkoliv už překročila svůj čas; pevně věřila tomu, kdo jí dal zaslíbení.*“¹⁰⁴ Bůh se nebojí být Bohem člověka, u kterého najde víru. Tato víra však vyžaduje od člověka, aby celý svůj život odevzdal do rukou Božích, Boha poslouchal, sloužil mu, žil pro něho, miloval jej. „*Víra je zdroj, počátek a pramen nového života a nového společenství s Bohem.*“¹⁰⁵ Boží národ však nebyl vždy Bohu věrný, ale nevěra nikdy nezachvátí celý Boží lid, vždy se najde někdo, skrze koho bude vyvolení pokračovat. Nevěra a hřích nemohou přemoci lásku Boží ani zamezit uskutečnění jeho plánů spásy.

¹⁰³ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 75

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 76

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 77

Církev a Kristus jsou jediná tajemná skutečnost, která tvoří jednotu. „*Svou jednotu s Kristem můžeme vědomě prožívat zatím pouze ve víře, protože přítomnost Ducha svatého v našem srdci není většinou zachycena našim vědomím (...) Po křtu jednota s Kristem roste především ve víře, naději a lásce. (Ef 4; 11-16).*“¹⁰⁶

Církev je chrámem Ducha svatého, místem pro setkání člověka s Bohem. Kristus je pro křesťany tímto chrámem. Celé tvorstvo se má v Kristu přetvořit v jeden chrám vystavěný z naší lásky a víry. Křesťané se v Kristu zapojují do věčného, nekonečného společenství lásky, které spojuje v Duchu svatém Otce a jeho Syna. Církev tedy žije v Kristu z jeho Ducha, který je bezprostředním, neviditelným a tajemným zdrojem každého projevu života církve. Duch přetváří starého člověka v nového, jeho hlavními plody jsou: víra, naděje a láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Duch svatý vzbuzuje v křesťanech naději, že nejsou odsouzeni k smrti, ale povoláni k životu. Tato naděje je nejistá v srdcích lidí, kteří nemají víru, roste však v životě církve, která doufá ve věčný život v Božím království, jež je místem slávy, života, lásky, spravedlnosti, pokoje, míru a štěstí.

Církev je jako snoubenka Kristova, vztah mezi církví a Kristem je vztahem vzájemné lásky. Kristus svou smrtí podává největší důkaz lásky, když svou snoubenku krví očišťuje od hříchů a přivádí ji k Otci do věčnosti na svatební hostinu.

Církev je jako vinice, která skýtá pouze hodnotné plody, jež musí být zničeny, abychom mohli ochutnat víno jako nápoj. Víno je symbolem lásky, přátelství, radosti a života.

5.1.2 Tajemství církve

Církev je tajemství, její tajemný život vyvolává pocit hlubokého úžasu a touhy. Tajemství církve je založeno na osobním prožitku, tajemství krásy, lásky, života a času. Bůh sám je tajemství, proto tajemství církve závisí na Kristu. „*Pro růst církve jsou nejdůležitější tyto projevy jejího života: víra, naděje, láska, hlásání evangelia a svátosti (hlavně křest a eucharistie).*“¹⁰⁷ I poslání církve má stejný obsah a cíl jako poslání Krista a Ducha svatého a tím je uskutečňování společenství celého lidstva s Bohem ve svátostech, v hlásání Božího slova a ve vztahu s vírou, nadějí a láskou. „*Nejdůležitějším projevem poslání církve je eucharistie a láska. Církev je od Krista*

¹⁰⁶ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 87

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 124

poslána k tomu, aby přiváděla lidi do společenství lásky s Otcem a v této lásce – která se projevuje v Duchu lásky – se uskutečňuje oslava Boha a spása světa.“¹⁰⁸

Církev je vyvolena a předurčena k účasti na plánu spásy. Opravdová láska a milost Boží miluje všechny, tedy v Kristu miluje celé lidstvo a všechny tvory. Bůh si vyvolil malý počet lidí a povolal je ke spolupráci na plánu spásy. Jejich hřích je sice překážkou v uskutečňování spásy, avšak Boží láska přemůže i hřích. Na kříži přetváří Bůh lidstvo zaplavené hříchem v církev naplněnou vírou, nadějí a láskou.¹⁰⁹ Ve světle víry je život každého člověka smysluplný, smysl mají i dějiny celých národů, pokud se v nich projevuje hledání Boha, pravdy a lásky. Bůh předurčil v Kristu celé lidstvo ke spáse, a proto po hříchu Bůh nabízí všem své milosrdenství, aby mohl být spasen i ten, kdo se vzbouří proti jeho lásce. V Kristu už tvorstvo dosáhlo svého spojení s Bohem, avšak dokonalé zapojení všech lidí do Kristova života vyžaduje očištění od hříchů, víru, lásku. Víra závisí na Kristově slově, hlásání evangelia spásy. Ve víře přijme člověk svůj život jako život pro Boha. Ve víře řeší člověk touhu a neklid svého srdce, neboť víra nám dává jistotu, že naše hledání Boha a spásy našlo odpověď v Kristu. Ve víře vítězí člověk nad bolestí a smrtí, neboť skrze cestu kříže najdeme nový život. „*Víra je další důležitý krásný plod světa, do něhož se vtělil Bůh.*“¹¹⁰ Kristus na kříži přináší oběť, aby tvorstvo zasvětil Otci skrze svou lásku. Kristova smrt je pokorný projev lásky. Církev odpovídá na Kristovu oběť svou vírou a láskou křesťanů, jejímž pramenem je Duch Boží lásky. Království Boží je však pro církev žijící v dějinách předmětem naděje. „*Naděje církve není nějaká prázdná útěcha, neboť pramení z víry v Boží slovo, které už projevilo svoji účinnost a sílu v okamžiku Kristova zmrtvýchvstání.*“¹¹¹ Člověk odloučený od Krista bloudí v temnotách lži, zbavuje se pravdy, může nenávidět, ale nemůže milovat. „*Tento člověk by nemohl ani doufat – a co je lidský život bez naděje, pravdy, lásky?*“¹¹² Proto i možnost záhuby je pro lidstvo zdrojem hlubší víry a naděje v milosrdenství Boží a příležitostí k novému projevu lásky .

¹⁰⁸ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 125

¹⁰⁹ Srov. tamtéž, s. 134

¹¹⁰ Tamtéž, s. 147

¹¹¹ Tamtéž, s. 161

¹¹² Tamtéž, s. 163

5.1.3 Vlastnosti církve

Vlastnosti církve jsou nutným projevem jejího tajemného života, který lze poznat pouze očima víry. Jde o svatost, všeobecnost (tj. katolickost), apoštolský ráz a jednotu.

Naše svatost je mystická, protože závisí na přítomnosti Krista. Prvním, základním a nezbytným projevem mystické svatosti je naše víra, naděje a láska. „*Naše účast na svatosti předpokládá odpuštění hříchů, rodí se z víry, zahrnuje naději a projevuje se především v lásce.*“¹¹³ Láska zde není prázdným povrchním citem nebo sexualitou, ale jde o lásku náležící k tajemnému životu věřících, tedy lásku záležící v účasti na lásce Kristově, proto předpokládá přítomnost Kristova Ducha lásky v našem srdci. I ta nejčistší a nejhlubší lidská láska (mateřská, muže a ženy) se jen nejasně přibližují k velikosti tajemství Kristovy lásky. Proto láska církve pro nás bude většinou pouze tajemstvím, které mohou prožívat plně jen mystici.¹¹⁴ Základním projevem této lásky je oběť, kdy se člověk cele vydává jako obětní dar Bohu. Tato oběť však není výsledkem citu, ale základní povinností tvora, jenž přijímá zákon lásky, v němž „*bolest a smrt připravují nejlepší možnosti k životu lásky, která je oběť.*“¹¹⁵ Dalším projevem lásky církve je láska ke Kristu, která má ráz lásky mezi snoubenci a závisí na Kristově Duchu. Třetím projevem lásky církve je láska k člověku, kterého když milujeme, tak mu sloužíme, žijeme pro něho, máme účast na jeho životě. Opravdová láska k člověku zahrnuje také lásku k Bohu a ke Kristu, kteří žijí v každém člověku.

Svatost církve se nemůže projevat bez lásky. Největším svědectvím svatosti církve jsou mučedníci, kteří ve své smrti viditelně vyznávají svoji lásku k Bohu, ke Kristu, k církvi. „*Možná, že naše tajemná svatost se projevuje především postojem ke smrti, kdy nejlépe lze vydat svědectví o své víře, naději a lásce.*“¹¹⁶

Všeobecnost (katolickost) církve závisí na jejím katolickém duchu, jehož zdrojem je Duch svatý. Ten je přítomen ve světě a přetváří každého člověka. Katolický duch církve se projevuje ve vztahu církve k odloučeným „bratřím“, v pochopení slabosti, tolerance neuniformity, také v postoji k uměleckým a vědeckým hodnotám národů. „*Církev musí spojit s obětí kříže nejenom bolest a smrt věřících, ale i slzy prolité těmi, kdo byli pronásledováni, mučeni a usmrceni ve jménu Kristově.*“¹¹⁷ Posláním církve je

¹¹³ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 174

¹¹⁴ Srov. tamtéž, s. 174

¹¹⁵ Tamtéž, s. 175

¹¹⁶ Tamtéž, s. 182

¹¹⁷ Tamtéž, s. 196

uskutečnit v lidstvu ducha přátelství a pochopení, mít v úctě celý svět, milovat ho hlubokou a nevyčerpatelnou láskou.

Jednotu církve lze rozlišit na jednotu vnitřní a vnější (viditelnou). Viditelná jednota je společenství Božího lidu mezi sebou navzájem, mezi biskupy a mezi papežem a celou církví. Vnitřní jednota je obsažena ve víře, rovnosti před Bohem a ve společenství lásky a v eucharistii. Zdrojem jednoty je Kristův Duch, počátkem je víra a křest, a dokonalým uskutečněním je láska a eucharistie. Bohužel svět se musí dívat na to, že i křesťané mezi sebou živí nevraživost a zapomínají na Kristova slova, že po lásce poznají lidé křesťany, jeho učedníky.

Apoštolský ráz církve je daný apoštolskou posloupností. Církev založil Kristus, apoštolové byli přímými svědky, a dále svěřovali církev svým nástupcům. Takto máme zachovanou víru a tradici apoštolské církve, její základ tvoří apoštolské vyznání víry. Obsah víry se nemění, víra dnešní církve je stejná jako víra apoštolů a jejím důsledkem je tajemství víry. „*Budoucnost křesťanství záleží na věřících, kteří dokážou prožívat víru apoštolů v dnešním světě.*“¹¹⁸

5.1.4 Poslání církve

Církev tedy nežije pro sebe nebo pro svět, ale pro Boha. Dokonalá služba Bohu se však uskutečňuje skrze službu člověku. Liturgickými projevy činnosti církve jsou hlásání Božího slova, veřejná modlitba církve, svátosti, hlavně eucharistie. Osobní činnosti církve pak záleží v projevech víry, naděje a lásky, ve vyznání hříchů, v modlitbě a v eucharistii. Služba Bohu podle Písma tkví hlavně v oslavování a milování Boha, hlásání jeho slova a jeho lásky, uskutečňování jeho vůle, plnění jeho zákonů a ve chválení písněmi a v zasvěcování svého života. „*Hlavním obsahem tohoto zasvěcení zůstane vždycky víra a láska – ovšem každý věřící se může zasvětit Bohu v jakémkoli prostředí a při jakékoli práci.*“¹¹⁹ Láska k Bohu se projevuje dokonaleji v chudobě, bolesti a odloučení od časných hodnot, což pochopí jenom ti, kdo pronikli hlouběji do tajemství kříže.

Církev má na paměti spásu křesťanů a usiluje o snahu vyloučit hřích z jejich života, současně se také snaží dokonaleji spojit věřící s Ježíšem Kristem, aby rostl život víry, naděje a lásky. „*Spása, kterou hlásá církev, se jmenuje svoboda, poznání Boha, láska,*

¹¹⁸ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 221

¹¹⁹ Tamtéž, s. 231

svatost, pokoj, věčnost, život.“¹²⁰ Je to dar Boží, milost odpovídající na všechny touhy lidského srdce, které nalezne v Kristu svobodu, pravdu, lásku, věčnost.

Eucharistie je nejdokonalejší společenství věřících s Kristem, které je zdrojem „věčného života.“ Hlásání Božího slova a eucharistická oběť jsou nezbytné k životu církve. Boží slovo vzbuzuje a živí víru, eucharistie je zdrojem lásky. Naděje žije z obojího. „*Vyznání hříchů, modlitba, Písmo a eucharistie jsou základní a nezbytné zdroje života víry, naděje a lásky.*“¹²¹

Ve druhé části rozebírá autor hierarchické společenství Božího lidu. Z hlediska našeho tématu jsou nejdůležitější kapitoly o příslušnosti k Božímu lidu; o důstojnosti a poslání laiků ve světě; o církvi, o řeholnicích; a o svatých a Matce Boží.

5.1.5 Příslušnost k Božímu lidu

Mezi podmínky příslušnosti k Božímu lidu patří: křest, viditelné zapojení do hierarchické společnosti, pouta víry a lásky – která jsou neviditelným zapojením. „*Jakýkoli těžký hřích věřícího (i hřích papežův!) oslabuje tajemné pouto víry, ničí pouto lásky a má důsledky i pro viditelné společenství, protože vylučuje z účasti na eucharistickém přijímání, kde se nejdokonalejším způsobem projevuje jak neviditelná, tak viditelná církevní jednota.*“¹²²

5.1.6 Laici

Činnost laiků ve světě slouží k oslavě Boha, budování církve a spáse světa. Také práce může být činností sloužící Bohu, pokud je prostoupena silou tajemné lásky. Důstojnost laiků spočívá v uskutečnění tajemství církve, podkladem této důstojnosti je víra a křest. Eucharistie je svátostí lásky a zdokonaluje společenství laiků s ostatními věřícími, s Kristem a s Bohem. Posláním laiků je podávat svědectví víry, vyznávat víru při modlitbě, účasti na mši svaté, zpovědi, též svou prací, při bolestech i radostech. Toto vše musí být doprovázeno opravdovým životem z víry a láskou. Odpovědnost za víru nemá ovšem laik sám za sebe, ale také zčásti za své bližní. Rodiče pak za víru svých dětí a celého národa. „*Možná, že budoucnost víry v našem národě je dnes především*

¹²⁰ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 237

¹²¹ Tamtéž, s. 250

¹²² Tamtéž, s. 258

v rukou matek.“¹²³ Kněžské poslání laiků je odvozeno od Kristovy oběti lásky, která očistila lidstvo od hříchu a zasvětila jej Bohu. Tajemná láska se musí zpřítomňovat v životě všech věřících, musí přetvářet každý okamžik zábavy, práce, bolesti, atd. „*Pouze pokorná láska může dát řešení pro bolest.*“¹²⁴ Každý okamžik našeho života, přátelské slovo, úsměv, polibek, setkání a další, se v naší lásce přetváří v obětní dar podaný Bohu. Existuje vztah mezi láskou Boží, která odpouští naše hříchy, a láskou lidskou, ve které by měl člověk stejně tak odpouštět svým bližním. „*Tajemná síla křesťanské lásky k člověku se projevuje především ve vztahu k nepřátelům, když odpouštíme všem, kteří nám ublížili.*“¹²⁵ Laici ve světě vykonávají službu celé církvi, jsou vedeni svou vírou, nadějí a láskou, jejich víra má eschatologický rozměr, takže vede k odlišnému pohledu než má ateista. Život křesťanů a jejich lidská práce má zdůvodnění také v životě Krista v Nazaretu. „*Být křesťanem není zdánlivě celkem nic zvláštního, neboť tajemství naší víry, naděje a lásky je prožíváno v každém okamžiku našeho každodenního života a především ve chvíli smrti.*“¹²⁶ Život člověka je tedy obyčejný Nazaret - života a láska spolu s Kalvárií – smrtí a láskou, to vše zapojeno do božského života. Laici mají sytit svět duchovními plody a působit na přetváření světa šířením naděje na Boží království, které vítězí tam, kde se šíří pravda, láska, naděje, pokoj a radost. Mají tedy uskutečňovat víru, naději a lásku i ve státě. „*Katolický duch víry a lásky chce žít v každém státním zřízení...*“¹²⁷

Poselství laiků ve světě je: poselství víry a pravdy, poselství lásky, poselství naděje, poselství svobody, poselství radosti, rodinný život.

5.1.6.1 Poselství víry a pravdy

Víra je pro věřícího zdroj nového vztahu k Bohu, otevírá mu obzory nového chápání člověka a světa, které nejsou přístupné poznání jiných. Zároveň naplňuje život jistotou pramenící z Božího slova. Život víry je svobodné rozhodování o své věčnosti. Víra v Boha v sobě zahrnuje i víru v budoucnost člověka i světa. Naše víra dokonce může povzbudit pronásledované, jejichž srdce žízni po pravdě.

¹²³ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 319

¹²⁴ Tamtéž, s. 321

¹²⁵ Tamtéž, s. 323

¹²⁶ Tamtéž, s. 335

¹²⁷ Tamtéž, s. 339

5.1.6.2 Poselství lásky

Tvůrčí vzmach Boha a všeho stvoření se projevuje v růstu lásky. Poselství lásky je důležité, vykládá lásku nikoli jako sentiment nebo pohlavní vzmach, nýbrž jako dar, oběť a službu. Člověk toužící po lásce občas svou žízeň po ni utiší náhražkou. Avšak pravý požitek nabízí až láska, která překoná sobectví. „*Šíření lásky mezi lidmi je dalším důležitým posláním věřících ve světě.*“¹²⁸ Tajemná láska nutí křesťana bojovat za odstranění různých rozporů, ať už náboženských, sociálních nebo národnostních či majetkových. Křesťané také musí upozorňovat na důležitost osobní vzájemné lásky mezi lidmi. Matka může hlásat krásu mateřské lásky, manželé lásky manželské, apod. Opuštění a láska k nepřátelům jsou dalším poselstvím lásky. „*Láska je svědectvím, které je více než jazyky prorocké, více než zázraky. Mají-li lidé věřit, musí se jim ukázat láska.*“¹²⁹

5.1.6.3 Poselství naděje

Naděje je v srdci křesťana doprovázena jistotou, která se rodí z víry v Boží slovo, jež uskutečnilo v Kristu spásu člověka. Naděje se rodí z víry, je nedostupná druhým lidem. Naděje vede ke společenství naděje, protože je nadějí pro celý svět, mění se na poselství, které by bylo pochopeno každým srdcem, které doufá, i když se mu jeho naděje zdá marná. „*...pouze křesťanská naděje může říct světu, že nesmělá, skrytá naděje lidského srdce není nikdy zbytečná.*“¹³⁰

5.1.6.4 Poselství svobody

Svoboda je základní vlastnost ducha, která se projevuje v osobním životě člověka. Křesťanská svoboda může hlásat světu mnoho důležitých věcí, které jsou nezbytné pro uskutečňování důstojnosti svobodného tvora ve společnosti. Svobodný tvor je odpovědný za svůj osud i za uskutečnění své důstojnosti. Strach je nepřítel svobody. Křesťan vždy hájí svobodu svoji i druhých, odstraňuje ze života všechny formy útlaku, např. bídu, neovládané vášně, hřích, politický i náboženský útlak, aj. Dokonalá svoboda se uskutečňuje až na věčnosti, touha po svobodě posiluje naději.

¹²⁸ BOUBLÍK, V. *Boží lid*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 343

¹²⁹ BOUBLÍK V. *Duchovní deník*. Olomouc: Centra Aletti, 2010. s. 189

¹³⁰ BOUBLÍK, V. *Boží lid*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 346

5.1.6.5 Poselství radosti

„Radost předpokládá prosté srdce, vyžaduje pokoru, živí se vírou a nadějí, doprovází lásku a krásu, žije především ve světle věčnosti; křesťanská radost se rodí z bolesti přetvořené láskou, miluje chudobu a skrývá se v tiché prosté okamžiky života.“¹³¹ Radost je přítomna v každodenním postoji křesťana, v práci, zábavě, rodinném životě, v dárku, západu slunce, pohledu na květinu, ve slově... Jenom pokorné srdce je schopno tuto krásu života objevit a žít poselství radosti.

5.1.7 Řeholníci

Řeholní stav je trvalým způsobem života v církvi, je jedinečný a zvláštní ve svém uskutečňování života víry, naděje a lásky. K tomuto životu se řeholník zavazuje sliby, ve kterých slibuje zachovávat tři evangelijní rady: chudobu, čistotu a poslušnost. Takto se trvale a dokonale zasvěcuje Bohu. Řeholní život vznikl z touhy dokonale uskutečnit a projevit svou lásku vnější formou, především pak tajemnou láskou, která vede k přijetí Božího království. Kristus mluví o kráse čistoty, chválí chudobu a důležitou poslušnost, proto se lidé dobrovolně vzdávají manželství, rozdávají majetek chudým a odcházejí do samoty blíže Bohu. Základem a hlavním obsahem řeholního poslání je povolání k dokonalé lásce a podílení se na oběti lásky, v níž se člověk zasvěcuje Bohu. *„Je těžké pochopit – i pohledem víry – proč dokonalá láska k Bohu vyžaduje na věřících, aby se vzdali lásky, jež se projevuje v manželství, aby přijali chudobu a poslušnost, která je ochotna se vzdát i vlastní vůli a podřídí se vůli jiného člověka. Pouze hluboká víra může pochopit – ve světle evangelia a celého života – vztah mezi tajemnou láskou a tajemstvím chudoby, poslušnosti a čistoty.“¹³²* Řeholní život je tedy především poselstvím lásky – bezvýhradné lásky k Bohu. Ta přetváří celý lidský život v obětní dar. Též naděje je hlásána v řeholním životě, a to naděje, která překonává smrt a která se rodí z víry a lásky řeholníka. Ve víře řeholníka nachází dokonalejší uskutečnění i víra církve, jedině ona může vést člověka k předem prožívání své smrti v Kristu. Řeholní život souvisí i se spásou celého světa, protože v ní má účast prostřednictvím tajemné lásky, která se nejdokonaleji projevuje v řeholních slibech. *„Mnoho slz už bylo utřeno rukama řeholnic a mnoho lidí vděčí řeholníkům nejenom za světlo víry, ale i za vzdělání.“¹³³*

¹³¹ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 348

¹³² Tamtéž, s. 359

¹³³ Tamtéž, s. 364

5.1.8 Církev – svatí – Matka Boží

Úcta ke svatým vznikla na základě existujícího vztahu mezi církví v dějinách a církví na věčnosti. Jde o vzájemné společenství života a modlitby, jehož podstatou je spojení s Kristem a jeho Duchem, a také společná láska, která smrtí nekončí, tedy tajemná láska vytvářející společenství svatých. Prokazujeme úctu svatým, tedy těm, které církev za svaté prohlásila, protože jsou pro křesťany vzorem cesty k věčnosti, protože uskutečnili hlubší účast na svatosti Kristově budováním církve, protože přinesli oběť nejvyšší – položili svůj život – pro svou víru v Krista. Svatí nám poskytují příklad pro náš osobní život, avšak musíme jejich život znát opravdu dobře, což je obtížné, neboť v životopisech jsou většinou zkreslení a popsáni v neskutečném světle bez hříchu. Svatí nám také slouží svou přímluvou, neboť věříme, že jejich modlitba je účinnější.

Maria má v církvi zvláštní postavení pro svoji důstojnost a poslání Matky Boží. Pro své mateřství má jedinečný vztah k Bohu i poslání v dějinách spásy. Marie je dcerou lidského pokolení, byla však Bohem povolána ke zvláštní důstojnosti a poslání, spolupracovala s Bohem přímo na vtělení a stala se tak matkou Bohočlověka. Maria i nadále spolupracuje s Kristem, přináší vlastní způsob oběti pod křížem, má účast na založení církve a je prostřednicí všech milostí, tj. může prosit, žádat o milost svého Syna a její prosba je zvláště účinná a mocná. Maria je pro křesťany vzorem svých ctností, tj. pokorou, skromností a životem z víry naděje a lásky. „*Přítomnost Mariina ve věčném životě je pro církev též zdrojem naděje, neboť celé lidstvo je povoláno k tomu, aby prožívalo podobný věčný život jako Maria (čl.68).*“¹³⁴

¹³⁴ BOUBLÍK, V. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 375

5.2 Láska, víra a naděje v knize Setkání s Ježíšem

Hlavním tématem této knihy je nabídka osobního setkání s neviditelným Ježíšem, které může uskutečnit věřící člověk v každodenním okamžiku, ale též nevěřící, jehož život není prostoupen světlem víry, a to jako setkání s Ježíšem či jeho poselstvím. Nevěřící pak na toto setkání může odpovědět nejenom odmítnutím či útrpným úsměvem, ale někdy setkání vyvolá i touhu po bližším osobním poznání a dovede člověka k dalšímu hledání, které se vztahuje k určitému pohledu na svět a na člověka. Autor vychází z přesvědčení, že každý člověk hledá budoucnost, která mu nabídne plnost života a dokonalý soulad se světem. Toto hledání je pak již jiné u věřícího a jiné u ateisty. Ale cíl hledání, tj. závěrečná budoucnost člověka a světa, je stejný.

5.2.1 Ježíš, nebo Kristus

Tato první kapitola se zabývá různými pohledy na Ježíše Krista. V první a druhé části autor své úvahy konfrontuje s různými náboženskými i filozofickými směry a osobnostmi:

- a) s náboženským imanentismem a I. Kantem, podle něhož je náboženství pravdivé a dokonalé, jestliže vychází ze života člověka a odpovídá jeho touhám, nadějím a požadavkům; jde tedy o jakousi morální životní nauku, která opomíjí společenství s Bohem;
- b) s moderním humanismem a T.G. Masarykem, který vidí v křesťanství naplnění humanitních ideálů a plnosti lidského života, prostoupeného vědomím něčeho absolutního a nepomíjejícího, v osobě Ježíše Krista pak vidí nikoli Bohočlověka, nýbrž mimořádného člověka, který díky své pokoře této plnosti dosáhl a stal se učitelem všech lidí hledajících obsah a smysl života. Masaryk tvrdě odmítá a kritizuje nauku katolické církve, kterou v jeho době prezentovalo především rakousko-uherské katolictví, jež často nebylo v souladu s Ježíšovým poselstvím. Masaryk zaměřený pouze na humanismus nemohl proniknout do tajemného obsahu víry v ukřižovaného a vzkříšeného Ježíše;
- c) s filozofickým ateizmem a L. Feuerbachem, jenž tvrdí, že náboženství odcizuje člověka sobě samému a znemožňuje mu uskutečnit dokonale svůj vlastní život. Proto je podle něho náboženství překážkou a člověk, který

uskutečňuje všechny své skryté touhy a možnosti, již nepotřebuje hledat Boha;

- d) s moderním marxistickým materializmem a Engelsem, popisujícím náboženství jako fantastický obraz v myšlení člověka, kde jsou pozemské síly přetvářeny v nadzemské. Zdrojem tohoto obrazu je vlastní nevědomost člověka, jeho primitivní stupeň vývoje, citový život a také sociální, společenské, hospodářské a politické podmínky. Věřící člověk je vlastně slaboch, který ve výsledku očekává vyřešení své situace od bohů. Náboženství je tedy „opium lidstva“ nabízející člověku soustavu líbivých iluzí a snů, které mu však brání vidět možnosti k přetvoření světa a společnosti, a proto je potřeba náboženství zničit a odstranit ze života člověka;
- e) moderním titanismem zastoupeným F. Nietzschem i J. P. Sartrem, který je charakteristický vzpourou proti Bohu, jejímž výsledkem bude vytvoření lidské důstojnosti, naprostá nezávislost a neomezená svoboda zaměřená na tvůrčí vzmach člověka. Představitelé titanismu však s Bohem bojují, jako by ani nevěřili, že Bůh neexistuje, přestože Nietzsche tvrdí: „Bůh je mrtev!“ Sartre zase odkrývá prázdnotu a nicotu člověka, který je odsouzen ke svobodě a musí zůstat stále sám. Jde o svobodu bez světa a svobodu od sebe. Svoboda člověka není schopna vytvořit to, co člověk hledá, pouze uskutečňuje to, čím nechce být a před čím uniká. *„Člověk, který chce žít dokonale svoji svobodu, musí stále přijímat, prožívat a vytvářet svoji nicotu. Titánská velikost člověka záleží tedy vlastně v tom, že člověk důsledně prožívá hlubiny své svobodné nicoty. Prožívá si své peklo, ale je to peklo prázdnoty svobodně vytvořené...“*¹³⁵ Sartre opovrhne lidmi, kteří se pídí po smyslu života a svých skutků, popírá Boha, zesměšňuje jeho „mrtvolu“ na kříži. Jeho svoboda je naprostá samota v pyšně vyvolené nicotě.

Třetí část kapitoly obsahuje zamyšlení nad přechodem od historického Ježíše k mýtickému Kristu, který je přístupný pouze víře. Autor zde zmiňuje různé teologické školy zabývající se problematikou historického a mýtického Ježíše. Nejprve uvádí liberální teologii (Harnach, Hotzmann, Hase), která se snaží poznat historického Ježíše

¹³⁵ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 40

a zbavit evangelia mýtických prvků. Důraz klade na historického Ježíše, jeho slova a učení. Za podstatu křesťanské nauky považuje nauku o našem synovském vztahu k Bohu, na jehož základě jsme všichni bratři a sestry. Do středu náboženského života klade lásku k Bohu a lásku k bližnímu. Ježíšovo eschatologické poslání ponechává stranou. Druhou zmiňovanou je eschatologická škola (Bousset, Loisy, Schweitzer), která naopak eschatologický obsah Ježíšova poselství vyzdvihuje nad nauku o lásce k Bohu a bližnímu. Zabývá se především blízkým příchodem Božího království, a dochází k názoru, že evangelia nás klamou v hlásání tohoto příchodu, který se neuskutečnil, a nepřipouští fakt, že Ježíš se sám považuje za eschatologickou skutečnost. Třetí Historicko-náboženská škola (Gunkel, Eichorn, Usener) chce dokázat, že prvotní křesťanství a Ježíš nenabízejí světu nic nového, nýbrž pouze prohlubují určité myšlenky židovského náboženství, ze kterého křesťanství vzniklo poté, co přijalo i prvky helénistického myšlení a prvky z náboženství jiných národů kolem Středozemního moře. Metoda zkoumání historie literárních forem (Dibelius, Bultmann) se snaží o poznání autentického prostředí, ve kterém vznikly jednotlivé části Novozákonních spisů. Dochází k závěru, že se nejedná o literární díla, ale souhrn jednotlivých ústních tradic. Ty vznikly v různých prostředích života prvotní církve a sloužily k různým účelům, kterým byl přizpůsoben i obsah a forma nauky. Jednotlivé myšlenky vyplývají z víry v Krista, nelze zde však nalézt jeho životopis, ale teologický obsah evangelií, tj. výklad jeho života a díla. Metody historie a filozofie kategoricky odmítá Teologická škola (Barth, Cullmann, Bonhoeffer, Hromádka) a tvrdí, že pouze víra nás může dovést ke Kristu a k jeho tajemství.¹³⁶ Víra je tedy jediná nutná k pochopení Božího slova.

Čtvrtá část kapitoly se obrací k Ježíšovým učedníkům a jejich názoru na Ježíše Krista. Svatý apoštol Petr nazývá Krista Mesiášem, Synem Boha živého, což je nejjednodušší vyznání víry. Další výrazy, které najdeme v Písmu svatém, jsou: Boží služebník, Spasitel, vtělené Slovo Boží, aj. Sám Ježíš o sobě mluvil jako o Synu člověka. „*Skutečný souhrn víry prvotní církve v Krista můžeme najít v listu sv. Pavla Filipánům: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš...“*¹³⁷

Božím úmyslem je spasit všechny lidi v Kristu, proto uskutečňuje Krista a přivádí všechny lidi k účasti na jeho životě. V něm nachází každý tvor bezprostřední smysl života. „Bůh chce vytvořit Krista – on je tedy budoucnost, ke které tíhne tvůrčí vzmach

¹³⁶ Srov. BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 66

¹³⁷ Tamtéž, s. 69

Boha i světa.¹³⁸ Budoucnost světa, kterou Bůh takto připravil, se začíná uskutečňovat ve chvíli vtělení a dokončí se při parusii. „*Ovšem vtělení má též za následek, že člověk prožívá nekonečné hlubiny věčnosti, plnost svobody, života, pravdy a lásky.*“¹³⁹ V Ježíši se Bůh stává lidským a člověk se stává božským. Mění se tak stav a situace celého světa, celých dějin, svět je vyveden z otroctví hříchu pod vládu svobody a lásky, lidé očekávají věčný život. Svět se však zdá stále stejný, v dějinách pokračuje nespravedlnost, hlad, války, vraždění, bolest, smrt, pronásledování pravdy, skutečná láska je stále výjimkou. Přesto obyvatelé Nazareta potkávali vtěleného Boha na ulici, při práci, jídle a pití, žijícího v prostotě a chudobě. Toto vše autor nazývá tajemství Nazareta. Tajemství Ježíšova života je sám Ježíš, jakožto vtělené Boží slovo, které se přetváří ve viditelné znamení neviditelného tajemství Božího slova, v němž chce Bůh uskutečnit osobní vztah k člověku a vyvolat u něho zájem a lásku. „*Jeho slovo proto může uhasit naši žízeň po pravdě a po věčné plnosti lásky.*“ (Jan 7, 37).¹⁴⁰ „*Víra, která se rodí v člověku pod vlivem Ježíšova slova, se neomezuje tedy na vyznávání „pravd víry“: vírou člověk přilne ke Kristu a v něm se oddá úplně a neodvolatelně Bohu... Svou vírou člověk překonává obzory světa a dějin a proniká do věčnosti.*“¹⁴¹ Ježíšův kříž je pak důkazem, že Syn člověka přijal opravdu celý obsah lidského života i s úzkostí, bolestí a smrtí. Byl nespravedlivě odsouzen, pohrdali jím, bičovali jej, ponižovali, prožíval samotu, nepochopení, úzkost. Ježíš tedy umírá jako člověk, ale žije jako Bůh. „*Jestliže smrt je závěrečnou, rozhodující situaci v životě, pak její obsah musí být určen především svobodou a láskou. Svoboda je totiž zdrojem opravdového lidského života a láska je jeho nejhlubší náplní a projevem. Obsah Ježíšovy smrti je též určen jeho svobodou a láskou. Ve své svobodě přijímá Ježíš smrt jako lidské dokonalé vyznání hříchů a jako bezvýhradný projev synovské lásky k Otci.*“¹⁴² V této synovské lásce se člověk celý odevzdává Bohu a hledá s ním společenství, je tedy výrazem bytí stvořeného Bohem, „zrozeného“ z Boha a pro Boha. Člověk žijící ve své lásce pro Boha a hledající cestu ke společenství s ním uskutečňuje plné a dokonalé lidství. „*Láska k Bohu je opravdová a dokonalá, když ho miluje „celým srdcem“ a neodvolatelným způsobem. Podobná láska se může prožívat jen ve vztahu k Bohu, protože vědomí naší svobodné důstojnosti nám zabraňuje, abychom se cele*

¹³⁸ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 71

¹³⁹ Tamtéž, s. 73

¹⁴⁰ Srov. tamtéž, s. 78

¹⁴¹ Tamtéž, s. 79

¹⁴² Tamtéž, s. 80

a neodvolatelně dali nějakému tvorů. Člověk může milovat Boha opravdu celým srdcem, když se mu dá celým svým životem a bez výhrad. Pouze úplný a neodvolatelný dar celého života je hoden Boha a odpovídá touze a rozmachu naší lásky. Člověk miluje Boha bez výhrad, když mu chce prokázat lásku i svou smrtí: větší bezvýhradnější láska nemůže už existovat. Tato láska je totiž neodvolatelná, protože se uskutečňuje až ve smrti, a je proto nutně závěrečná, konečná, neodvolatelná.¹⁴³ Podmínkou je však svobodně prožívat svoji smrt, protože láska se rodí ze svobody a dokonalá láska z dokonalé svobody. Opravdové přijetí smrti se uskutečňuje až v okamžiku smrti. „Společenství lásky předpokládá, že i Bůh nás chce milovat a žít s námi. Člověk si nemůže vynutit Boží lásku, může ji pouze očekávat a o ni prosit... Vtělení a Kristova smrt jsou tedy též důkazem lásky Otce, který nám dal svého Syna, abychom se v něm podíleli na jeho společenství lásky s Otcem (Řím 8, 32; 5, 8).“¹⁴⁴ Tajemná účast tvorstva na životě vzkříšeného Krista se odehrává ve chvíli vzkříšení skrze Ducha života a lásky, kdy člověk začíná znovu prožívat celé bohatství svobody, pravdy a lásky, která sjednocuje všechny lidi v Kristu. „Hlavně láska církve a každého věřícího musí mít stejné obzory jako Kristova láska: proto je v ní přítomen celý svět.“¹⁴⁵ Víra v Krista v sobě zahrnuje i naději na jeho poslední příchod, kdy Kristus uskuteční dokonalou budoucnost celého světa a přetvoří jej ve věčné Boží království. „Oslavený Pán dá všem svého ducha lásky a vytvoří dokonale věčné společenství lásky mezi Bohem a lidstvem.“¹⁴⁶ „Ježíš – vtělené Boží slovo – je pravda a zdroj ducha lásky: proto kdo ho přijme, uhasí svoji žízeň po pravdě a lásce; kdo ho odvrhne, zbaví se naprosto pravdy a lásky.“¹⁴⁷ Ti, kdo ho nepřijmou, zůstanou od Krista odloučení a budou prožívat svobodně vyvolenou nicotu, tedy „peklo“, které si sami vytvořili, protože odmítli Krista a s ním i pravdu a lásku. Boží království je totiž království pravdy a lásky.

5.2.2 Ježíš ve světle dějin

Ve druhé kapitole Boublík zkoumá mýtus a evangelium, polemizuje s vědeckým pohledem, vyhledává kořeny náboženského mýtu, mytického pohledu na svět a vztahu k ostatním náboženstvím. Dále se zabývá otázkou evangelia bez mýtu, jak jej propagují

¹⁴³ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 82-83

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 84

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 89 – 90

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 91

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 93

mnozí myslitelé (Bultmann, Hamilton, Buren, Altizer) a filozofické směry, např. humanismus, ateismus, křesťanský ateismus a další, jejichž výklad končí většinou pouze u poselství lásky k bližnímu. Boublík hájí křesťanskou víru a její eschatologický ráz: „*Láska k Bohu zůstane i v moderním světě hlavním obsahem našeho života a víra v Kristovo božství nezmizí nikdy z dějin lidstva.*“¹⁴⁸ Boublík souhlasí s odmytizováním evangelia v katolické teologii, a to za určitých podmínek, jakožto nutnou obměnou teologického jazyka, která se však musí řídit potřebami církve, doby a národů, a její praktická stránka patří do rukou církve. Další oblastí, které se autor věnuje, je vztah historický Ježíš a Kristus víry. Zkoumá historické prameny, svědectví apoštolů i samotné Ježíšovo slovo v evangeliích a označení Syn člověka ve světle tradice prvotní církve.

5.2.3 Ježíš ve světle filozofie

Třetí kapitola se zabývá vztahem mezi Kristovým poselstvím a filozofií. Autor vychází z poznatku, že filozofie a evangelium mají společný zájem o člověka, jeho dějiny a budoucnost. Na základě tohoto faktu se snaží určit, do jaké míry je evangelium akceptovatelné pro filozofy, a hledá styčné body pro dialog. Zmiňuje tři cesty, po kterých je možno se z hlediska filozofie přiblížit k evangeliu:

- a) První cesta je inspirovaná filozofií Theilharda, který vidí v Kristu budoucnost světa, nachází soulad mezi vírou v budoucnost, jež se rodí z poznání tvůrčího vzruchu vývoje a mezi křesťanskou vírou, která vidí v Kristu „budoucnost“ světa. Podle něho potřebuje člověk vědět, jakým směrem spěje vývoj, neboť smysl a obsah jeho života záleží především ve vytváření budoucnosti. Dochází k závěru, že lidstvo roste, když prohlubuje osobní svobodné vědomí člověka. „*Rostoucí vědomí stále více vytváří osobní svobodu, nezávislost a důstojnost jednotlivce: člověk si stále více uvědomuje své osobní svobodné „já“.* Zároveň se tak rozmnožuje láska, v které se uskutečňuje osobní společenství celého lidstva.“¹⁴⁹ Jeho víra ve vzruch lásky, která podle něho převládne nad sobectvím a nenávisť i ve světě válek a různých nenávisť, je veliká. Láska, jakožto nejkrásnější plod osobního vědomí, je zdrojem dokonalejší svobody. V lásce se lidstvo

¹⁴⁸ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 116

¹⁴⁹ Srov. tamtéž, s. 167

sjednocuje, v lásce se projevuje svoboda. „*Láska je podle Teilharda jediná „energie“ lidstva, která vytváří soulad mezi osobní svobodou jednotlivce a společenstvím celého světa... Láska je totiž nejosobnější a nejsvobodnější, když objímá celý svět a žije pro svět. Proto v lásce je člověk opravdově „jediný“ a zároveň i „všechno“.*“¹⁵⁰ Budoucnost světa se vytváří ve vzmachu lásky, v člověku vzrůstá láska a v ní roste celé lidstvo a vesmír. Vzmach svobody a lásky chtějí vytvořit nový život, a tak dospět k bodu Omega, ve kterém Teilhard vidí absolutní lásku a svobodu. Přesně po takové lásce bez mezí lidstvo touží a chce být bezmezně milováno. Pouze takováto absolutní láska nasytí touhu člověka. Opravdové Omega je tedy Bůh, nestvořená, věčná, absolutní a osobní Svoboda a Láska vyžadující celou a plnou lásku člověka i vesmíru. „*Teilhard je totiž přesvědčen, že víra v budoucnost lidstva skrývá v sobě zárodky a předpoklady víry v Krista.*“¹⁵¹ Na Krista se dívá očima vědeckýma, snaží se mu přiblížit v oblasti víry, chce uskutečnit setkání mezi vědou a křesťanstvím především v oblasti viditelných plodů křesťanské lásky, která postupně překonává všechny náboženské a politické rozdíly i hranice času a prostoru. Křesťanská láska chce, podle Teilharda, aby všechno i celý vesmír žil Kristovým životem, aby bylo vše sjednoceno v Kristu. „*Vzmach křesťanské lásky je též určitý náznak, který by mohl vědě prozradit, že existuje jistý soulad mezi touhou lidské lásky a řešením nabízeným v křesťanské lásce.*“¹⁵²

- b) Druhá cesta se řídí Blondelem, jenž se snaží dokázat, že Kristovo poslání je nezbytné a nutné pro člověka a jeho dokonalé uskutečnění. Podle něj je člověk stvořen k neustálému poznávání pravdy a lásky. Každý člověk prožívá rozpor mezi tím, co chce a má být a tím co je a může být. „*Touha člověka po poznání a lásce nezná žádné hranice: má opojnou příchut' nekonečna věčnosti. Ovšem schopnosti člověka jsou vždy značně omezené a mají trpkou příchut' nedokonalosti... Kdo více poznává a miluje, touží více po nekonečné pravdě a lásce,*

¹⁵⁰ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 167-168

¹⁵¹ Tamtéž, s. 175

¹⁵² Tamtéž, s. 179

*zároveň však vidí prchavou slabost své pravdy a lásky.*¹⁵³ Poznání, které nás dovede k náboženskému životu, umožňuje lidské svobodě dojít svého vrcholu, a tak vede člověka k naději na kladné řešení a odpověď na touhu po překonání sebe. Boublík dodává: „*Tato naděje ovšem předpokládá, že existuje Bůh – Stvořitel: proto Blondelovo pojetí má svoji platnost jen v oblasti filozofie, která připouští existenci Boha.*“¹⁵⁴ Naše svoboda potřebuje dar (doplňek), který by umožnil větší poznání a vzmach lásky. „*Hledání, které se rodí z pokorného vědomí slabosti, je nejlepší příprava pro poselství evangelia, které hlásá spásu světa, jenž sténá, trpí, touží, hledá, upřímně a pokorně hledá.*“¹⁵⁵

- c) Třetí cesta je cesta smrti ke kříži, předpokládá a dokazuje, že člověk, žijící s vědomím smrti, nemá žádnou naději v nějaké řešení, a pokorně doufá v Boží milosrdenství a Boží nabídku nějakého řešení právě ve chvíli smrti. Křesťanství nabízí tajemné společenství s Ukřižovaným, který zemřel a žije, které je však přístupné pouze očima víry. Tato cesta hledá dialog mezi současnou filozofií smrti a křesťanskou moudrostí kříže.

Smrt v očích ateistického humanismu, zastoupeného Heideggerem, je vlastně dokonalé zničení života a svobody, které vyvolává v člověku úzkost. Člověk, plně a svobodně prožívající svoji smrt, zakouší hluboký vztah mezi životem, svobodou a smrtí. Problematika bolesti a smrti je také centrálním tématem ve spisech Camuse, který odmítá náboženské řešení smrti i moderní ideologie slibující ráj na zemi. Tvrdí, že je zbytečné hledat uspokojivé řešení pro smrt a bolest, opovrhuje lidmi, kteří druhým toto způsobují, rozebírá také utrpení a bolest dětí, tvrdí, že nemůže existovat Bůh, tvůrce světa prostoupeného bolestí a smrtí, obžalovává Boha z tvrdosti a krutosti, s níž nevinní trpí a děti umírají, odmítá Boha, jehož jménem se vraždí, pronásleduje, upaluje, nechce odpustit Bohu jeho mlčení. Ke Camusovým úvahám Boublík dodává: „*Jeho odmítnutí Boha má ještě jiné důvody. Naděje v Boha se mu zdá jakousi formou úniku před povinností, která nás zavazuje k tomu, abychom všemi silami přetvářeli svět.*“

¹⁵³ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 184

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 187

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 191.

Camus nechce utěšovat pronásledované poukazem na Boží spravedlnost, nechce nabídnout hladovějícím naději na věčné Boží království. Chce alespoň trochu přetvořit svět – všemi silami, které může vyvinou pouze člověk, jenž nedoufá v Boha a ví, že jakákoliv změna světa závisí jenom na člověku.“¹⁵⁶ Ježíš, jako Bůh, dobrovolně trpí a umírá na kříži, což dává věřícímu určitý smysl bolesti, pro nevěřícího je to důvod další obžaloby proti Bohu, protože umírá nevinný člověk. Jediný smysl života ovládaného bolestí vidí Camus tedy v pomoci bližním v jejich utrpení a nevyhnutelné smrti. Oba autoři, Blondel i Camus, vnímají ve smrti určitou sílu, která vyvolává v člověku pokorné a realistické vyznání lidské slabosti.

Křesťanská filozofie smrti podle Akvinského zdůrazňuje jednotu mezi hmotným a duchovním světem člověka. Smrt je nelidská, člověk přirozeně tíhne k sebezachování, tělo směřuje ke smrti a duch k tvůrčímu vzmachu, smrt je tedy násilné oddělení těla od duše, která zůstává v odloučení pouze na přechodnou dobu. Je tu naděje, že Bůh dá v okamžiku smrti duši „nový způsob bytí a jednání“, aby mohla žít a poznávat i bez pomoci těla.¹⁵⁷ Tehdy, když člověk prožívá úzkost ze smrti, nicotu, otroctví lidské svobody, má křesťanská filozofie naději v Bohu, který svou láskou zasáhne a naplní smrt obsahem, dá jí smysl. Pouze víra vyznává, že smrt je cesta k věčnému životu. „Ve světle kříže smrt není jenom trest, nýbrž i dar, milost...“¹⁵⁸ Proto věřícího člověka je kříž řešením pro smrt a nachází v tomto neviditelném tajemství smrti tři důležité „viditelné“ projevy:

- a) smrt v Ježíšově životě – i Ježíš prožíval lidskou úzkost a strach ze smrti, potil krev, ve chvíli smrti volal Boha výčitkou: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil.*“¹⁵⁹ Sám svou smrt považuje za ústřední okamžik svého života, když o ní mluví. „*Okamžik smrti je tedy jeho osobní „kalich“ připravený Bohem (Mk 4, 36) – kalich naplněný úzkostí, bolestí, ale též poslušností, láskou a svobodou.*“¹⁶⁰
- b) smrt mučedníků – nejdokonalejší projev jejich víry v poselství kříže. Pro mučedníka je jeho volba smrti výsledkem svobodného rozhodnutí pro Krista, nikoli výsledkem násilí. Jde o přesvědčení, že tato smrt je užitečná jak pro něho, tak pro věc, pro kterou umírá, tedy má smysl a obsah. „*Palach zemřel*

¹⁵⁶ BOUHLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 202.

¹⁵⁷ Srov. Tamtéž, s. 209

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 211

¹⁵⁹ Mt 27; 46

¹⁶⁰ BOUHLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 216

*s nadějí, že jeho svobodná smrt uchová a rozmnoží svobodu národa: zemřel, protože svou smrtí chtěl darovat národu ohroženou svobodu. Umřel svobodně, aby druzí mohli svobodně žít.“*¹⁶¹

- c) smrt v životě křesťanů – jako viditelný projev víry. „*Církvi nikdy nechyběli věřící, kteří svým viditelným postojem k smrti a bolesti hlásali svému okolí, že poselství kříže přetváří celý jejich život a dává smysl jejich chudobě, bolesti a umírání.“*¹⁶² Správná křesťanská naděje věřícího doufající v tajemný obsah smrti nehledá únik před bolestí a smrtí. S takovýmto viditelným svědectvím smrti se nelze setkat u každého křesťana, neboť to není vůbec snadné. Pouze mučedníci toto svědectví podávají dokonale.

5.2.4. Ježíš ve světle znamení

Znamení je mimořádný viditelný projev Boží přítomnosti v dějinách, je neobyčejný, proto se s ním setkáváme velice zřídka. První oblastí, kde se lze setkat se znamením, je svědectví zázraků. Nejvíce zázraků nalezneme v evangeliu svatého Jana, který je hlouběji popisoval. Obecně lze říci, že zázrak je malý náznak mnohem většího neviditelného tajemství Kristova života. Jako v životě lidí určité místo zaujímají symboly, jež vypovídají o neviditelném obsahu, například vztahu mezi lidmi (růže – symbol lásky k milované osobě), zázraky, jimiž k nám mluví Bůh, symbolizují jeho lásku k člověku. Ježíš, který hlásal svou nauku prostým jazykem, nikdy nic nenapsal a za učedníky si vybral nevzdělané venkovany, hlásal evangelium i pomocí zázraků, které byly tak výmluvné. Prostý zázrak působí u trpícího a hledajícího zrod víry, u ostatních vzbuzuje opovržení. Zázraky pomáhaly uvěřit v Krista, tedy uzdravit nejen tělo, ale i ducha. Bůh však nedělá zázraky, kdy se mu zachce. „*Skutečné zázraky, s kterými se setkáváme v dějinách křesťanství, mají vždy vztah k novému životu, který nám nabízí Kristus.“*¹⁶³ Zázrak je tedy i znamením spásy. Mimořádný ráz zázraků je v jejich mimořádném zásahu. Zázraky nejsou tím rušivým prvkem v řádu světa, nýbrž tou nemocí, kterou odstraňují. Většinou se uskutečňují v oblasti modlitby a víry, zázračné uzdravení nezáleží na člověku, ale na Boží přítomnosti, která zvláštní energií, poznatelnou pouze očima teologie, působí svou tajemnou silou. Zázraky dokazují, že se mohou dít jevy, které nezávisí na přírodních energiích nebo schopnostech vědy.

¹⁶¹ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 218

¹⁶² Tamtéž, s. 219–220

¹⁶³ Tamtéž, s. 233

Zázračné osvobození od nemoci je předzvěstí neboli znamením věčného osvobození od nemoci a bolesti v novém životě.

Zázraky stojí u zrodu víry, podílí se i na růstu víry. Zrod víry nevyplývá ze zázraku, ale z Božího slova v evangeliu, které proniká do našeho života a vytváří v nás světlo víry. Zázraky většinou dosvědčují hodnověrnost evangelia a hodnověrnost spásy hlášané Kristem, kdy jeho slovo se projevuje již v zázračných uzdraveních. Ostatní zázraky, např. zjevování Panny Marie v Lurdech, jsou méně důležité, podílejí se na spíše růstu kultu a mariánské úcty. Někteří věřící jim přikládají velký význam, chtějí stát blízko míst, kde zázraky probíhají, avšak tato touha nebývá plodem víry, ale výsledkem nesprávného postoje k Bohu. „Musíme si uvědomit, že naše víra nestojí na zázracích, nýbrž na Ježíšově poselství a na jeho smrti a vzkříšení.“¹⁶⁴ Celý náš život je vlastně prostoupen mimořádnými událostmi, které považujeme za samozřejmé: účast na mši svaté, přijetí rozhřešení, aj. „*Proto pravá hluboká víra nehledá příliš zázraky, nýbrž to, co je nutné k prohloubení naší lásky: Ježíšovo evangelium, rozhřešení, mši svatou...*“¹⁶⁵

Ježíšovy zázraky zaujímají značnou část evangelia, protože apoštolové jim připisovali velkou důležitost, daleko větší než my. Dnešní čtenář na ně nahlíží spíše kriticky, jejich přílišné zdůrazňování působí nedůvěryhodně. V tehdejší židovském prostředí však byly zázraky jediným znamením, podle kterého bylo možno poznat člověka s Božím posláním. Apoštolové si nedovedli představit Mesiáše bez zázraků. Pro Židy byla výmluvná řeč zázraků velmi důležitá, naznačovala poslání Ježíše (např. rozmnožování chlebě = poslání dát „chléb“ celému světu, uzdravení ochrnutého = poslání zbavit člověka všeho, co ho ochromuje, navrácení života Lazarovi = zdroj věčného života pro nás všechny. Ježíš uzdravuje slovem a vyžaduje víru uzdravovaných nebo kolem přítomných. Uzdravování „posedlých“ ďáblem bylo pro židy největším důkazem, že se začíná uskutečňovat Boží království, tedy vítězství nad hříchem, ďáblem a smrtí.

Svědectví svatosti je nejobsáhlejší kapitolou této knihy související s tématem víry, naděje a lásky. Svědectví zázraků je užitečné, ale svědectví věřících je důležitější, neboť je podloženo viditelným životem a „zázrakem“ lásky, nejenom slovem. Slovo svatost nejčastěji užíváme v legendárních životopisech světců, kde je však značně zkreslená. Chybí zde také jejich těžkosti, slabosti, nejistoty a chyby. „*Svatost, jež se rodí z víry*

¹⁶⁴ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 238

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 239

a lásky, je nezbytným plodem našeho společenství s Kristem.“¹⁶⁶ Takováto svatost by měla být přítomna v životě všech křesťanů, protože každý pokřtěný je povolán k tomu, aby žil a umíral s Kristem. „Svatost se vytváří všude tam, kde se věřící podílí – ve své víře, naději a lásce – na Ježíšově společenství s Bohem.“¹⁶⁷ Nezáleží na nás, ale na Bohu, který chce žít ve vztahu s námi a pro nás, je to tedy Boží dar. „Svatost ovšem též vyžaduje dokonalý tajemný vzmach naší svobody, který se projevuje především ve víře, lásce a naději.“¹⁶⁸ Jedině tak se vytváří plnost života ve společenství s Bohem. Všechny tyto tři základní zdroje svatosti (účast na Ježíšově společenství s Bohem, dokonalý tajemný vzmach naší svobody a plnost života) jsou uskutečněním hledání pravdy, naděje a lásky. „Kristovo evangelium dalo tomuto hledání nečekanou odpověď a otevřelo vzmachu svobody nové nevidané obzory: hledání pravdy se přetváří ve víru; touha a naděje v závěrečnou budoucnost se přetváří v naději v Boží království; láska dostává nový obsah, novou náplň. Svatost přímo závisí v lásce, v které se uskutečňuje nezbytný krok ke společenství s Bohem. Láska je však vždy plodem vzmachu svobody; proto život svatosti je vlastně nový tajemný život svobody a lásky.“¹⁶⁹ Předpokládá se také ale účast na Ježíšově smrti, s její hloubkou roste i svatost, člověk si uvědomuje nejenom osobní hříchy, ale i hříchy celého světa, a toto poznání jej vede k neustálému vyznávání hříchů a pokání, jakožto snaze odstranit hřích. „Člověk, který vytváří plnost svého života v tajemství víry, naděje a lásky, neznehodnocuje lidský život, ale přivádí ho k nečekané plnosti.“¹⁷⁰ Tajemné hlubiny naší svatosti jsou přístupny pouze pohledům víry. „Svatost se rodí z lásky, která by měla dávat náplň a obsah každému okamžiku našeho života... I Tajemná láska, která žije v srdci křesťanů, chce přetvořit všechny okamžiky – okamžiky radosti i bolesti, práci i zábavu, touhy i zklamání.“¹⁷¹ Toto svědectví svatosti je úkolem všech křesťanů.

Svědectví lásky přináší neviditelné plody lásky. „Tajemné bohatství naší lásky se přetvoří ve svědectví, jestliže náš život bude prostoupen mimořádnou, viditelnou láskou k člověku, a hlavně trpícímu člověku.“¹⁷² Už Kristus nám říkal, že podle vzájemné lásky pozná svět, že jsme jeho učedníci.¹⁷³ Kdo nemiluje bližního, nemůže milovat ani neviditelného Boha. „Proto viditelný vzmach naší lásky k člověku je nejlepším

¹⁶⁶ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 255

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 256

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 257

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 257

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 259

¹⁷¹ Tamtéž, str. 260

¹⁷² Tamtéž, s. 261

¹⁷³ Srov. Jan 13, 35

svědectvím poselství lásky, která vstoupila do dějin s Kristem... Křesťanská láska by měla mít dnes iniciativu ve všech oblastech, kde se vytváří lepší společnost a lepší svět.“

¹⁷⁴ Jedná se o oblast sociální, politické a další oblasti lidské života. Tajemná láska křesťana by měla být tam, kde se bojuje o odstranění různých náboženských, národnostních a majetkových rozporů, a tak, kde se vytvářejí nové vztahy mezi lidmi a národy. „*Pán totiž touží též prostřednictvím věřících laiků šířit své království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a pokoje.*“ ¹⁷⁵ K vytváření lepšího společenství mezi lidmi může sloužit každá forma práce, kterou chápeme jako službu. V dnešní době se však mezi lidmi převládá určitá lhostejnost a sobecký postoj k utrpení bližního, mnozí se necítí vázání k pomoci bližnímu, neboť se obecně od společnosti očekává řešení veškerých nesnází. Žádný společenský řád nemůže dokonale vyřešit všechnu bolest lidí, stále budou ve světě žít ti, kteří budou potřebovat pomoc svých bližních. „*Každý věřící může dokázat svým bližním, že touha srdce, žíznícího po lásce, se nemůže vyřešit jen a jen vytvářením nového společenského řádu, ale že potřebuje především úsměv, polibek, přátelské slovo, bratrskou pomoc, odpuštění,...* . *Odpuštění a láska k nepřátelům jsou dalším důležitým poselstvím lásky, kterou by měli křesťané hlásat ve světě.*“ ¹⁷⁶ Víra křesťanů je navíc velkým darem pro ostatní, kteří hledají pravdu, nejdůležitější je však pro ty, kdo touží po bližším vztahu k Bohu. Může být i velkou posilou pro všechny, kteří nevěří v Boha, ale mají upřímnou víru v důstojnost člověka a chtějí uskutečnit jeho budoucnost. „*Pro člověka, který touží po pravdě a po slovech mluvících o pravdě, je to velký dar, když se setká s věřícím, který miluje pravdu, žije pro pravdu a mluví slovy, která vyjadřují pravdu.*“ ¹⁷⁷

Svědectví naděje existuje pouze u té opravdové naděje v budoucnost, která stojí tváří v tvář smrti. Člověk se nikdy úplně nevzdá své naděje, hledá nějaké řešení pro svou bolest a smrt. Naděje rodící se z víry ovládá úzkost ze smrti, je však přístupná pouze věřícím. „*Tato naděje nám dává jistotu, že smrt je jenom těžký, bolestný okamžik života. (...) Ovšem poselství naděje, které věřící mohou nabídnout světu, předpokládá, že každý z nás je ochoten prožívat – ve společenství se svými bratry – těžký lidský život, prostoupený bolestí a smrtí.*“ ¹⁷⁸ I u křesťanů se lze setkat se znetvořenou nadějí, která očekává zvláštní Boží zásah, který odstraní osobní těžkosti. Toto je ovšem výraz

¹⁷⁴ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, str. 262

¹⁷⁵ Dokumenty II. vatikánského koncilu, *konstituce Světlo národů*, ZVON : Praha, 1995, čl. 36, s. 72

¹⁷⁶ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, str. 263

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 264

¹⁷⁸ Tamtéž, str. 265

sobectví, jenž odpuzuje ty, kteří hledají řešení pro bolest všech. „*Správná naděje netouží po nějakém „zázračném“ řešení, vyhrazeném jenom několika lidem, nýbrž čeká - společně se všemi lidmi – ono řešení, které zahrnuje celý svět.*“¹⁷⁹ Boublík své pojednání o svědectví naděje zakončuje nádhernými povzbuzujícími slovy: „*Jenom lidské srdce si dovede uchovat naději, i když se zdá zbytečná a marná; pouze křesťanská naděje může říci světu, že nesmělá skrytá naděje lidského srdce není nikdy zbytečná.*“

180

Svědectví pokorného života najdeme u těch, kdo pochopili poselství Nazareta a Ježíšova blahoslavenství:

„Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.

Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni.

Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví.

Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti neboť oni budou nasyceni.

Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství.

Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha.

Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími.

Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.

Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.“¹⁸¹

Znakem pokorného srdce je radostný úžas, který prožíváme, když si uvědomujeme, že celý náš život je nezasloužený dar. Křesťan prožívá pokorně všechny chvíle svého života, neuvažuje, proč se dějí věci tak a ne jinak, přijímá vše s jistotou víry, která ví, že každý okamžik, i ten bolestný, je dar. „*Naděje však říká všem věřícím, že se věčnost rodí i v prostých okamžicích a vytváří se především ve chvíli bolesti a ve smrti.*“¹⁸²

¹⁷⁹ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 265

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 265

¹⁸¹ Mt 5; 3-12

¹⁸² BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 266

Svědectví chudoby je nutnou součástí víry, kdy náplň života věřícího netkví v honbě za penězi a blahobytem, ale ve vytváření hodnot, které mohou přemoci i smrt a proniknout do věčnosti, a tam vytvoří opravdové bohatství.

Svědectví bolesti je nejhlubším svěděctvím, protože fyzická bolest dává poznat slabost a bezmocnost našeho těla ve světě a je doprovázena úzkostí, smutkem, samotou, nejistotou, prázdnotou a beznadějností. „*Svatost se nemůže a nechce zbavit bolesti a jejích trpkých plodů, překonává ji však svou vírou a nadějí a přetváří ji láskou... Víra v Ukřižovaného odhaluje nové obzory bolesti a hlásá, že se odpuštění hříčů a budoucnost světa vytvářejí především v okamžicích bolesti přetvořených láskou.*“¹⁸³

Svědectví smrti a postoj věřícího člověka ke smrti je zásadní. Značný důraz na svědectví lásky opomíjí výmluvnost svědectví smrti. Láska je nejkrásnější projev tvůrčí svobody v životě. Nesmíme zapomínat, že stín smrti je třeba nechat proniknout světlem svobodné lásky spějící k nicotě ve chvíli smrti. „*Postoj ke smrti by měl prostoupit všechny okamžiky: měl by ztvárňovat svědectví víry, naděje a lásky; měl by být přítomen v radosti, v které se vychutnává soulad, který překonává i smrt; měl by doprovázet naši chudobu pokorou.*“¹⁸⁴

Pouze v životě víry se projevuje vědomí hříchu, jenom víra se může stát zdrojem dokonalého vyznání hříčů i důsledného pokání. Postoj ke hříchu patří mezi základní svědectví věřícího člověka. „*Život – skutečný život člověka – není totiž pouze tvůrčí svoboda a láska, ale též nepochopitelná prázdnota, bolest, nicota a smrt.*“¹⁸⁵

5.2.5 Svědectví Ježíšova života

Ježíš vydává svědectví nejen skutky, ale celým svým životem, především pak smrtí a vzkříšením. Ježíšovo vzkříšení lze poznat pouze očima víry, jde o součást věčného života, kterému předchází úplná smrt. „*Bez víry člověk nemůže poznat a přijmout vzkříšeného Ježíše, který žije ve věčnosti a jehož život se vymyká normálnímu poznání člověka žijícího v dějinách.*“¹⁸⁶ Vzkříšení není viditelný zázrak, který mohou poznat všichni lidé, je to tajemství velmi přitažlivé i pro nevěřící lidi. Vzkříšení z mrtvých si mnoho lidí představuje jako vystupování ožvlých mrtvol z otevřených hrobů. Vzkříšení v evangeliu je velmi podrobně popsáno, sv. Lukáš a sv. Jan zdůrazňují navíc ještě viditelné stopy po ukřižování i to, že vzkříšený Ježíš jedl, chodil, mluvil, mohli se ho

¹⁸³ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 269

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 270

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 272

¹⁸⁶ Tamtéž, str.. 275

dotýkat, tedy žil ve stejném těle, jako před ukřižováním. Do vzkříšení patří tedy i vzkříšení těla. „*V okamžiku smrti je tělesná stránka člověka zničena: člověk tedy umírá a je zničen ve smrti. Ovšem smrt nemůže zničit duchovní stránku člověka – proto člověk může být vzkříšen.*“¹⁸⁷ Nauka o vzkříšení říká, že žít budu svůj věčný život ve svém vlastním „oslaveném“ těle, které bude odpovídat stavu mé duše. Bolest a hřích končí se smrtí. „*Ve věčnosti uskutečním dokonale nejenom svoji lásku k Bohu, ale též lásku k lidem a ke světu.*“¹⁸⁸ Moje věčnost se připravuje už nyní, v mém současném životě, který mám naplnit hodnotami, jež mohou žít i v Božím království.

5.3 Láska, víra a naděje v díle Teologie dějin spásy

5.3.1 Spásná láska je Božím darem

Na počátku vesmíru je svoboda Otce, který se zjevuje jako Bůh lásky, jeho spásná síla božské lásky se zjevuje v ukřižovaném a vzkříšeném Kristu, **a tak Bůh v Kristově krvi uskutečňuje smlouvu s hříšným lidským pokolením.**¹⁸⁹ Ve světle kříže hřích neoslabuje, nýbrž posiluje účinnost spásné lásky, skrze kterou Bůh prokazuje své milosrdenství. Jelikož Bůh chce spasit všechny lidi, spása nezávisí na skutecích člověka, ale na Boží lásce. Svět byl spasen v Kristově smrti a vzkříšení. Nauku o spásné „síle“ Boží lásky velmi přesvědčivě popisuje svatý Pavel, který zdůrazňuje v listě Korintským, že spásná láska zjevená na kříži mnohým může připadat jako bláznovství nebo pohoršení, ale skromné oči víry v ní mohou zahlédnout Boží všemohoucnost.¹⁹⁰ Boholidská láska je zdrojem spojení světa s Otcem skrze Krista v jeho Duchu a uskutečňuje se v ní budoucnost světa. „*V tajemství spásy se Boží všemohoucí láska sklání ke slabému tvorů: nabízí a dává se člověku, protože s ním chce uskutečnit smlouvu.*“¹⁹¹ Za Boží spásnou lásku Bůh žádá od člověka víru v jeho slovo a v jeho přísliby. Mezi láskou a hříchem existuje „rozpornost“, kterou lze překonat jedině odmítnutím hříchu a jeho vlastním vyznáním. Spása hříšníka se pak uskutečňuje výkupnou láskou na kříži přeměňující „nic“ smrti (jež je plodem hříchu) na přechod

¹⁸⁷ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, str. 284

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 286

¹⁸⁹ Srov. BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 18 (Všechny podobné texty a myšlenky, vztahující se ke smlouvě Boha s lidmi, v Boublíkově díle zvýrazňujeme pro přehled tučně.)

¹⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 21

¹⁹¹ Tamtéž, s. 40

k věčnému životu. „Závěrečný krok k zatracení je láskou proměněn na závěrečný krok k věčnému životu.“¹⁹² Eschatologické vítězství výkupné lásky nezabavuje dějiny neustálého napětí mezi hříchem a láskou. „Spásný vzlet lásky chce v každém okamžiku uskutečnit budoucnost člověka a světa; titánský vzmach vede v každém okamžiku ke smrti.“¹⁹³

5.3.2 Vztah mezi láskou a dějinami

Láska je základem celých všeobecných dějin člověka. Lidský vzlet k plnosti lásky zahrnuje fakt, že člověk v lásce žije pro všechny a hledá s nimi spojení. Dějiny začínají stvořením člověka k milování. Bůh chce milovat a být milován, a proto tvoří stvoření, které umí milovat, tedy člověka. „**Z tohoto důvodu je stvoření prvním krokem k uskutečnění smlouvy; již samotné stvoření lze považovat za první „úmluvu“ mezi Bohem a člověkem.**“¹⁹⁴

5.3.3 Láska Boha k vyvolenému národu vzbuzující naději

Vyvolení národa je skutek božské lásky, kdy bezvýznamný národ získává zvláštní důstojnost a povolání. Toto vyvolení je zdrojem bezpodmínečné naděje a národ, který si je vědom svého vyvolení (**„smlouvy s Bohem“**), se otevírá příchodu Boha. Má tak naději v nesmrtelnost a budoucnost obsaženou v Božích zaslíbeních a živí svou víru v Hospodina. „Láska Boha k vlastnímu národu není podmíněna skutky lidí, je to zadarmo daná láska, jež chce milovat a chce být milována... Proto národ má jistotu, že Bůh vyvolení jej přivede k očekávané budoucnosti.“¹⁹⁵ V listě Římanům se můžeme dočíst o veliké víře vyvoleného národa, která vzbuzuje „naději proti vši naději“, jež je nejdokonalejším projevem očekávání. „Zaslíbení, že dostane svět za dědictví, nebylo dáno Abrahamovi a jeho potomstvu na základě zákona, nýbrž na základě spravedlnosti z víry (...) On uvěřil a měl naději, kde už naděje nebylo...“¹⁹⁶

5.3.4 Plnost lásky a plnost časů

Vykoupení času je nesnadné, protože zahrnuje přijetí smrti a utrpení v okamžiku závěrečného vzmachu lásky k Bohu. Dar věčného života souvisí s plností lásky. „Plnost

¹⁹² BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 41

¹⁹³ Tamtéž, s. 43

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 52

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 60

¹⁹⁶ Ř 4; 13,18

lásky se tedy uskutečňuje pouze ve smrti. Láska nachází svou plnost, když umírá... Nicméně tato plnost není určena ke smrti, nýbrž ke vzkříšení a k věčnému oslavení. “¹⁹⁷ Člověk chce ve své lásce žít pro Boha i s Bohem, a to i ve chvíli smrti. „... smrt je poslední vzývání, v němž člověk hledá smlouvu s Otcem. Smlouva uskutečněná ve věčném životě je odpovědí Otce na plnost lásky uskutečněné ve smrti.“¹⁹⁸ Bůh dává dar věčného života těm, kteří se z lásky ve smrti rozhodli pro Něho. V lásce křesťanů, jež obsahuje vždy výkupný prvek, dochází ke spojení s Kristem a tak i přiblížení celé církve nejenom ke Kristu, ale skrze něho i k věčnosti.

5.3.5 Tajemství lásky, smlouva lásky a Kristovo prvenství

Boží svoboda se projevuje pouze jako láska, která chce milovat a chce být milována. Je zdrojem plazení Syna a vydechování Ducha lásky. „*Tajemství spásy má tedy svůj první zdroj ve svobodě Otce, který se chce projevit jako Bůh lásky. Každá opravdová svoboda se projevuje v lásce. Jsme předurčení k tajemné plnosti lásky, jež se uskutečňuje ve smlouvě mezi Otcem a vesmírem stvořeným a spaseným v Kristu.*“¹⁹⁹ Tajemství spásy je zároveň tajemstvím lásky, protože se rodí z Otcovy lásky a vede k plnosti lásky k Otci. Kristus je nejdokonalejší „dílo“ Otce, je Obrazem otcovské lásky k světu, dokonale zpřítomňuje lásku a jeho prvenství je prvenství v projevení lásky. Otec první nám projevil svou lásku skrze Krista, všichni tvorové mohou uskutečnit věčnou plnost lásky také skrze Krista a v účasti na jeho synovské lásce. „**Pouze v Kristu máme přístup k účasti na smlouvě lásky, jež je věčně předem dána mezi Otcem a Synem a uskutečňuje se v Duchu božské lásky.**“²⁰⁰

„*Kristus „kraluje“ v každém srdci, jež má stesk po lásce, a dokonale uskutečňuje svou „vládu“ v životě křesťana, který v Duchu vykládá své bytí jako „bytí pro druhé“ a v Kristu žije pro Boha a pro člověka.*“²⁰¹

5.3.6 Výkupná láska a obsah Kristova prvenství

Bůh Stvořitel tvoří člověka ve stavu možnosti hříchu, smrti a utrpení. Tento Bohem připravený stav v dějinách spásy vyžaduje vykoupení výkupnou láskou Krista, která je součástí Kristova prvenství. Výkupná láska osvobozuje od vlády hříchu, utrpením

¹⁹⁷ BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 65

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 66

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 99

²⁰⁰ Tamtéž, s. 100

²⁰¹ Tamtéž, s. 101

a smrtí uschopňuje člověka k tajemné plnosti věčné lásky. Věčná plnost Kristovy lásky je založena právě na „plnosti“ Kristova utrpení a smrti na kříži. Hřích neničí tajemství lásky, ale naopak zdůrazňuje výkupné hledisko. Čím více je hřichu v dějinách spásy, tím dokonalejší je projev výkupné lásky. „*Kristus odpyká hříchy a osvobodí lidské pokolení od hřichu tím, že ve své lásce přijímá a prožívá utrpení, slabosti, různé druhy „otročtí“, smrt.*“²⁰² Současně tak tedy vrací hříšníkům naději a jistotu, která doprovází život každého, kdo chce milovat. Přijetím vlastního zničení a vyznáním bezpodmínečného a neodvolatelného rozhodnutí pro Boha, dochází k vítězství výkupné lásky. Ve chvíli rozhodování se pro Boha Bůh mlčí, láska nedostává odpověď. Takto vyslovené ano pro Boha je dovršením vykoupení v lásce a odpovědí Boží je dar plnosti lásky. Kristus je znamením Otcovy lásky ke všemu stvořenému a je dokonalým uskutečněním lidské lásky k Otci a tvorům. V tom tkví prvenství Krista jako Vykupitele, který nás uvádí do tajemství lásky i do tajemství bolesti a smrti. „*Kristovo prvenství v uskutečnění Budoucnosti zahrnuje i prvenství v utrpení.*“²⁰³

5.3.7 Rozdíl v bohatství lásky a naděje

Boublík se věnuje pojetí bohatství lásky podle Camuse a srovnává jej s křesťanským pojetím. Podle něho je největším rájem, po kterém lidi touží, život pro lidi a s lidmi. Objevení bohatství lásky k lidskému životu a ke světu na pozadí zkušenosti smrti a utrpení se Camusovi jeví jako nejlepší poselství lásky. Avšak pro křesťana je toto poselství chudé, neboť mu chybí Duch svatý, který by jej oživoval. Svoboda, která nemůže poznat Boha, neskýtá dostačující naději, neboť nemůže přejít hranice smrti. Duše, smrtí odloučená od těla, totiž hledá nový způsob bytí, tedy naději, která překonává smrt a to může být jenom ta, která vychází z tvůrčí lásky Boha.

5.3.8 Láska, moudrost kříže a smrt

„*Na kříži Ježíš osvětlil propasti utrpení a smrti tím, že je přeměnil na lásku, na bolestný přechod do plnosti věčného života.*“²⁰⁴ Pochopení plnosti lásky vycházející ze smrti Krista je přístupné jenom očím víry. Smrt a utrpení jsou zde nutné rozměry lidského života a výkupné lásky. Pro věřícího je smrt nutným a závěrečným krokem ke spáse, nikoli odsouzením, ale povoláním k životu a nejobtížnější zkouškou lásky. Ve

²⁰² BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 106

²⁰³ Tamtéž, s. 112

²⁰⁴ Tamtéž, s. 123

smrti člověk proměňuje svou lásku na úplné rozhodnutí pro Boha a osvědčuje svou víru, naději a lásku. „*Smrt chápaná v opravdově křesťanském smyslu je ta, již věřící přijímá do svého nitra, jež se stává stálým rozměrem jeho života, jež má podíl na jeho volbách a rozhodnutích, jež neustále patří k životu víry, naděje a lásky.*“²⁰⁵ Smrt se stává okamžikem smíření člověka s Otcem, ve kterém se připravuje **věčná smlouva**. Člověk, který prožívá svou smrt ve spojení s Ukřižovaným, uskutečňuje neodvolatelný krok, po kterém, rozhodne-li se pro Krista, obdrží od Boha Otce věčnou smlouvu jako dar. Tento důležitý krok člověka je však již předjímán během celého života, věřící neustále umírá s Ukřižovaným, aby se mohl podílet na životě Vzkříšeného. „*Každý okamžik proměněný vírou, nadějí a láskou je setkáním se všemi základními prvky tajemství smrti.*“²⁰⁶ Smrt je tak závěrečným vyznáním bezvýhradné víry, bezmezná naděje a dokonalá láska.

5.4 Láska, víra a naděje v knize Člověk očekává Krista

„*Člověk očekává Krista, protože ve svém uskutečnění budoucnosti se bez Krista nemůže obejít.*“²⁰⁷ Očekávání Krista prožívá každé stvoření, učí ve své teologii očekávání Boublík, a dodává, že tím více prožívá člověk toto očekávání, čím více poznává svoje „nic“. Jakou roli hrají v tomto procesu sebepoznávání a očekávání Krista láska, víra a naděje, o kterých se zde autor zmiňuje, je patrné z následujícího rozboru knihy.

Autor v úvodní části knihy rozebírá Blondelovu apologetiku, která chce přivést k obrácení k životu víry, a prohlubuje své myšlenky: „*Člověk, který více miluje, lépe prožívá slabiny své lásky a hlouběji pociťuje žízeň po bezpodmínečné a neodvolatelné lásce.*“²⁰⁸ Očekávání se projevuje buďto výslovně v dějinách vyvoleného národa a je ovlivněno Božím slovem, anebo jde o anonymní očekávání Božím slovem dosud neosvětlené. Zkušenost vyvolení je zdroj naděje bez hranic a zdroj očekávání naplněného důvěrou. Podle Blondela může člověk uskutečnit svou budoucnost pouze v Kristu, avšak potřebuje k tomu víru, aby v Kristu našel také svého spasitele. Víru

²⁰⁵ BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 125

²⁰⁶ Tamtéž, s. 134

²⁰⁷ BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 17

²⁰⁸ Tamtéž, s. 51

v budoucnost a naději v Boha budoucnosti posilují „Božská zaslíbení“. Boží láska k vyvolenému národu je zdarma daná a je nepodmíněná lidskými skutky.

Z hlediska našeho tématu je nejzajímavější částí knihy výklad křesťanské filozofie Teilharda, který chápe Krista jako budoucnost světa, a touží spojit svět, trpící světonázorovým rozdělením, ve „víře“ v duchovní budoucnost země. „*Usiluje o to, aby našel společný obsah a styčné body mezi „vírou“ dnešního člověka ve vyvíjejícím se světě s křesťanskou vírou.*“²⁰⁹ Teilhard vidí společný obsah „Creda“ ateisty i křesťana v prožívání vesmírného rozměru lásky toužící po plnosti. Podle něho nejde o lásku sestupující z nebe k člověku, ale o lásku vycházející ze země, tedy náboženský rozměr lásky zaměňuje za vesmírný, s cílem zachovat ve světě poselství lásky a vzlet lásky.²¹⁰ Chce tedy nahradit Kristovo evangelium neurčitou láskou, která by měla postupně vyřešit společenské a hospodářské rozdíly, války, apod. Osobní hledisko lásky spatřuje v rodinném životě, obdivuje lásku mezi mužem a ženou a v rodinném spojení vidí předzvěst nového světa. Ve vědeckém světě Teilhard nepoužívá výraz „Bůh“. „*Teilhard je přesvědčen, že plnost lásky, jež se postupně ve vesmíru uskutečňuje, se může obracet pouze k „druhému“, který je tradičně nazýván Bůh. On je „pravé Omega“, k němuž směřuje vzlet lásky, jež touží po plnosti bez hranic.*“²¹¹ Snaží se tedy Boha objevit působením vývojového vzmachu lásky k absolutnímu a nekonečnému. Láska k Bohu je tedy podle něho závěrečnou budoucností lásky. „*Člověk má žízeň po Absolutním, nedokáže však ani prožívat lidský obsah lásky. Chtěl by rozbít prostor obzoru a času a ve skutečnosti se nachází oslněn leskem hmotného světa a vidí v dějinách své jediné království. Často, přechasto se výzva k Absolutnímu jeví velice nejasnou a nejistou, zatímco oslnění světem a dějinami příliš skutečným a mocným.*“²¹² Boublík shrnuje Teilhardovo učení takto: „*Jeho pozornost se soustřeďuje především na lidskou lásku, v níž se připravuje budoucnost světa, a na křesťanskou lásku, v níž se uskutečňuje závěrečná budoucnost.*“²¹³ Teilhard zdůrazňuje sjednocující sílu lásky, která se ve svém všeobecném vzmachu stává zdrojem spojení mezi bytostmi. Vzlet lásky není pouze duchovní, zahrnuje celý vesmír, je tedy přítomná a působí všude, kde se spojuje hmotný vesmír s člověkem a společenstvím lidí. Láska se objevuje v nejnižší práci, nachází se ve vzmachu vědy a techniky, v hospodářském a společenském životě,

²⁰⁹ BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 64

²¹⁰ Srov. tamtéž, s. 66

²¹¹ Tamtéž, s. 73-74

²¹² Tamtéž, s. 75

²¹³ Tamtéž, s. 79

v umělecké a náboženské činnosti. „*Lidstvo budoucnosti se uskuteční, až síla lásky pronikne všechna světská uspořádání a vytvoří pouta lásky mezi všemi a mezi vším.*“²¹⁴ Ti, kdo si neuvědomují právě toto tajemství lásky, neuvědomují si ani důležitost svědectví. „*V srdci opravdového křesťana se spojuje vše, všichni lidé se „svým“ světem. Křesťanská láska přetváří lidský život na život pro druhé; smrt se dokonce stává znamením lásky pro svět a pro budoucnost lidstva.*“²¹⁵ Teilhard se ztotožňuje se svatým Janem a připomíná, že jestliže někdo nevtělí svou lásku do člověka a přitom mluví o své lásce k Bohu, je lhář, neboť nelze milovat Boha a nenávidět svého bratra. Boublík uzavírá tuto kapitolu následovně: „*Pouze láska činí poselství lásky věrohodným... Pouze viditelná znamení lásky začleněná do soustavy dnešního světa činí věrohodným zvěstování lásky dnešnímu člověku.*“²¹⁶

V další části knihy se zmiňuje o nutnosti přijmout tajemství našeho života v lásce a s láskou jej prožívat, jak o tom hovoří Rahner. Ten vidí účast člověka na tajemnosti Boží v prožívání tajemství člověka ve světle tajemství Boha. „*Přijetí tajemství je jediná možná odpověď, protože opravdové tajemství se nikdy nevyřeší, nýbrž se v lásce přijímá a prožívá.*“²¹⁷

Závěr knihy tvoří kapitola o setkání s ukřižovaným Ježíšem, ve které autor nejdříve promýšlí záhadu smrti z hlediska filozofických myslitelů Heideggera a Camuse. Tvrdí, že Camus objevil bohatství lásky k životu, ke světu, k člověku se všemi jeho záhadami, slabostmi, smutkem i smrtí. „*Žít pro lidi a s lidmi je jediný „ráj“, po němž touží, ráj, v němž pravá radost předpokládá vzájemnost v utrpení a rodí se z lásky k trpícím.*“²¹⁸ Tedy ve stínu smrti Camus věří v lásku a její hodnotu, tvrdí, že náboženský rozměr bytí ožívuje takovou nadějí, která může ovládnout i smrt, protože smrt není překážkou pro Boží lásku. „*Zachová-li člověk svou naději v Boha i v souvislosti stavu, který se vytvořil ve zkušenosti svobody pro smrt, vyznává svou „víru“ ve stvořitelskou Boží lásku a otevírá se budoucnosti, kterou Bůh chce... Láska není pramenem smrti, nýbrž plností života. Naděje v Boha však nicméně nemůže přehlížet, že Bůh stvořil člověka pro smrt...*“²¹⁹ V okamžiku smrti projevená plnost lásky vstřebává všechny okamžiky lásky prožité během života a člověk prožívá celé své dějiny lásky nebo dějiny nenávisti. Takže v okamžiku smrti uskutečňujeme plnost své svobody a lásky, ač svoboda a láska

²¹⁴ BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 80

²¹⁵ Tamtéž, s. 81-82

²¹⁶ Tamtéž, s. 84

²¹⁷ Tamtéž, s. 94

²¹⁸ Tamtéž, s. 133

²¹⁹ Tamtéž, s. 147

právě umírají. „*Okamžik plnosti lásky je zároveň okamžikem zničení lásky. Láska uskutečňuje svou plnost, když umírá.*“²²⁰ Podobně jako mučedník ve své vírou osvětlené a naději vedené svobodě volí smrt jako nejdokonalejší projev lásky a raději umírá s Kristem. „*Smrt chápaná v opravdově křesťanském smyslu je ta, již věřící přijímá do svého nitra, jež se stává podstatným rozměrem jeho života, jež se stává součástí jeho víry, naděje a lásky.*“²²¹

5.5 Láska, víra a naděje v knize Teologie mimokřesťanských náboženství

V této publikaci zkoumá autor náboženství ve světle zkušenosti víry a výkladu dějin spásy, tedy ve světle postupného projevování Boha v dějinách. Viditelný život křesťanů vždy bude jen nedokonalým předjímáním království lásky.

5.5.1 Náboženství očekávají Krista

Už z názvu je patrné, že první část knihy se věnuje problematice náboženství, která očekávají Krista. Zabývá se náboženskou zkušeností a jejím vztahem k náboženstvím a příchodu Krista. Z hlediska teologické vědy je učení o všeobecné spáse podloženo třemi důvody: stvořením, jako začátkem spásy; dějinnou souvislostí mezi řádem stvoření a řádem milosti; a všeobecným rozšířením spásy ve vzkříšeném Kristu.

5.5.1.1 Základní rozměry náboženské zkušenosti

Zkušenost nazýváme náboženskou, když z ní vyplývá vztah s Bohem, což existuje v mnoha náboženstvích. Bůh je předmětem náboženské zkušenosti, obsahem je pak základní projev vztahu mezi bytím stvořeného pro Krista a Stvořitelem. Filosofie, právě proto, že nezná Krista, nemůže pochopit náboženskou zkušenost, neboť její nejoprávněnější obsah není poznatelný rozumem, nýbrž vírou. Bůh nás skrze náboženskou zkušenost vybízí k odevzdání se, k lásce a k radosti. „*Náboženská zkušenost je událost, v níž se stvořenost bytí projevuje v svobodě, poznání a lásce; událost, již lze porovnat s výbuchem, který uvolňuje nejhlubší a nejtajemnější schopnosti osobního bytí a který by se mohl podobat také objevení skrytého bohatství*

²²⁰ BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 156

²²¹ Tamtéž, s. 175

v srdci bytí.“²²² Náboženská zkušenost se rodí ve svobodě a vyplývá z ní poznávací, mravní i estetická složka. Vztah ke Stvořiteli upřesňuje jak přesažnost a imanence Boha, který je přítomný v nitru člověka, tak také zkušenost posvátného a světského. Posvátno lze ztotožnit se Stvořitelem, jenž je přítomný plností své lásky v hlubinách bytí, a svou svobodou přesahuje člověka. Světský člověk nemá potřebu a nechce vstupovat do vztahu s posvátnem. „*Zkušenost stvořené posvátnosti a světského je přítomná v každém postoji, v němž člověk vyjadřuje svůj vztah k Bohu.*“²²³

Tajemství člověka začíná hledáním počátků, které závisí na zásahu božského světa a je spojeno s původem vesmíru. Tvůrčí mocí svobody a lásky zasahuje Stvořitel a své tvořitelské dílo daruje člověku. Začátek je tedy dar. „*Pro náboženskou zkušenost je každý okamžik darem, v němž je přítomný Stvořitel se svou svobodou, se svou láskou.*“²²⁴ Lidstvo, unavené tíhou a hříchem minulosti, vítá náboženské svátky, které osvobozují člověka od únavy, vyžadují přerušování běžných úkolů, očištění a otevírají možnost nového začátku.

Tajemství budoucnosti je v její osvobozující naději, kdy člověk zakoušející své hranice hledá osvobození, vzývá pravou svobodu a snažně prosí o vykoupění ze svého otrockého „nic“ existujícího ve světě plného zla. Náboženství se vždy obrací k budoucnosti a proto je vždy nadějí a očekáváním nového života v plnosti. Je možno objevit mnoho cest ke spáse, vždy však předpokládají osvobození prostřednictvím odevzdání se Bohu, dále víru, rozjímání, skutky, modlitbu, oběť a lásku. „*Lidská láska má mnohdy důležitý úkol v přípravě spásy. Jakousi bezejmennou zkušenost lásky lze považovat za podstatný prvek každého náboženství, jež usiluje o společenství s Bohem, a proto láska není pozdní zvěst objevená křesťanským nebo novodobým světem, nýbrž se objevuje již v dávných počátcích.*“²²⁵ Když chce člověk proniknout do tajemství božské lásky, chce připravit své srdce pro příchod Boha tím, že lásku k Bohu a k lidem položí do centra svého života. „*Patrně pouze zkušenost víry může člověku zjevit, že budoucnost světa a člověka tkví v plnosti lásky.*“²²⁶ Tato plnost závisí na příchodu Boha lásky a také na projevu lidské lásky.

Naděje v budoucnost se rodí z touhy po plnosti lásky, ze zkušenosti bytí jako daru života lásky a ze zkušenosti povolání k lásce. Náboženská naděje očekává budoucnost

²²² BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 78

²²³ Tamtéž, s. 117

²²⁴ Tamtéž, s. 123

²²⁵ Tamtéž, s. 134

²²⁶ Tamtéž, s. 134

ze smrti. Protože člověk ve své nicotě odhaluje slabost, povstává strach a s ním současně i naděje, vzývání a snažná prosba o záchranu. Když však člověk zaměří svůj život a naději k Bohu, vidí ve smrti bránu ke království dokonalého života. Součástí smrti bývá utrpení, které se projevuje prožitkem opuštění Bohem, neboť Bůh odpovídá mlčením. Naděje v Boha se pak zdá být klamná. Tuto hořkost opuštění zakusil i sám Ježíš na kříži. Překonat ji lze pouze nadějí pro vši naději.

Náboženské společenství vzniká z touhy člověka hledat Boha spolu s druhými. Mnohdy se stává, že toto společenství znetvořuje náboženství přidáváním mnoha dalších prvků směřujících k formalismu. Pokud však člověk objeví osobní bohatství náboženské zkušenosti, vyhledává mnohdy naopak samotu a odloučení, podobně jako světci. Nikdy není možné úplně se zřítí společenského rozměru náboženského života.

Otevření se Kristu je závěrečnou fází očekávání budoucnosti. Bůh budoucnosti je tajemný, záhadný a skrytý. Vyžaduje od člověka očekávání, bezpodmínečné rozhodnutí a bezvýhradnou otevřenost. Závěrečným zjevením Boha v dějinách spásy je Kristus, proto kdo očekává Boha budoucnosti, vzývá nevysloveně příchod Krista. *„Vzývání spásy je důsledkem povolání k plnosti života lásky: obzory, k nimž směřuje rozmach lásky, zahrnují žízeň po nekonečném, po věčném a po božském.“*²²⁷

Lidské pokolení má společné počátky: je stvořeno v Kristu, má společnou budoucnost, společné dějiny, vzývá plnost lásky. Všichni lidé věří v lásku, i když jsou utlačováni, pronásledováni, mučeni; věří v příchod lásky; budoucnost lásky, nevzdávají se víry v budoucnost lásky a touží po lásce. Tato společná víra v lásku je označována jako předkřesťanská víra, jejíž obsahem je bezejmenné očekávání Krista.

5.5.1.2 Od náboženské zkušenosti k náboženstvím

Náboženská zkušenost je utvářena osobním vztahem s Bohem. Náboženství je společenská a kulturní skutečnost. Původ náboženské zkušenosti lze odvozovat od jejího bytostného základu, který se nachází ve stvoření, kdy se projevila svoboda Otce, jenž chce milovat a být milován, a proto tvoří. Člověk je tedy jednoznačně povolán k lásce. *„Zkušenost bytí jako povolání k lásce slouží za základ vztahu s Bohem budoucnosti (...) Náboženská zkušenost vzniká, když člověk uzná, že jeho bytí je dar,*

²²⁷ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 158

a když objeví povolání k lásce Boha. “²²⁸ První projev náboženské zkušenosti v dějinách předpokládá pomoc milosti. Osobní náboženská zkušenost se utváří pomocí viditelné skutečnosti, tj. znamení přicházejících do běžné životní reality (příroda, lidé, dějiny, svět, život, láska, utrpení, aj.). Osobní náboženská zkušenost zasahuje rozum, vrcholem této zkušenosti je láska. „*Bůh je „svůdce“ (Jer 20,7), který zve člověka k vytržení lásky a k opojení životem; zkouší však také své vyvolené „nocemi“ utrpení a úzkosti a „pohoršením“ svého mlčení a svého skrývání.*“²²⁹ Kristus je alfa, tj. základ všeho a omega, tj. budoucnost každého stvoření, kterou lze poznat pouze vírou, protože pro lidský rozum zůstává bezejmennou.

Hledání jednoty mezi náboženstvími je soudobý jev, kdy lidé touží po společenství mezi národy. Může vyrůstat i náboženská zkušenost mimo náboženství, což je dějinně doloženo. „*Člověk je povolán, aby hledal Boha ve společenství s druhými, s pomocí druhých a tak, že druhým slouží.*“²³⁰ Například ateistická kultura může otevřít cesty ke Kristu, klást otázky, vzbudit neklid, který vyzývá Boha spásy, aniž by to věděla. Budoucnost, kterou ateistický humanismus nabízí člověku, odpovídá schopnostem lidské svobody. Nelze však prolomit obzory prostoru a času (imanence). Pouze lidská budoucnost pro plnost lidského života nestačí.

Mezi náboženskou zkušeností a ateistickým humanismem je však styčný bod, jenž tvoří lidské záhady, touhy po dokonalém osvobození a hledání plnosti života. Důsledný ateismus vzbuzuje odpor a způsobuje u člověka vzpouru. Objevení lidské nedostatečnosti, nicoty, otroctví budoucnosti svobody a smrti podrobující si svobodu vede k najetí hranice hranic každého člověka a proráží cestu k naději na plnost lidského života, svobody a lásky, která překoná smrt. Naděje v budoucnost přesahuje smrt. Humanismus se nemůže zřít naděje v budoucnost, v plnost svobody, protože v ní nachází jediný přínos pro království budoucnosti. „*Naděje v tajemnou budoucnost bude mít náboženský rozměr, bude-li se prožívat jako naděje bez naděje: naděje jež doufá, aniž by doufala v budoucnost vytvořenou ve svobodě odsouzené ke smrti.*“²³¹ Tato naděje je v podstatě totožná s vírou v budoucnost, zakouší omezenost svobody, a přesto věří v budoucnost, jež tuto svobodu přesahuje. Taková víra pak může vytvářet společné *credo*, dochází v ní ke spojení lidské naděje s vírou ve zmrtvýchvstalého Krista,

²²⁸ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 179

²²⁹ Tamtéž, s. 186

²³⁰ Tamtéž, s. 201

²³¹ Tamtéž, s. 210

a proto ji nazýváme předkřesťanskou, neboť neočekává nic od svobody, ale „někoho“ pro svou naději v království života. „*Mezi nejistotami a úzkostmi se svoboda nezříká budoucnosti a očekává příchod království svobody, života a lásky.*“²³²

Láska k druhému je dalším důležitým prvkem projevu náboženské zkušenosti v ateistické kultuře. Skrze povolání k lásce se i u ateistů objevuje opravdová láska, která rozšiřuje svou lásku na všechny lidi, chce být nezištná, nepodmíněná, nesobecká a vede ke stálé službě všem. „*Kdo miluje, chce žít plnost vlastní lásky k druhému a očekává příchod lásky druhého.*“²³³ Z hlediska lidské nedostatečnosti však není možné vyžadovat a očekávat od druhého člověka vše, neboť toto u žádného člověka nemůžeme nalézt. Láska mezi mužem a ženou by mohla být cestou, skrze kterou by ateista došel k hledání tajemství lásky. Manželství je založeno na bezpodmínečné lásce, objevuje druhého jako okouzujícího, směřuje k „my“, odkrývá nedostatečnost a křehkost lidské lásky a vyvolává vzývání příchodu Lásky. Dnes je však láska mezi mužem a ženou pokřivena, znetvořuje rodinu, a proto nemůže vést k hledání a vzývání příchodu Lásky. Člověk prožívající osamělost doufá v získání lásky od lidského společenství budoucnosti, může i tušit obzory povolání k lásce. Samotář, přijímající nedostatečnost lidské lásky, se otevírá druhému a očekává příchod lásky od druhého, podobá se tak snoubence z Písni písní, která hledá svého milého. „*Opravdová naděje v království lásky zahrnuje vždy náboženský rozměr, a proto uskutečňuje otevření k Druhému, který příchodem své lásky může odpovědět na očekávání zrozené ze samoty vzývané svobody.*“²³⁴

Zkušenost bytí jako daru vychází z rozhodnutí se pro smysl života a vnímání života jako nezaslouženého daru, jež nám umožňuje milovat a žít pro druhé, a tak obohacuje náš život. Zkušenost bytí jako daru zahrnuje také pokoru a tajemství člověka a jeho budoucnosti, které proměňují tuto zkušenost na zkušenost posvátného. „*Pokaždé, když člověk v pokoře a ve víře prožívá rozpornost smrti a života, nicoty a plnosti, otevírá se, aniž by to věděl, rozpornosti světského a posvátného, která vytváří obsah náboženské zkušenosti.*“²³⁵

²³² BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 211

²³³ Tamtéž, s. 212

²³⁴ Tamtéž, s. 213

²³⁵ Tamtéž, s. 215

5.5.1.3 Náboženství a příchod Krista

Víra „spravedlivých“ je předobrazem příchodu Krista. Prorok Jeremiáš plnil své poslání v dějinných okolnostech drsného života, jež vyžadovaly zoufalou víru v budoucnost, a proto se jeho život pokládá za nejkrásnější svědectví víry. Víra spravedlivých totiž není vytvářena lidmi a jejich náboženstvím, ale Bohem jeho tajemnou svobodou. Stálým znakem této víry je bezbřehá otevřenost v okamžicích radosti, byť i zde láska k Bohu neodstraňuje samotu, naděje nevyklučuje zoufalství. Jeremiáš byl v Boží náruči a současně byl i ve jménu Boha pronásledován. Víra spravedlivých je popsána v Listě Židům, kde se na příkladě proroků projevuje jejich víra. S vírou obětoval Ábel Bohu lepší oběť než Kain; pro víru Henoch neumřel, ale byl přenesen; pro svou víru Noe věděl věci z budoucnosti a byl zachráněn; Abrahám věřil a aniž věděl kam jde, vyrazil do země zaslíbené, bydlel ve stanu, čekal na město s pevnými základy; jeho neplodná žena Sára uvěřila slibu a stala se matkou; protože měl Abrahám víru, přinesl Izáka v oběť; Mojžíšovi rodiče měli víru a pustili svého syna po vodě; Izraelité s vírou přešli Rudé moře po souši, zatímco Egyptané bez víry zahynuli, vírou padly hradby Jericha; atd.²³⁶

5.5.2 Církev a mimokřesťanská náboženství

Člověk žijící v čase nemůže plnost lásky nikdy uskutečnit, ač ji vzývá a tajemně předjímá její bohatství.

5.2.2.1 Výlučnost křesťanství a jeho dějinná tvář

*„Každý příchod Krista do lidského života je spásný, protože Kristus vždy přichází se svou láskou, volá k lásce, vede k plnosti lásky.“*²³⁷ Lidé očekávají první osobní setkání se vzkříšeným Kristem, avšak to lze uskutečnit v dějinách pouze v životě víry. Zrod a život víry předpokládají styk s Kristovým slovem. Osobní přítomnost Krista v dějinách lze zaznamenat v životě jeho církve a ve svátostech. Existují i jiné cesty k setkání s Kristem, náboženství je tou nejběžnější. Proto také církev neustále podporuje misijní činnost a nebojí se rozhovoru s jinými náboženstvími. *„Křesťanská víra má*

²³⁶ Srov. Žd 11; 4-30

²³⁷ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 269

*nutně náboženský rozměr, protože vyjadřuje vztah s Bohem zjeveným v Kristu.*²³⁸ Vztah ke Kristu prohlubuje tajemný obsah křesťanské víry, v něm je zakotvena účast na vztahu Syn – Otec, a proto ji nelze zúžit na náboženskou zkušenost. Náboženský rozměr člověka je pro rozvoj křesťanství zásadní.

5.5.2.1 Spásný význam náboženství

*„Kristus pro své vědomí, že je Spasitel světa, miluje všechny lidi a spojuje všechny ve vlastní lásce.“*²³⁹ Kristova láska vrcholí smrtí na kříži a ve vzkříšení vrcholí plnost lásky. Dověšení osobní spásy každého člověka předpokládá bezpodmínečné a neodvolatelné rozhodnutí pro Krista, jež se uskutečňuje pouze ve víře. Víra je proto nutná ke spáse, umožňuje osobní setkání s Kristem, objasňuje jeho tajemství, vtěluje člověka do Krista. Církev je řádnou cestou ke spáse, ale existují i jiné cesty, ve kterých se člověk nesetká s evangeliem. Přesto Kristus chce uskutečnit příchod do života každého člověka. Projeví se viditelnými znameními v osobních danostech a v běžných okolnostech jeho života. Toto nazýváme „nevyslovenou vírou“, ve které je Kristovo tajemství přítomno bezejmenně v životě, tzv. „bezejmenné křesťanství“.

5.5.2.2 Církev a spása náboženství

Mezi církví a náboženstvím je nutný dialog. Církev musí sloužit náboženstvím, přinášet do jejich dějin Kristovo slovo. Jedinečné postavení církve se mění ve zvláštní službu. Náboženství poskytují církvi „bezejmenné křesťany“. Církev náboženstvím poskytuje také Kristovo slovo a zástupné poslání. Vyvolení a zástupnost spolu souvisí. Zástupnost je úzce spojena se zvláštní důstojností. Bůh vyvoluje svůj lid a chce totéž uskutečnit pro celé lidstvo. Zástupné poslání křesťanů je poslání Krista; on uskutečňuje jménem všech to, co tito nemohou, a tak jsou všichni přítomní v jeho tajemném životě, jeho láska spojuje celé lidstvo do Kristovy církve. *„Láska církve je tajemně přítomná ve všech národech, a proto jsou již všichni přítomni a shromážděni v církvi.“*²⁴⁰ Všeobecnost této lásky závisí na tajemné přítomnosti Krista a jeho Ducha v životě církve. Zástupnost závisí na tajemství lásky jež shromažďuje všechny. *„Církev vyznává víru v Krista jménem všech těch, kdo mají pouze nevyslovenou víru.“*²⁴¹

²³⁸ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 288

²³⁹ Tamtéž, s. 296

²⁴⁰ Tamtéž, s. 340

²⁴¹ Tamtéž, s. 342

Misijní činnost církve je druhým nutným projevem služby vyvolení, pocházející ze spásné lásky lidu. Misie neoslovuje bezejmenné křesťany, obrací se na lidi s rozhodnutím pro Krista, kteří očekávají příchod Krista do svého života. Misijní činnost je potřebná pro zajištění všeobecnosti (katolicity), společenství vyvolených se dává na cestu ke všem. Důvodů k misijní činnosti je více: misijní příkaz Krista; svědectví Kristu; důstojnost církve jako všeobecné svátosti spásy. Pramenem misijní činnosti je všeobecný rozsah lásky církve k lidem a bezejmenné očekávání lidského pokolení. Náboženství, v nichž žije bezejmenné očekávání Krista, zvětšuje a připravuje budoucnost celého lidského pokolení. Osobní rozhodnutí pro Krista je ale nutné k uskutečnění budoucnosti jednotlivce i celého lidského pokolení. „*Církev dosvědčuje a hlásá všem, že ve Zmrtvýchvstalém se uskutečnila budoucnost světa ohroženého smrtí a že společenství s Ukřižovaným tvoří jedinou cestu, jež z propasti smrti vede k věčné plnosti lásky.*“²⁴² Budoucnost lidského pokolení se předjímá již nyní v tajemství lásky zrozené z víry v Krista. Církev volá k lásce a toto povolání k lásce je vždy službou. Církev se také nasazuje v objevení a budování budoucnosti celého lidského pokolení, proto musí volat k lásce, volat všechny, hlásat Krista, jeho evangelium spásy a poselství lásky.

Misijní činnost přivtěluje ke Kristu lidi, národy i s jejich kulturním bohatstvím, pokud je slučitelné s evangeliem. Snaží se zachovat mnohost z jednotlivých kultur, jež uvede do života spolu s křesťanstvím. Křesťanství je zde „kvasem“, který zevnitř proniká kulturu a vede celé společenství ke Kristu. Jde tedy o jakési spojení mravních hodnot jednotlivých místních náboženství s hodnotami náboženskými. Hlavním důvodem vzniku misijní činnosti je poselství spásy, které je určeno pro všechny národy a jednotlivce, a vyzývá je k neodvolatelnému a bezpodmínečnému rozhodnutí pro Krista, a to celým životem. V Kristu se dostalo dovršení židovského náboženství, také však všech ostatních náboženství. Kristus žádá rozchod se světem a dějinami, tak jak je dosud člověk žil, a vytvoření nové spojitosti s životem a dějinami náboženství. „*Rozchod s tím, co je neslučitelné s Kristovým poselstvím, není pro Boží lid snadné. Ještě obtížnější se zdá překonat v náboženství vše, co již není nutné pro novou smlouvu, byť by to bylo i opravdové.*“²⁴³ Existující bytostně dějinná spojitost mezi náboženstvími a církví nutně vede k potřebě dialogu. Tento rozhovor znamená rozmlouvat spolu,

²⁴² BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 346

²⁴³ Tamtéž, s. 350

setkávat se, poznávat se, obohacovat se navzájem, porovnávat. Nejde o „obrácení“ těch, kdo se pokládají za nekřesťany. Jde o ochotu k rozhovoru, nesoudit druhého podle vlastního měřítka a myšlení, snažit se na vše nahlížet v kontextu náboženského společenství, hledat hloubku náboženského a lidského smyslu. Důležité je také poznávat názor toho určitého náboženství na křesťanství, hledat odezvu na tlak soudobého světa. Porovnávání křesťanství s náboženstvím přináší hledání nových cest, řešení, jak Kristovy požadavky uvést v život náboženství. Jde o upřímné vyznání chyb z doby evangelizace Ameriky, Asie a Afriky a poučení se z těchto chyb. Evropská teologie je cizí lidem (i samotným křesťanům) v misijních územích. Křesťané mají svědčit osobními hodnotami lidského života.

5.5.2.3 Církev a budoucnost náboženství

Teologická futurologie chce vytvořit náboženství připravené teology pomocí sociologie a psychologie. Budoucnost Božího lidu závisí na Kristově Duchu a na svobodě proměněné milostí. Světská utopie, která se snaží připravit ráj na zemi, je pro křesťany hříšnou, protože cesty a budoucnost Kristova lidu připravuje sám Pán a naším úkolem je snažit se je poznávat. Věda může a musí nabídnout pomoc teologické futurologii. Světlo osvěcující budoucnost však nepřichází od vědy, nýbrž od víry, která jediná může nalézt Pána.

Náboženství ve světě budoucnosti obstojí pouze tehdy, oprostí-li se od chyb, které způsobily, že společnost toto náboženství nepřijímá a vrací se raději k antice. Společnost, která sama prochází mnoha změnami, se zesvětštuje, stává se sekularizovanou. Náboženská moc by měla této společnosti nabízet lásku, brát ohled na svobodu, být více duchovní. Každý touží po jednotícím výkladu života a světa. Filozofie zesvětštuje, člověk se více obrací na fyziku, chemii, atd. Přítomnost náboženství v životě společnosti se oslabil a vinou náboženství samého. Bůh je odstrčen, vyhnán, náboženství „ochrnuje“, vznikají různé jiné náboženské skupiny a církve. „*V očích víry není dějinný průběh nikdy nezvratitelný.*“²⁴⁴ Pouze spása Zmrtvýchvstalého je nezvratitelná. Záporná odezva na náboženství není vždy hříchem, je zklamáním nad chybami náboženství, znamením ztracenosti, ale spolu s ní se zvedá nad lidstvem vánek Kristova Ducha a obnovuje ho. V malém zbytku vyvolených se může projevit tajemný vzmach síly lidstva, který křísí naději na obnovu života

²⁴⁴ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 367

uskutečněného v tajemství Boha. Náboženství je vždy službou člověku ve chvíli, kdy věda a společnost nemají co nabídnout. „*Náboženství mohou sloužit člověku a společnosti, stanou-li se nástrojem, v němž působí božská láska, a pomáhají-li člověku objevit a žít povolání k lásce vůči Bohu a vůči lidem.*“²⁴⁵

Evropa, poznamenaná hádkami, náboženskými boji, pronásledováním a „svatými“ válkami, bude spolu s dnešním světem naslouchat náboženstvím, budou-li příkladem bratrství, soužití a dialogu. „*Poušť soudobého světa je prázdná a neplodná, protože nepřipravuje setkání, nýbrž vnucuje osamocenost a ochromuje nebo dokonce ničí schopnost žít pro druhého.*“²⁴⁶ Vnitřní samota člověka dnes nabývá hrozivé podoby. Náboženství mu může pomoci objevit osobní hlediska svobody a lásky. Náboženství by měla světu nabídnout opravdové světce, kteří tyto osobní hodnoty svobody a lásky dokáží objevit. Náboženství vždy posvěcovala svět i své příslušníky. „*Posvátnost světa roste, když se zvětšuje opravdové nasazení pro svobodu a šíří-li se láska k Bohu a k druhým.*“²⁴⁷ Budoucnost náboženství závisí na službě, jakou člověku a světu nabídnou při rozvíjení nejosobnějších rozměrů svobody a lásky.

Křesťanštější křesťanství je vlastně návratem ke kristologickému rozměru křesťanství, tj. ke Kristu, neboť Otec je uctíván a milován skrze Krista, v Kristu. Pro křesťana je tak určující vždy zkušenost Krista nikoli náboženská zkušenost. „*Víra je tajemné vtělení do Ježíšovy zkušenosti a napodobení základních postojů přítomných v tajemství Krista.*“²⁴⁸ Náboženská zkušenost tedy vyplývá z té Kristovy a je viditelně přítomná v životě víry. Budoucnost křesťanství závisí na znovuoobjevení lidského rozměru vztahu k Bohu a na službě pro člověka a společnost. Musí však oboje vycházet z evangelia, nemůže se zřít k lásce k Bohu. Aby tvář křesťanství byla křesťanštější, je zapotřebí změny v životě náboženství. Především jde o osvobození náboženství od prvků lidové zbožnosti, od náboženských znetvoření a od prázdných symbolů náboženského symbolismu v jazyce. Změna náboženského jazyka je velice důležitá, protože jedině srozumitelnou formou lze přinášet poselství o dobré zvěsti a objevené zkušenosti, zvat lidi k lásce a k hledání Boha i jeho uctívání.

²⁴⁵ BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 369

²⁴⁶ Tamtéž, s. 372

²⁴⁷ Tamtéž, s. 373

²⁴⁸ Tamtéž, s. 379

ZÁVĚR

Smyslem naší práce bylo prozkoumat Boublíkovo dílo z hlediska víry, naděje a lásky, tj. najít odpovědi na otázku: Jakou roli hrají v životě každého člověka ctnosti láska, víra a naděje, jakou měrou přispívají k nalezení a naplnění obsahu lidského života a jak je kategorizuje a posuzuje sám Vladimír Boublík ve svém díle? Shrneme-li obsahově právě uvedené informace, vyplývá z nich, že člověk je z Boží lásky stvořen k lásce a milování. Jedná se o Boží nabídku každému člověku, platí to tedy obecně pro každého člověka. Každý člověk je od narození přitahován k lásce, touží po ní, hledá ji. Mluvíme-li tedy o této lásce, pak mluvíme o lásce absolutní a tou je jediné zdroje veškeré lásky - Bůh. „*V naší lásce k člověku se projevuje láska Boha-Stvořitele k světu. Tato láska svědčí o tom, že Bůh miluje svět láskou tvůrčí (která vytváří svět, dělá ho stále dokonalejším...) a vybízí ho k lásce.*“²⁴⁹ Víra a naděje jsou reakcí na Boží lásku. Každý člověk něčemu věří a každý člověk má nějakou naději. Každý člověk je stvořen milovat a být milován. Láska je však největší, jak dokládá apoštol Pavel, neboť skutky lásky si neseme s sebou do Božího království, kde již naděje a víra dojdou ke svému naplnění a zaniknou, jenom láska zůstává.

Boublík sám také velmi dychtil po lásce. Mohl by být nazván „mužem lásky“, což dokládají i zápisky v jeho deníku z období léta 1952. Mluví zde o „nepokojném srdci“, které hledá lásku a volá po ní. Z korespondence s již zmiňovanou Monikou Schreier, se kterou Boublík udržoval přátelský a upřímný vztah založený na vnitřním sebesdílení, zaznívají Boublíkova slova: „*Je lépe milovat a být přitom smutný, než žít bez lásky. Ale ještě krásnější je milovat a hledat útěchu u milovaného člověka, když jsme smutní.*“²⁵⁰ Často se jí také svěřoval se svou touhou po lásce, která se mu zdála být nenaplněna. „*V mém životě jsem nepotkal mnoho lásky; a Ty víš, že tento „starý bodlák“ je už takový – když „rozkvétá“, nikdo ho nevidí – on už je prostě takový; jen Ty ho znáš, Ty mu rozumíš.*“²⁵¹ Přesto se domníváme, Boublík sám prožíval všechny druhy lásky, především silnou lásku k Bohu, hojně se s důvěrou obracel k Panně Marii, prožíval velmi krásný vztah se svou matkou, dokonce vzpomíná i na velmi blízký vztah s jistou Zdenkou z Plzně, kterou jistě a upřímně miloval. Veškerou tuto lásku chtěl pojmout do té nejvyšší, pro kterou chtěl hořet. Ve svém deníku ze 4. 6. 1952 vyjádřil svou touhu takto: „*Aby má duše byla spalovaná láskou, aby se přetvořila v lásku.*“

²⁴⁹ BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 72

²⁵⁰ SCHREIER, M. *Teolog Vladimír Boublík ve svých dopisech Monice*. Svitavy: Trinitas, 2001, s. 44

²⁵¹ Tamtéž, s. 18

V lásku, která pálí vše, co jí překáží. V lásku dýchající žárem, ne slovy nebo pouze spící. Oheň žár. V lásku plápolající, mířící vzhůru.“²⁵² Boublíkovo zaujetí pro lásku rostlo tím více, čím méně ji nacházel kolem sebe. Tím rostla také jeho naděje, jež byla pro Boublíka velmi důležitou životní součástí. Neustálé hledání lásky bylo poháněno nadějí a ideály v srdci, s nimiž utíkal z rodné země do Říma na studia. Velmi brzy však přišlo zklamání, neboť v tamních duchovních nenalezl tolik lásky, kolik očekával. „*Když jsem přišel, měl jsem dojem, že zde se žije svatě, že Bůh je prvotním zájmem všech, že na studium (sice poněkud přehnané) se hledí z hlediska Božího a vlastní dokonalosti, že existuje určitá jednota, i když se snad stydí projevit přímou láskou. A po měsíci pobytu začínají ožívat stejné otázky jako před pěti lety: co je to za křesťanství, které dává do srdce pouze formulky z Písma svatého a všelijakých zbožných říkání? A do činů hmusné svinstvo?*“²⁵³ Boublík miloval obyčejné lidi, jejichž srdce bylo upřímné a pravdivé, v Římě se mu stýskávalo po obyčejných „škodovákách“, s nimiž chodíval večer po práci na skleničku, na karty, nebo si jenom tak povídal o životě. Jeho láska zářila „lidskostí“ tkvící v opravdovosti, upřímnosti a radosti.

Láska je pro Boublíka motiv k zachování přikázání, ne pouhý eros pramenící z vlastní nedokonalosti a egoismu. Sama o sobě je dobrá. I Boha mohu tímto způsobem milovat a přitom zachovávat přikázání. „*Křesťanská láska (agapé): pochází od Boha, který je Láska. Bůh nic nepotřebuje. On pouze dává.*“²⁵⁴ V tom nacházíme i základ naděje, kterou je Boží věrnost. Máme naději, když očekáváme příchod Krista, spásu duše a nové nebe na zemi.

Boublíkovo pojetí lásky, víry a naděje se v jednotlivých knihách nijak neliší. V poslední jeho publikaci *Teologie mimokřesťanských náboženství* v kapitole *Křesťanství* křesťanství pocítíme spíše naléhavost, s níž autor vyzývá čtenáře k upřímnému životu s láskou a v lásce, jehož základem je Kristus. Život v lásce musí probíhat ve shodě s vírou křesťana, ve které jde především o napodobování základních postojů přítomných v Kristově zkušenosti. Ta řídí naše jednání a dává mu smysl. Tak nechává vzniknout živé a zářivé naději, jež motivuje a dodává sílu do života. „*Jednat*

²⁵² BOUBLÍK, V. *Duchovní deník*. Olomouc: Centra Aletti, 2010, s. 33

²⁵³ Tamtéž, s. 40

²⁵⁴ Tamtéž, s. 181

z lásky, to znamená být plný Ducha svatého. To předpokládá: být plný dobra, které tíhne, aby se mohlo rozšiřovat.“²⁵⁵

Můžeme-li zhodnotit rozdíl pojetí tématu mezi Boublíkem a Benediktem XVI., pak je na místě zcela objektivně doznat, že zatímco Benedikt XVI. se pohybuje mnohem více na rovině teoretického uvažování s důrazem na nauku církve, Boublíkovo smýšlení není tolik usměrňované vědeckými myšlením, zdůrazňuje očekávání budoucnosti s velikou vírou a láskou. Jeho teologie očekávání je základem naděje, která je společná všem lidem. V tomto bodě nachází Boublík prostor pro dialog s každým člověkem.

Po detailním nastudování Boublíkovy díla jsme mimo jiné došli k závěru, že základní a stěžejní myšlenka jeho díla je vyzvat každého člověka, aby „uzavřel“ smlouvu s Ukřižovaným. „*Faust – romantický symbol neklidu a očekávání – byl ochoten podepsat smlouvu dokonce s ďáblem s podmínkou, že Mefistofeles by mu dal možnost ve vytržení prožít věčnou radost v okamžiku, který přechází a uniká. Neklid a očekávání soudobého člověka jsou poněkud odlišné, méně romantické, bolestnější, skromnější. Možná bude soudobý vzbouřenec ochoten uzavřít smlouvu dokonce s Ukřižovaným, až začne tušit, že moudrost kříže mu nabízí řešení pro záhady utrpení a smrti.*“²⁵⁶ Tato základní myšlenka prostupuje celé Boublíkovy dílo a téměř shodný text se nachází v dalších knihách.²⁵⁷ Autor nabízí dnešnímu člověku odpověď na ustavičné hledání, vedené touhou po radostné plnosti života. Jde o nabídku smlouvy s Ukřižovaným. „*Záhadný obsah Ježíšova osobního vědomí vrcholí ve slovech, kterými se tady nějaký člověk obrací na každého z nás a vyžaduje, abychom si ho vyvolili celým svým životem a abychom v něm viděli jedinou možnou budoucnost. Je přesvědčen, že dokonalé uskutečnění našeho života závisí na svobodné volbě, v které se cele dáváme jemu. Naše budoucnost se má vytvořit ve svobodě, která žije pro Ježíše a s Ježíšem. On je bezprostředním zdrojem spásy a jedinou budoucností světa.*“²⁵⁸ Slovo smlouva

²⁵⁵ BOUBLÍK, V. *Duchovní deník*. Olomouc: Centra Aletti, 2010, s. 181

²⁵⁶ Srov. BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1997, s. 178

²⁵⁷ Srov. BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 126
Prof. Skalický doporučil provést srovnání i s citacemi v italsky psaných knihách, které jsou však pro studenty prakticky nedostupné, protože je nevlastní žádná z knihoven v ČR. Citace lze nalézt v těchto publikacích:

BOUBLÍK, V. „*Dall'esperienza della morte all'incontro con la Croce*“ in: *Ricerche religiose*. 7/1971, s. 49

BOUBLÍK, V. „*Luomo nell'attesa di Cristo*“. 1972, s. 219

²⁵⁸ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, str. 307

zde musíme chápat biblicky, tedy jak smlouva Abraháмова ve Starém zákoně, tak i smlouva s Ukřižovaným v Novém zákoně. Všichni žijeme ve smlouvě s Ježíšem, aniž si to pořádně uvědomujeme: „*Vezměte a jezte z toho všichni: toto je moje tělo, které se za vás vydává. (...) Vezměte a pijte z něho všichni: toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny*²⁵⁹ *na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná, to konejte na mou památku.*“²⁶⁰

„*Každý člověk je povolán k tomu, aby si bezvýhradně vyvolil svoji budoucnost: vzkříšený Ježíš je budoucnost člověka a světa...*“²⁶¹

Rozhodnutí vstoupit do smlouvy je vedeno nadějí (na konečnou blaženost) v lásce – a toto vše od nás vyžaduje víru. Zacílení naděje je reálné a láska je jediný „prostředník“ k dovršení cíle. Naděje je tedy motivace k cestě, láska je způsob cesty a víra v Ukřižovaného je nutná brána, která by nás měla dovést do Božího království ke vzkříšenému Kristu, jeho Otci i Duchu sv., kde už zůstane pouze ta největší z nich, a to láska ve společenství svaté Trojice, tedy absolutní Láska.

Úplný závěr bychom chtěli věnovat již v úvodu zmíněnému odkazu Vladimíra Boublíka, o kterém píše Monika Schreier v předmluvě k českému vydání knihy *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Na Vánoce 1973, kdy dostal Boublík první výtisky této knihy, pronesl: „*Zde jsem napsal vše, co jsem chtěl říci církvi. A přesto, nyní musím nejprve zemřít ... pak vykonám vše, co chci v církvi vykonat ... tak, jak jsem to napsal.*“²⁶² Po krátkém vyhledávání odkazu nacházíme velice jednoduchý a prostý text věnovaný budoucnosti křesťanství: „*Tajemný obsah velikonočního poselství tkví v lásce; v lásce, jež umírá, aby byla znovu povolána k věčné plnosti. Viditelná tvář křesťanství nemůže tedy nevyjadřovat tajemství lásky ... a kdyby se církev rozhodla dát své tváři křesťanštější vzhled tím, že by zvolila lásku za vzor ...? (...) Kdo však má odvahu to udělat?*“²⁶³

Máme my, kteří čteme tyto stránky a vnímáme tolik dobrých myšlenek v dílech našich velikánů a teologů, odvahu to udělat?

²⁵⁹ poznámka prof. Skalického: výraz v citaci „za všechny“ je zde chybně použit, správně by měl být použit výraz „za mnohé“.

²⁶⁰ *Český misál pro neděle a význačné dny liturgického roku*. Praha: Česká katolická charita, 1977, s. 293.

²⁶¹ BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem*. Svitavy: Trinitas, 2002, str. 312

²⁶² BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 13

²⁶³ Tamtéž, s. 12

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Hlavní prameny

BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate. Láska v pravdě. Encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-414-9.

BENEDIKT XVI. *Deus caritas est. Bůh je láska.* 3. revidované vyd. Praha: Nakladatelství Paulínky, 2006. ISBN 80-86949-03-6.

BENEDIKT XVI. *Porta fidei. Brána k víře. Apoštolský list k vyhlášení Roku víry.* 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. ISBN neuvedeno.

BENEDIKT XVI. *Spe salvi. O křesťanské naději.* 1. vyd. Praha: nakladatelství Paulínky, 2008. ISBN 978-80-86949-41-3.

BOUBLÍK, V. *Boží lid.* 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-307-9.

BOUBLÍK, V. *Člověk očekává Krista.* 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-271-4.

BOUBLÍK, V. *Setkání s Ježíšem.* 1. vyd. Svitavy: Trinitas, 2002. ISBN 80-86036-68-5.

BOUBLÍK, V. *Teologie dějin spásy.* 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-486-5.

BOUBLÍK, V. *Teologie mimokřesťanských náboženství.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-481-4.

Česko-římský teolog Vladimír Boublík. Připravili Monika Schreier a Karel Skalický. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity, 1999. ISBN 80-7040-342-X.

ŽŮREK, J. *Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Krystal, 2008. ISBN 978-80-87183-01-4.

Standardní literatura

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. 3. přepracované vydání, Praha: Česká biblická společnost, 1993. ISBN 80-900881-8-X.

Dokumenty 2. vatikánského koncilu. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.

Sekundární prameny

BOUBLÍK, V. *Duchovní deník*. 1. vyd. Olomouc: Centra Aletti, 2010. ISBN 978-80-7412-064-0.

BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-490-3.

Český misál pro neděle a význačné dny liturgického roku. Praha: Česká katolická charita, 1977. ISBN neuvedeno.

GRÜN, A. *Víra, naděje a láska*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-857-7.

SCHREIER, M. *Teolog Vladimír Boublík ve svých dopisech Monice*. 1. vyd. Svitavy: Trinitas, 2001. ISBN 80-86036-62-6.

Poznámka:

Biblické zkratky jsou uváděny podle Českého ekumenického překladu Písma svatého

ABSTRAKT

HEJDOVÁ, E. *Víra, naděje a láska v díle Vladimíra Boublíka*. České Budějovice, 2014. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Břichácinová.

Práce pojednává o víře, naději a lásce v díle prof. Vladimíra Boublíka, jak prozrazuje její název. Na základě analýzy autorových publikací, textů a kritické literatury o něm se snaží podat co nejucelenější poznatky o jeho názorech a uvažování v oblasti zkoumaného tématu. Ačkoli tematiku kardinálních ctností Boublík sám nikdy nerozvíjel, jsou zmiňované ctnosti obsaženy v jeho díle jako principy a projevy života církve i každého křesťana, v jehož centru se nachází Kristus, který je jedinou budoucností každého člověka. Práce zmiňuje také Boublíkův životní postoj k církvi, jeho touhu po dokonalejším křesťanství, jež především svou láskou, která zde dosud není samozřejmostí, nabídne možnost dialogu církve se světem. Pro srovnání nabízí práce také pohled současné teologie prostřednictvím Benedikta XVI., který se vírou, láskou a nadějí zabývá ve svých encyklikách a listech.

Klíčové pojmy:

Víra, naděje, láska, důvěra, věrnost, láska v pravdě, smlouva s Ukřižovaným

ABSTRACT

Faith, hope and love in the work of Vladimir Boublík.

The thesis deals with faith, hope and love in Vladimir Boublík's publications, as can be seen from its name. Based on analysis of publications, texts and critique future of mankind, even though Boublík has never worked up this topic. Boublík's life attitude towards Church, his longing for faultless Christianity which particularly by literature, the work tries to show findings concerning his attitude and thoughts in set area as comprehensively as possible. Cardinal virtues are included in his work as principles and signs of Church's and Christians' life, in which centre is Christ, the only virtue of love, still not obvious yet, offers the opportunity of dialogue between Church and world, is also mentioned in the thesis. Just for comparison the thesis brings view of contemporary theology through Benedikt XVI, who handle the subject of faith, hope and love in his encyclics and letters.

Key words:

Faith, hope, love, trust, faithfulness, love in truth, agreement with Crucified